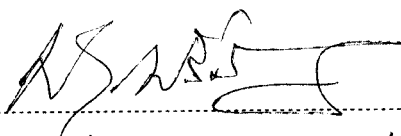
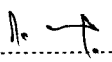
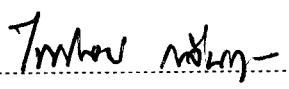

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา
ชื่อและนามสกุล นางรุ่งทิพา โพธิ์นอก
แขนงวิชา บริหารการศึกษา
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร.กล้า ทองขาว
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ

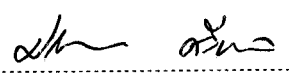
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้ให้ความเห็นชอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประยูร ศรีประสาธน์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.กล้า ทองขาว)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชา
บริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.สิริวรรณ ศรีพหล)

วันที่ 28 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551

ชื่อวิทยานิพนธ์ การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา

ผู้วิจัย นางรุ่งทิพา โพธิ์นอก ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.กล้า ทองขาว (2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์

ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ ปีการศึกษา 2550

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดนครราชสีมา (2) เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามขนาดสถานศึกษา ระดับช่วงชั้นที่เปิดสอนและเขตพื้นที่การศึกษา (3) ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดนครราชสีมา รวมทั้งหมด 936 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม มาตรฐานปรมาณค่า มีค่าความเชื่อมั่น .92 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความถี่ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนที่ระดับนัยสำคัญ .05

ผลการวิจัยพบว่า (1) ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้านทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการสนับสนุนการใช้หลักสูตร และด้านการตรวจสอบคุณภาพการใช้หลักสูตร อยู่ในระดับปานกลาง (2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา จำแนกตามระดับช่วงชั้นที่เปิดสอนในภาพรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกันและผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาจำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา ในภาพรวม พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีเพียงด้านการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 (3) ปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา คือ บุคลากรไม่มีความรู้ความเข้าใจในหลักการของหลักสูตรสถานศึกษาอย่างชัดเจน (4) ข้อเสนอแนะ ควรส่งเสริมให้บุคลากร มีความรู้ความเข้าใจในหลักการของหลักสูตรสถานศึกษาโดยการจัดประชุมอบรมเชิงปฏิบัติการ และติดตามผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ : หลักสูตรสถานศึกษา , การบริหารหลักสูตร

Thesis title: School-Based Curriculum Management of Basic Education
Schools under the Office of the Basic Education Commission
in Nakhon Ratchasima Province

Researcher: Mrs.Rungthipa Phonok ; **Degree :** Master of Education
(Educational Administration) ; **Thesis advisors :** (1) Dr.Kla Tongkow, Associate
Professor ; (2) Dr.Phairojana Klinkularb, Assistant Professor ; **Academic year:**2007

ABSTRACT

The purpose of this research were to (1) Study the school-based curriculum management process of basic education schools in Nakhon Ratchasima province; (2) compare the opinions on school-based curriculum management of basic education schools classified by size , level of instruction, and educational service area ; and (3) study problems and recommendations concerning school-based curriculum management process

The research sample totaling 936 persons consisted of 312 administrators , 312 teachers and 312 school board members from 312 basic education schools under the Office of the Basic Education Commission in Nakhon Ratchasima provinc. The research instrument was a rating scale questionnaire with .92 reliability coefficient. The statistics used for data analysis were the mean, standard deviation, frequency, and ANOVA. The .05 significant level was predetermined for hypothesis testing.

The research findings were as follows : (1) School administrators, teachers and and school board members had opinions at the moderate level toward the overall and by-aspect school-based curriculum management, namely, planning for curriculum implementation. (2) No significant difference was found regarding the comparision of school-based curriculum management in schools with different sizes and in schools with different levels of instruction. However, significant difference at the .05 level was found regarding the comparision of overall school-based curriculum management of schools in different education service areas ; but the by-aspect comparision revealed significant difference in only one aspect , i.e. the planning for curriculum implementation aspect. (3) The problem of school-based curriculum management was that the school personnel did not have clear understanding of school-based curriculum policies. (4) Recommendations on school-based curriculum management were that the school organize trainings and workshops to enhance concerned personnel's knowledge and understanding of policies and principles of school-based curriculum ; and there should be follow-up and evaluation of school-based curriculum implementation on a continuous basis.

Keywords : School-based curriculum , Curriculum management

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่ง จาก รองศาสตราจารย์ ดร.กล้า ทองขาว แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ปรึกษาทางวิจัย ได้กรุณาติดตามการทำวิจัยอย่างใกล้ชิดเสมอมา และ รองศาสตราจารย์ ดร.ประยูร ศรีประสาธน์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ ราชบัณฑิต (ศึกษาศาสตร์) ราชบัณฑิตยสถาน รองศาสตราจารย์ ดร. วิชัย วงษ์ใหญ่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ศาสตราจารย์ ดร.อุดม วโรดมส์ถิกขจิตต์ ราชบัณฑิต (ภาษาศาสตร์) ราชบัณฑิตยสถาน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และ ศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา นาคสกุล ราชบัณฑิต (ภาษาไทย) ราชบัณฑิตยสถาน ที่ได้กรุณาตรวจสอบแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์จาก นางสาวจินดารัตน์ โพธิ์นอก นักวรรณศิลป์ 5 ราชบัณฑิตยสถาน ติดต่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย และ ผอ.สุพจน์ ดิสันเทียะ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองไผ่ใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 3 ประสานงานในการเก็บข้อมูล กลุ่มตัวอย่างจากผู้บริหารโรงเรียน และ ข้าราชการครู ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา จึงขอขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับการสนับสนุน จาก ผอ.วิรุฬ ประจันเขตต์ ผู้อำนวยการโรงเรียนจักราชวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 2 และได้รับกำลังใจจาก ครอบครัว เพื่อนร่วมงาน เพื่อนร่วมรุ่นบัณฑิตศึกษา และคณาจารย์ทุกท่านทำให้งานวิจัยสำเร็จเรียบร้อยด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีที่จะได้รับจากงานวิจัยนี้ ขอมอบแด่บุพการี บुरพาจารย์ และผู้มีพระคุณ ตลอดจนผู้สนใจในวงการศึกษามวล

รุ่งทิพา โพธิ์นอก

ตุลาคม 2550

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์	6
กรอบแนวคิดการวิจัย	6
สมมติฐานการวิจัย	9
ขอบเขตการวิจัย	9
นิยามศัพท์	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	12
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	13
การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน	13
การบริหารงานในสถานศึกษา	15
การบริหารหลักสูตร	26
การศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา	56
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	64
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	85
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	85
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	86
การเก็บรวบรวมข้อมูล	88
การวิเคราะห์ข้อมูล	89
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	90
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	91
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไป	92
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา	94

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา.....	101
ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา.....	108
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	110
สรุปการวิจัย	110
อภิปรายผล	114
ข้อเสนอแนะ	124
บรรณานุกรม	125
ภาคผนวก	140
ก หนังสือราชการ	141
ข แบบสอบถาม	149
ค ค่าสถิติ	161
ประวัติผู้วิจัย	166

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพ	92
ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับที่ ของการบริหารหลักสูตร สถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวม	95
ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับที่ของ การบริหารหลักสูตร สถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานจังหวัดนครราชสีมา ด้านการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ จำแนก เป็นรายชื่อ	96
ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับที่ ของการบริหาร หลักสูตร สถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา ด้านการสนับสนุนการใช้หลักสูตร จำแนกเป็น รายชื่อ	98
ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับที่ ของการบริหาร หลักสูตร สถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา ด้านการตรวจสอบคุณภาพการใช้หลักสูตร จำแนก เป็นรายชื่อ	100
ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา ของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา.....	102
ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมและรายด้าน จำแนกตาม ช่วงชั้นที่เปิดสอน	103

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.8	ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน...	105
ตารางที่ 4.9	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ย เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา ด้านการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้	106
ตารางที่ 4.10	เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ย เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา ในภาพรวม	107
ตารางที่ 4.11	ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามความคิดเห็นของ ผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา	108
ตารางที่ 4.12	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา	110

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 แผนภูมิแสดงแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา..... 8

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ในมาตรา 27 กำหนดให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติผลจากมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติทำให้กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีคำสั่ง กระทรวงศึกษาธิการ ที่ วก 1166/2544 เรื่อง ให้ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (สั่ง ณ วันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ.2544) จากคำสั่งดังกล่าวของกระทรวงศึกษาธิการ ส่งผลให้กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำหลักสูตรแกนกลางตามมาตรา 27 ขึ้น ในหลักการของการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดว่า หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการศึกษา เพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทยควบคู่ความเป็นสากล เป็นหลักสูตรที่มี โครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระเวลาและการจัดการเรียนรู้ และเหตุผลสำคัญประการหนึ่งที่มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) หลักสูตร มัธยมศึกษาตอนต้นพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอน ปลายพุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) มาเป็นหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เนื่องจากการวิจัยพบว่า การกำหนดหลักสูตรจากส่วนกลางไม่สามารถ สะท้อนสภาพความต้องการที่แท้จริงของสถานศึกษาและท้องถิ่นได้ จากสภาพความแตกต่างที่ หลากหลายของสังคม เมื่อกระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ.2544 นั้น จึงเป็นหลักสูตรที่เป็นนวัตกรรมใหม่ นั่นคือมีการใช้คำว่า หลักสูตรแกนกลาง แทนคำว่าหลักสูตรชาติ หรือหลักสูตรแม่บท พร้อมกันนี้ ก็ได้เปิดโอกาสให้สถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น เป็นผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษาเอง โดยหลักสูตรแกนกลางที่กระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินการมีสัดส่วนที่ร้อยละ 70

และอีกร้อยละ 30 เปิดโอกาสให้สถานศึกษาเป็นผู้จัดทำ หลักสูตรสถานศึกษา ในส่วนที่เกี่ยวกับ สภาพปัญหาในชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดี ของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ โดยกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา กล่าวคือ สถานศึกษาจะต้องทำงานร่วมกับครอบครัวของชุมชนท้องถิ่น วัด หน่วยงานและ สถานศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชนในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสอง ประการ ซึ่งจุดมุ่งหมายทั้งสองประการนี้ให้แนวทางที่สำคัญ ซึ่งสถานศึกษาต้องพัฒนาหลักสูตร ภายในบริบทและแนวทางนั้นๆ ดังนี้ นั่นคือ มีการใช้คำว่า หลักสูตรแกนกลาง แทนคำว่า หลักสูตรชาติ หรือหลักสูตรแม่บท พร้อมกันนี้ก็เปิดโอกาสให้สถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น เป็นผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเองโดยหลักสูตรแกนกลาง กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดการมีสัดส่วนที่ร้อยละ 70 และอีกร้อยละ 30 เปิดโอกาสให้สถานศึกษาเป็นผู้จัดทำ หลักสูตรสถานศึกษา ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ โดย กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา กล่าวคือ สถานศึกษาจะต้องทำงานร่วมกับครอบครัว ของชุมชนท้องถิ่น วัด หน่วยงานและสถานศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชนในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดผล ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร สองประการ ซึ่งจุดมุ่งหมายทั้งสองประการนี้ให้แนวทางที่สำคัญ ซึ่งสถานศึกษาต้องพัฒนาหลักสูตรภายในบริบทและแนวทางนั้นๆ ดังนี้

1. หลักสูตรสถานศึกษา ควรพัฒนาให้เด็กเกิดความสุขและความเพลิดเพลินในการ เรียนรู้เปรียบเสมือนเป็นวิธีสร้างกำลังใจและเร้าใจให้เกิดความก้าวหน้าแก่ผู้เรียนให้ได้มากที่สุด มีความรู้สูงสุดสำหรับผู้เรียนทุกคน ควรสร้างความเข้มแข็ง ความสนใจ และประสบการณ์ให้ ผู้เรียน พัฒนาความมั่นใจ ให้เรียนและทำงานเป็นอิสระ ร่วมใจกัน ควรให้ผู้เรียนมีทักษะการ เรียนรู้สำคัญๆ ในการอ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น ได้ข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีสื่อสาร ส่งเสริมจิตใจที่อยากรู้อยากเห็น และมีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล

2. หลักสูตรสถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาด้านจิตวิญญาณ จริยธรรม สังคมและ วัฒนธรรม และโดยเฉพาะพัฒนาหลักการในการจำแนกระหว่างถูกและผิด เข้าใจและศรัทธาใน ความเชื่อของตน ความเชื่อและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันว่า มีอิทธิพลต่อตัวบุคคลและสังคม หลักสูตรสถานศึกษาต้องพัฒนาหลักคุณธรรมและความอิสระของผู้เรียน ช่วยให้เป็นพลเมืองที่มีความ รับผิดชอบ สามารถช่วยพัฒนาสังคมให้เป็นธรรมขึ้น มีความเสมอภาคควรพัฒนาความ ตระหนัก เข้าใจ และยอมรับสภาพแวดล้อมที่ตนดำรงชีวิตอยู่ ยึดมั่นในข้อตกลงร่วมกันต่อการ พัฒนาที่ยั่งยืนทั้งในระดับส่วนตน ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ ระดับโลก หลักสูตรสถานศึกษา

ควรสร้างให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเป็นผู้บริโภคที่ตัดสินใจแบบมีข้อมูลและเป็นอิสระ และ
เข้าใจในความรับผิดชอบ

ในส่วนของ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษานั้น ได้เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นสามารถ
ดำเนินการมาตั้งแต่มีการปรับปรุงหลักสูตร พ.ศ. 2533 นับถึงปัจจุบันเป็นเวลากว่า 10 ปีแล้ว แต่
ในสภาพปัจจุบันการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างจริงจัง และเป็น
รูปธรรมมากนัก วีรบุรุษ ปิณทวณิช (2543 : 17-22) ได้กล่าวถึงสาเหตุสำคัญที่ทำให้การดำเนินการ
พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ยังไม่คืบหน้าเท่าที่ควรเนื่องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับ
นโยบายและระดับปฏิบัติต่างๆ ยังไม่เข้าใจชัดเจนในแนวคิดของหลักสูตรสถานศึกษาในแต่ละ
พื้นที่อย่างจริงจัง ถึงแม้ว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)
พ.ศ.2545 จะมีการเปลี่ยนแปลงการจัดทำหลักสูตรจากกระทรวงศึกษาธิการ ไปเป็นคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วก็ตาม สิ่งที่ยังคงเหมือนเดิมก็คือ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
จะเป็นผู้กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เท่านั้น แต่พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
จะต้องคงให้ท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการต่อไป ทั้งนี้เนื่องจากเหตุผลที่ว่า หลักสูตรแกนกลางใหม่นั้น
คงจะกำหนดจุดหมายเนื้อหาสาระและกิจกรรมไว้อย่างกว้างๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้คล้ายคลึงกัน
ทำให้กระบวนการเรียนการสอนมุ่งเนื้อหาสาระและกิจกรรมไว้อย่างกว้างๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้
คล้ายคลึงกัน ทำให้กระบวนการเรียนการสอนมุ่งเนื้อหาสาระ และประสบการณ์ที่เป็นหลักการ
ต่างๆไป ไม่สามารถประมวลรายละเอียดเกี่ยวกับสาระความรู้ตามสภาพแวดล้อมของสังคม
เศรษฐกิจ ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นในแต่ละแห่งได้ทั้งหมด และในปัจจุบันมี
การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี
มีผลกระทบโดยตรงต่อทัศนคติและการเนิ่นชีวิตของคนไทยทั้งในเมืองและชนบท และประการ
สุดท้าย ทรัพยากรท้องถิ่น โดยเฉพาะภูมิปัญญาท้องถิ่นในชนบทของไทยมีอยู่เป็นจำนวนมาก
และมีค่าบ่งบอกถึงความเจริญมาเป็นระยะเวลาานาน หลักสูตรแกนกลางไม่สามารถนำเอาทรัพยากร
ท้องถิ่นทั้งหลายมาใช้ประโยชน์ได้ แต่หลักสูตรระดับท้องถิ่นสามารถบูรณาการทรัพยากรท้องถิ่น
และภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้งหลายมาใช้ในการเรียนการสอน ไม่ว่าจะเป็นอาชีพด้านดนตรี การแสดง
หัตถกรรม เกษตรกรรม วรรณกรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งมีผลทำให้ผู้เรียนได้รู้จัก
ท้องถิ่นของตน เกิดความรักความผูกพันกับท้องถิ่นของตนและสามารถใช้ทรัพยากรท้องถิ่นใน
การประกอบอาชีพได้ แต่ในสถานศึกษาหลายแห่งไม่ว่าจะเป็นระดับประถมศึกษาและระดับ
มัธยมศึกษา การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ยังไม่คืบหน้าเท่าที่ควร ยังไม่สามารถจัดหลักสูตร
สถานศึกษาให้เชื่อมโยง การเรียนรู้สู่ท้องถิ่นได้ อาจจะเป็นเนื่องจากสาเหตุหลายประการที่สำคัญๆ
อาทิ ครุยังไม่มีความรู้เรื่องท้องถิ่นเพียงพอและเกรงว่าการจัดการเรียนรู้เรื่องท้องถิ่นจะไม่

เชื่อมโยง สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางที่มีอยู่ จึงไม่สนใจที่จะจัดการเรียนการสอนโดยกำหนดเนื้อหา ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น อีกทั้งโรงเรียนส่วนใหญ่ยังคงจัดให้นักเรียนในสภาพปัจจุบันการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างจริงจัง และเป็นรูปธรรมมากนัก สอนโดยกำหนดเนื้อหาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น อีกทั้งโรงเรียนส่วนใหญ่ยังคงจัดให้นักเรียนเรียนรู้ในห้องเรียนและในโรงเรียนเท่านั้น ไม่มีการออกไปเรียนรู้จากชุมชนโดยตรง สถานศึกษาบางแห่งยังไม่มีภาวะวิเคราะห์สภาพสังคมและความต้องการของท้องถิ่น ทั้งยังไม่มีการจัดทำระบบข้อมูลท้องถิ่นในเรื่องต่างๆ สำหรับที่จะนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการพัฒนาหลักสูตร และที่สำคัญ ยังไม่มีการนำเอาชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและพัฒนาหลักสูตรอย่างจริงจัง

สำหรับในส่วนของผู้ที่มิมีบทบาทเกี่ยวข้องในการจัดทำหรือพัฒนาหลักสูตรนั้น บุคคลหนึ่งที่สำคัญคือ ผู้บริหารโรงเรียนที่จะเป็นบุคคลที่ขับเคลื่อนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เพราะผู้บริหารโรงเรียน เป็นบุคคลที่จะบ่งชี้ได้ว่าการนำเอาหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ ทักษะคิดของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อหลักสูตรก็มีผลต่อการนำหลักสูตรไปใช้ด้วย ถ้าผู้บริหารโรงเรียนให้ความร่วมมือและสนใจต่องานวิชาการ ก็มักจะให้ความสนใจที่จะจัดอบรมบุคลากรให้มีความรู้ในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร จัดทรัพยากรต่างๆ ที่เอื้อต่อการนำหลักสูตรไปใช้ให้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งที่จริงแล้วผู้บริหารโรงเรียนและหน่วยศึกษานิเทศก์ของแต่ละเขตการศึกษาหรือแต่ละจังหวัดจะมีการประสานสัมพันธ์กันอยู่เสมอในเรื่องการให้คำแนะนำในเรื่องต่างๆ แต่บางครั้งก็ดูจะเป็นการยากที่จะชักนำให้จัดกิจกรรมในเรื่องการพัฒนาหลักสูตรโดยตรง ทั้งนี้เพราะผู้บริหารเองก็มีงานอื่นอีกมากมายที่ต้องกระทำในเวลาเดียวกัน อย่างไรก็ตามก็ยังมีผู้บริหารโรงเรียนหลายท่านที่ให้ความสนใจและมีบทบาทในความเป็นผู้นำทางวิชาการในการจัดกิจกรรมที่สำคัญๆ เกี่ยวกับงานพัฒนาหลักสูตร บ่อยครั้งที่คำแนะนำของผู้บริหารโรงเรียน มีประโยชน์ช่วยในการตัดสินใจในการทำงานของคณะผู้จัดทำหลักสูตรง่ายขึ้น ความเข้าใจและการจัดการที่ดีในเรื่องใหม่ๆ ของผู้บริหารจะมีประโยชน์อย่างยิ่ง ทั้งในทางตรงและทางอ้อมต่อการนำหลักสูตรไปใช้ ถึงแม้ว่าผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีบทบาทและหน้าที่ที่ต้องกระทำหลายอย่างก็ตาม รวมทั้งความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรก็อาจเป็นเพียงภาพรวมๆ ทั้งนี้เพราะผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่ทราบดีถึงเหตุและปัจจัยสำคัญๆ ในการศึกษา โดยเฉพาะปัญหาในด้านการบริหารหลักสูตรและแนวทางแก้ไขปัญหานั้น ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบต่างๆ มาช่วยผลักดันให้มีการนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างจริงจัง ผู้บริหารนอกจากจะมีความสามารถในกระบวนการบริหารแล้ว ควรจะต้องมีความรู้ทางวิชาการ โดยเฉพาะ ในเรื่องหลักสูตรและเน้น

ความเป็นท้องถิ่นในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาด้วย จึงต้องตระหนักในความสำคัญและความชัดเจนในการกำหนดสัดส่วนความรู้ ระหว่างหลักสูตรแกนกลางกับท้องถิ่นว่า หลักสูตรแกนกลางมีส่วนใดบ้างและ หลักสูตรสถานศึกษาควรมีจำนวนเท่าใด เพื่อให้โรงเรียนแต่ละแห่งสามารถพัฒนาหรือจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาได้นอกเหนือจากที่ส่วนกลางกำหนด สถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน กรรมการสถานศึกษาศึกษานิเทศก์ ประชาชนชาวบ้าน ซึ่งต่างก็เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และมีบทบาทหน้าที่แตกต่างกันออกไป ควรมีส่วนร่วมในการผลักดันเรื่องนี้อย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อได้หลักสูตรสถานศึกษาที่สนองต่อความต้องการของท้องถิ่น และนโยบายของชาติ และที่สำคัญสนองต่อความต้องการของท้องถิ่นเองเพื่อเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดต่อไป

ในปี 2549 กระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ประกาศเจตนารมณ์ ให้ปี 2549 (เริ่มต้น) เป็นปีแห่งการปฏิรูปการเรียนการสอน โดยมุ่งเน้นให้เป็นการปรับการเรียนของผู้เรียนและเปลี่ยนวิธีการสอนของครูให้ก้าวไปสู่การปฏิรูปการเรียนการสอนตามหลักการของการปฏิรูป ซึ่งเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษาอย่างแท้จริง กระแสการจัดทำและการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นเป็นส่วนสำคัญอีกส่วนหนึ่ง อีกทั้ง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 และฉบับที่ 10 ได้กำหนดทิศทางของการพัฒนาประเทศไว้อย่างชัดเจนว่าจะยังคงอัญเชิญแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นแนวคิดหลักของการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ต่อเนื่องไป กระทรวงศึกษาธิการ ก็มีนโยบายในเรื่องของการนำเศรษฐกิจพอเพียงเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยเช่นกัน โดยมอบให้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ได้ดำเนินการขยายผลและจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษาเพิ่มเติมสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ในส่วนร้อยละ 30 จากหลักสูตรแกนกลาง

ในส่วนของจังหวัดนครราชสีมา โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา ทั้ง 7 เขต ได้นำแนวนโยบายดังกล่าวไปปฏิบัติขยายผลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนครราชสีมา ประกอบกับจังหวัดนครราชสีมาเป็นจังหวัดใหญ่ เป็นหัวเมืองสำคัญ ซึ่งถือว่าเป็นประตูสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในอดีตเมืองนครราชสีมามีความสำคัญในฐานะเป็นเมืองเจ้าพระยามหานคร มีโบราณสถานสมัยขอมเรื่องอำนาจปรากฏอยู่มากมายและเป็นเมืองแห่งวีรกรรมอันกล้าหาญของวีรสตรีไทย คือท่านท้าวสุรนารี และนอกจากนี้ในอำเภอต่างๆของจังหวัดนครราชสีมา ยังมีประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและสภาพความเป็นอยู่ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวในท้องถิ่นหรือชุมชนในแต่ละอำเภอนั้นๆ ควรค่าแก่การศึกษาและอนุรักษ์ไว้สำหรับเยาวชน (ข้อมูลสืบค้นทางสังคม วัฒนธรรมและภูมิปัญญา จังหวัดนครราชสีมา.

มปป. : คำนำ) ซึ่งหน่วยงานที่จะถ่ายทอดข้อมูลภูมิปัญญาเหล่านี้ให้แก่เยาวชนได้ดีที่สุดคือสถานศึกษา โดยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระท้องถิ่นในรูปแบบของ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

ผู้วิจัยในฐานะบุคลากรในสถานศึกษา มีความสนใจ ที่จะทำการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษา เพื่อที่จะได้ทราบว่า หลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดนครราชสีมา มีการบริหาร เป็นไปตามความมุ่งหมายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือไม่อย่างไร และสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา ให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง และ เจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษา ต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดนครราชสีมา
- 2.2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามขนาดสถานศึกษา ช่วงชั้นของการเปิดสอน และเขตพื้นที่การศึกษา
- 2.3 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษา การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมาในด้านการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ การสนับสนุนการใช้หลักสูตร และการตรวจสอบคุณภาพการใช้หลักสูตร พร้อมทั้งเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับ การปฏิบัติตามการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ระหว่างผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก โรงเรียนที่เปิดสอนในแต่ละช่วงชั้น และในเขตพื้นที่การศึกษา

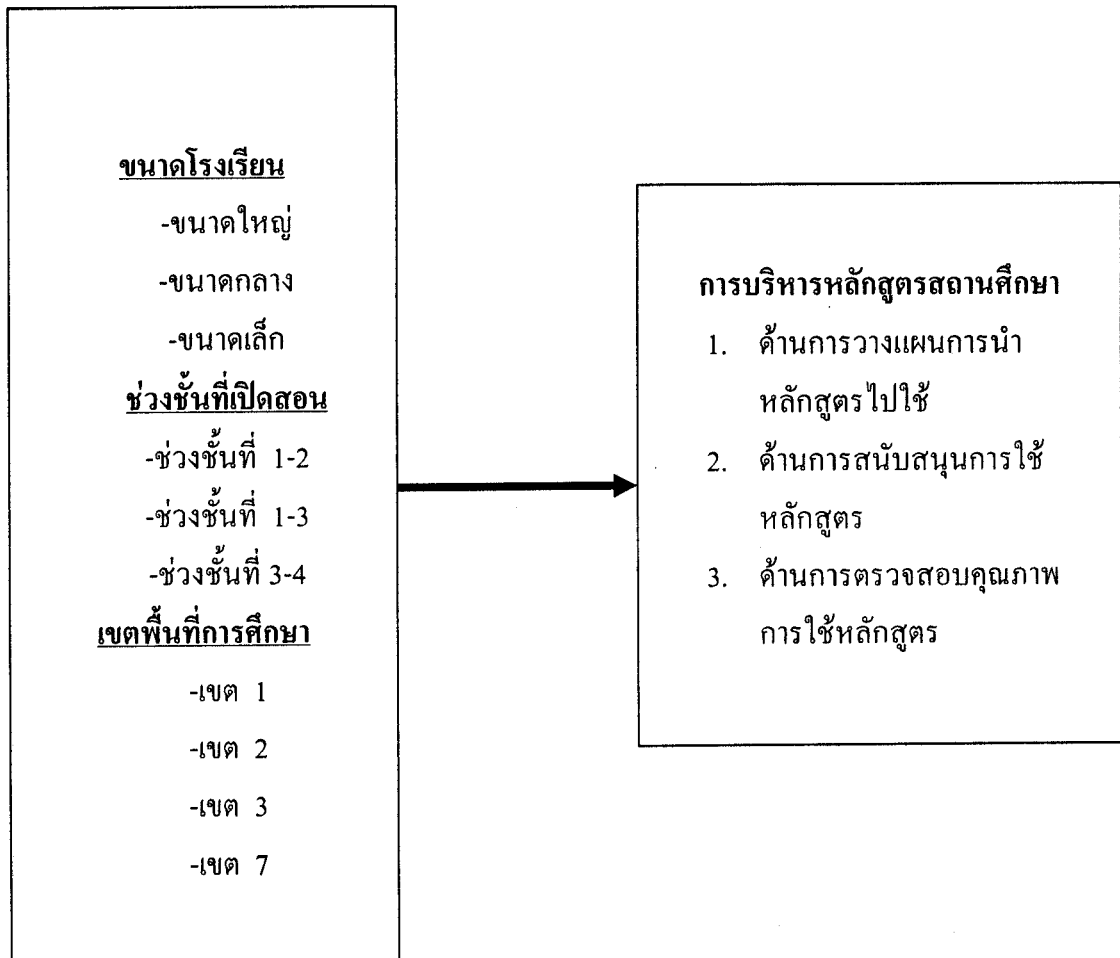
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ใช้กรอบแนวคิดของ รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่ (2538:169-232) เป็นกรอบหลัก การบริหารหลักสูตร มีดังนี้

- 3.1 การวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึงตัวชี้วัด ดังต่อไปนี้
 - 3.1.1 ขั้นตอนการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้
 - 3.1.2 การประชาสัมพันธ์หลักสูตร
 - 3.1.3 การวางแผนการนำหลักสูตรใหม่เข้าแทนที่หลักสูตรเก่า
 - 3.1.4 การจัดระบบข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร
- 3.2 การสนับสนุนการใช้หลักสูตร หมายถึงตัวชี้วัด ดังต่อไปนี้
 - 3.2.1 การเตรียมความพร้อมผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร
 - 3.2.2 การแปลงหลักสูตรสู่การเรียนการสอน
 - 3.2.3 การจัดทำแผนการสอน
 - 3.2.4 การส่งเสริมสภาพแวดล้อมและบรรยากาศทางการเรียนรู้
- 3.3 การตรวจสอบคุณภาพการใช้หลักสูตร หมายถึงตัวชี้วัด ดังต่อไปนี้
 - 3.3.1 การนิเทศกำกับดูแลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา
 - 3.3.2 การประเมินตนเองเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรสถานศึกษา
 - 3.3.3 การวางแผนประเมินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในเรื่องที่ศึกษางานวิจัยให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงได้วางกรอบแนวคิดเกี่ยวกับ การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ให้สามารถมองภาพที่ชัดเจนในการวิจัยครั้งนี้ ดังแผนภูมิประกอบดังนี้

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1.1 แผนภูมิแสดงแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

4. สมมติฐานการวิจัย

4.1 กลุ่มตัวอย่างที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้น
เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ต่างกัน

4.2 กลุ่มตัวอย่างที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ
การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ต่างกัน

4.3 กลุ่มตัวอย่างที่ปฏิบัติงานอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ
การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ต่างกัน

5. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษา การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ของสถานศึกษาชั้น
พื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 312
โรงเรียน โดยมีขอบเขตดังนี้

5.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

5.1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน
ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษาของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2550 แบ่งเป็นผู้บริหารโรงเรียนจำนวน
1,442 คน ครูผู้สอน จำนวน 13,681 คน และผู้แทนครูที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน
1,442 คน รวมทั้งสิ้น 16,565 คน จาก 1,442 โรงเรียน ใน 7 เขตพื้นที่การศึกษาจังหวัด
นครราชสีมา

5.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบบ
เจาะจง ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน กลุ่มครูผู้สอน และ กลุ่มผู้แทนครูที่เป็นคณะกรรมการ
สถานศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 936 คน จาก 312 โรงเรียน โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1) กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือ
รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ จำนวน 312 คน

2) กลุ่มครูผู้สอน ได้แก่ ครูผู้สอนเกี่ยวกับสาระท้องถิ่น
จำนวน 312 คน

3) กลุ่มกรรมการสถานศึกษา ได้แก่ ผู้แทนครูที่เป็นคณะกรรมการ
สถานศึกษา จำนวน 312 คน

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 สถานศึกษา หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับก่อน
อุดมศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา โดย
ใช้เกณฑ์การแบ่ง ขนาดโรงเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกเป็น

6.1.1 ระดับช่วงชั้นที่ 1 (ป. 1-3) ช่วงชั้นที่ 2 (ป. 4-6) จำแนกเป็น
3 ขนาด ดังนี้

- 1) โรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียนจำนวน 1-120 คน
- 2) โรงเรียนขนาดกลาง มีนักเรียนจำนวน 121-300 คน
- 3) โรงเรียนขนาดใหญ่ มีนักเรียนจำนวน 301 คนขึ้นไป

6.1.2 ระดับช่วงชั้นที่ 3 (ม.1-3) ช่วงชั้นที่ 4 (ม. 4-6) จำแนกเป็น
3 ขนาด ดังนี้

- 1) โรงเรียนขนาดเล็กมีนักเรียนจำนวน 1-499 คน
- 2) โรงเรียนขนาดกลางมีนักเรียนจำนวน 500-1,499 คน
- 3) โรงเรียนขนาดใหญ่มีนักเรียนจำนวน 1,500 คนขึ้นไป

6.2 การศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง การจัดระดับการศึกษาระดับหนึ่งในการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ช่วงชั้น คือ ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-ป.3) ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-ป.6) ช่วงชั้น
ที่ 3 (ม.1-ม.3) ช่วงชั้นที่ 4 (ม.4-ม.6) ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา

6.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หมายถึง หน่วยงานองค์กรในระดับภูมิภาคที่
ควบคุมดูแลและประสานงาน ด้านนโยบายเพื่อนำไปสู่แนวปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน ระหว่าง
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งในจังหวัด
นครราชสีมา มีทั้งหมด 7 เขตพื้นที่การศึกษา

6.4 หลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง มวลประสบการณ์ซึ่งรวมถึง กิจกรรม
การเรียนรู้ในรายวิชา ที่สถานศึกษาหรือหน่วยงานและบุคคลในท้องถิ่น จัดให้แก่ผู้เรียนตามสภาพ
และความต้องการของท้องถิ่น เพิ่มเติมจากหลักสูตรแกนกลาง ในร้อยละ 30

6.5 **สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น** หมายถึง รายละเอียดของเนื้อหาองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับท้องถิ่นในด้านต่างๆ เช่น สภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม ประวัติความเป็นมา สภาพเศรษฐกิจ สังคม การดำรงชีวิต ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาอาชีพ ตลอดจนสภาพปัญหาและสิ่งที่ควรได้รับการถ่ายทอดพัฒนาในชุมชนและสังคมนั้นๆ ซึ่งสถานศึกษาควรได้กำหนดขึ้น ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้

6.6 **กระบวนการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น** หมายถึง การกำหนดแผนปฏิบัติการที่เป็นรูปธรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ การวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ การสนับสนุนการใช้หลักสูตร และ การตรวจสอบคุณภาพการใช้หลักสูตร ดังนี้

6.6.1 **การวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้** หมายถึง การกำหนดแนวทางการจัดทำหลักสูตรโดยวิเคราะห์ความต้องการของชุมชน ความต้องการของผู้เรียน ศักยภาพของโรงเรียน กำหนดเป้าหมายของหลักสูตรเตรียมงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ การเตรียมความพร้อมของผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตร

6.6.2 **การสนับสนุนการใช้หลักสูตร** หมายถึง การนำหลักสูตรท้องถิ่นที่สร้างขึ้นไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การส่งเสริมสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้

6.6.3 **การตรวจสอบคุณภาพการใช้หลักสูตร** หมายถึง การติดตามประเมินผลก่อนการใช้หลักสูตร การนิเทศระหว่างการค้าเนินการใช้หลักสูตร การกำกับดูแลหลังการค้าเนินการใช้หลักสูตร และมีการประเมินผลการใช้หลักสูตร เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขให้บรรลุผลตามเป้าหมายของหลักสูตรและสอดคล้องกับสถานศึกษา

6.7 **ผู้บริหารโรงเรียน** หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือ รองผู้อำนวยการโรงเรียนที่รับผิดชอบฝ่ายวิชาการ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา

6.8 **ครูผู้สอน** หมายถึง บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลัก ทางด้านการเรียนการสอนรายวิชาเพิ่มเติมหรือสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้วยวิธีการต่างๆ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา

6.9 **ครูที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษา** หมายถึง ตัวแทนคณะครูที่ทำหน้าที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน และมีหน้าที่ในการให้คำแนะนำ เห็นชอบและอนุมัติ การใช้หลักสูตร

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 เป็นข้อมูลพื้นฐานให้ผู้บริหาร โรงเรียนดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา และช่วยแนะนำ ครูผู้สอนใช้หลักสูตรให้บรรลุจุดมุ่งหมาย

7.2 เป็นข้อมูลให้ครูผู้สอน ปรับปรุงการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพ

7.3 เป็นแนวทางให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานจังหวัดนครราชสีมา ใช้ในการปรับปรุงการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ให้มี
ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

วิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ที่สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการทำวิจัยและนำมาใช้เสนอกรอบความคิดทางทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานของงานวิจัย จากเอกสาร ตำราบทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. การบริหารงานในสถานศึกษา
3. การบริหารหลักสูตร
4. การศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กำหนดให้รัฐต้องจัดการศึกษา อบรมและสนับสนุนให้เอกชน จัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้า วิจัยในศิลปวิทยาการต่างๆ เร่งรัดการศึกษาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาประเทศ พัฒนาวิชาชีพครู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ รวมทั้งในการจัดการศึกษาของรัฐ ให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมของชาติ รวมทั้งในการจัดการศึกษาของรัฐ ให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน ตาม

กฎหมายบัญญัติให้คุ้มครองการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ดังนี้

หมวด 1 บททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการ

มุ่งหมายพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตและอยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข

หลักการจัดการศึกษา เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

การจัดระบบโครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา ยึดหลักการ 6 ข้อ คือ มีเอกภาพด้านนโยบายแต่มีความหลากหลายในการปฏิบัติ การกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดมาตรฐานการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆมาใช้ในการจัดการศึกษา และมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันสังคมอื่นๆ

หมวด 2 สิทธิหน้าที่ทางการศึกษา

สิทธิและโอกาสรับการศึกษา ได้แก่ การศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี และการศึกษาสำหรับผู้พิการ/ด้อยโอกาส

สิทธิในการจัดการศึกษา ทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันทางศาสนา องค์กรเอกชน สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

ผู้จัดการศึกษามีสิทธิรับสิทธิประโยชน์จากรัฐในด้านการสนับสนุนความรู้ ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดู เงินอุดหนุนการจัดการศึกษา และการลดหย่อนยกเว้นภาษี

หมวด 3 ระบบการศึกษา

ระบบการจัดการศึกษา 3 รูปแบบ คือในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย สถานศึกษาอาจจัดรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้ง 3 รูปแบบก็ได้ มีการเทียบโอนผลการเรียนได้ทั้ง 3 รูปแบบ การศึกษาในระบบมี 2 รูปแบบคือ

1. การศึกษาขั้นพื้นฐาน รัฐต้องจัดให้ไม่น้อยกว่า 12 ปี อย่างทั่วถึง มีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (มีการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี อายุย่างเข้าปีที่ 7 ถึงย่างเข้าปีที่ 16)

2. การศึกษาระดับอุดมศึกษาได้แก่การศึกษาระดับปริญญาตรี และ ต่ำกว่าปริญญาตรี

หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา ยึดหลัก ผู้เรียนสำคัญที่สุด ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยเน้น ความสำคัญที่ความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม กระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมแต่ละ ระดับการศึกษา

สาระการเรียนรู้ เน้นความรู้เกี่ยวกับตนเอง คณิตศาสตร์และภาษา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม กีฬา ภูมิปัญญา การประกอบอาชีพและการดำรงชีวิต อย่างมีความสุข

การจัดกระบวนการเรียนรู้ สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และความแตกต่าง ระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และประยุกต์ใช้ความรู้ เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและใฝ่รู้ ผสมผสาน ความรู้อย่างสมดุล ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ จัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ ประสานความร่วมมือจากทุก ฝ่ายเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

การประเมินผู้เรียนพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ พฤติกรรม การเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบ

การจัดทำหลักสูตรคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้กำหนดหลักสูตร แขนงกลาง สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น

การสร้างความร่วมมือ สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว

สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและส่งเสริมให้ผู้สอน สามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

2. การบริหารงานในสถานศึกษา

2.1 การจัดองค์กรการบริหารการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ในหมวด 5 กำหนดเกี่ยวกับการบริหารและ การจัดการศึกษา การบริหารและการจัดการศึกษาแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับชาติ ระดับเขตพื้นที่ และระดับสถานศึกษา ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปยังเขตพื้นที่ การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรงในด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารบุคคล และการบริหาร ทั่วไป คณะกรรมการเขตพื้นที่ มีหน้าที่ กำกับ ดูแลสถานศึกษา จัดตั้ง ยุบ รวม และเลิก

สถานศึกษา ประสานส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาเอกชนในเขตพื้นที่ ประสานส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถจัดการศึกษา ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษานอกนอกลและองค์กรต่างๆและกำกับดูแลหน่วยงานศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม องค์กรประกอบของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ผู้แทนองค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สมาคมวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา สมาคมครู ผู้ปกครอง และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่ กำกับ ส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา องค์กรประกอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศิษย์เก่า ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารสถานศึกษา และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 กำหนด การจัดโครงสร้างในกระทรวงศึกษาธิการ ไว้ดังนี้ โครงสร้างของการจัดองค์กรบริหารการศึกษา ประกอบด้วยองค์กรหลัก 2 องค์กร ได้แก่

1. ระดับส่วนกลาง องค์กรการบริหารการศึกษาส่วนกลางนั้นแบ่งเป็นส่วนราชการ มีหัวหน้าส่วนราชการขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่

- 1.1 สำนักงานรัฐมนตรี
- 1.2 สำนักงานปลัดกระทรวง
- 1.3 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
- 1.4 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 1.5 สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา
- 1.6 สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา

ส่วนราชการตามข้อ 1.2-1.6 มีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นกรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ดังนั้นในระดับส่วนกลางจะทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย แผนงาน และมาตรฐานตลอดจนประสานงาน ส่งเสริมและสนับสนุน ให้เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ปฏิบัติงานอย่างคล่องตัว โดยจะไม่ทำหน้าที่คอยสั่งการหรือทำหน้าที่ปฏิบัติงานโดยตรงเหมือนแต่ก่อน

2. ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ให้เขตพื้นที่การศึกษาจัดระเบียบบริหารราชการเป็น 2 ระดับ ดังนี้

- 2.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
- 2.2 สถานศึกษา(ที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน)หรือส่วนราชการที่เรียกชื่อ

อย่างอื่น

จากการจัดระเบียบบริหารราชการของกระทรวงศึกษาธิการออกเป็นส่วนกลางและเขตพื้นที่การศึกษาดังกล่าว จะเห็นว่าไม่มีหน่วยงานในส่วนภูมิภาค คือ จังหวัด อำเภอ ไม่ว่าจะเป็นส่วนสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด ในระดับอำเภอก็จะไม่มีสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนซึ่งนับว่าการปฏิรูปส่วนราชการของกระทรวงศึกษาธิการ ในครั้งนี้ ได้รวมหน่วยงานการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในจังหวัดเข้าด้วยกัน ในรูปคณะกรรมการและเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งไม่เป็นไปตามแนวทางการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินเหมือนแต่ก่อน และจะเห็นว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นหน่วยงานที่สำคัญ เพราะจะเป็นจุดรองรับการกระจายอำนาจในการบริหารและจัดการศึกษาจากส่วนกลางก่อนจะไปถึงสถานศึกษา และเป็นผู้แทนของกระทรวงศึกษาธิการในการจัดการศึกษา สนับสนุนส่งเสริมการศึกษาของเอกชน อีกทั้งประสานงานและสนับสนุนส่งเสริมการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้นการไม่มีหน่วยงานในส่วนภูมิภาคนับว่าเป็นการลดขั้นตอนในการบริหาร ซึ่งมีความเชื่อว่าจะทำให้การบริหารงานด้านการศึกษาเกิดประสิทธิภาพสมดังเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษา

2.2 หลักการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ตามหลักการกระจายอำนาจ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นองค์กรเฉพาะทางด้านการศึกษา ก่อตั้ง สนับสนุน ส่งเสริม ประสานงานในเชิงนโยบายโดยผู้ชำนาญการสาขาต่างๆ ตามภารกิจงานที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และตามเป้าหมายการพัฒนาการศึกษาของเขตพื้นที่ เป็นเขตให้บริการทางการศึกษาสำหรับประชากร ระหว่าง 150,000-200,000 คน โดยมีสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในความดูแลและประมาณ 100-150 แห่ง ทรัพยากรการศึกษาและทรัพยากรบุคคลระหว่างสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาได้รับการเกลี่ยให้อยู่ในสภาพที่ใกล้เคียงกัน โดยมีหลักการบริหารจัดการศึกษา ดังนี้

2.2.1 มีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในทางปฏิบัติ นั่นคือ มีการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานตามนโยบายที่มีประสิทธิภาพ แต่ผู้ปฏิบัติมีอิสระที่จะเลือกปฏิบัติตามแนวทางที่เหมาะสมของตนเอง ดังนั้นแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาจึงใช้กรอบนโยบายของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นแนวทางในการบริหารจัดการ และในขณะเดียวกันก็จะมี การกำหนดนโยบายตามความต้องการและความจำเป็นของตนเองเพื่อบริหารและจัดการศึกษาในเขตพื้นที่

2.2.2 มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นั่นคือ มีการกำหนดขอบเขตอำนาจในการตัดสินใจขององค์กรหลักทั้งสาม

องค์กรดังกล่าวอย่างชัดเจน ไม่ก้าวก่ายซ้ำซ้อนกัน ดังนั้น การกระจายอำนาจจึงควรถึงมือผู้ปฏิบัติให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ภารกิจหลักของสำนักงานเขตพื้นที่ จึงอยู่ที่การกำกับดูแล สนับสนุนและส่งเสริมให้สถานศึกษาได้บริหารจัดการศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนด โดยสถานศึกษามีอิสระในการกำหนดความต้องการ ดำเนินการและตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารทั่วไป งานวิชาการ งานบุคคลและงานงบประมาณ

2.2.3 มีการกำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและทุกประเภทการศึกษา นั่นคือ ทั้งเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีมาตรฐานและดัชนีชี้วัดคุณภาพการศึกษาและการบริหารจัดการที่ชัดเจน สามารถประเมินและตรวจสอบได้ ดังนั้นทั้งเขตพื้นที่และสถานศึกษาจึงมีการดำเนินงาน โดยอาศัยแนวทางและวิธีการดังนี้

- 1) มีเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพองค์กร มาตรฐานการปฏิบัติงานขององค์กร และมีดัชนีชี้วัดคุณภาพองค์กรที่สามารถประเมินและเปิดเผยต่อสาธารณชนได้
- 2) มีการบริหารและจัดการตามเกณฑ์มาตรฐานและดัชนีชี้วัดคุณภาพที่กำหนด
- 3) มีการประเมินคุณภาพองค์กร โดยคณะกรรมการทั้งภายในและจากภายนอกองค์กร
- 4) มีการรายงานผลการประเมินต่อหน่วยงานผู้รับผิดชอบและเปิดเผยผลการประเมิน
- 5) มีการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องหรือพัฒนาคุณภาพตามเงื่อนไข มาตรการและคาบเวลาที่กำหนด

2.2.4 มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาและการพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง นั่นคือ ทั้งเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาต้องมีแผนและโครงการพัฒนาบุคลากรที่ต่อเนื่องชัดเจน

2.2.5 มีการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆมาใช้ในการจัดการศึกษา นั่นคือ ทั้งเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา จำเป็นต้องมีแนวคิดและวิธีการในการระดมทรัพยากรมาใช้ในการจัดการศึกษา การสร้างและการใช้ประโยชน์จากเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการบริหารและจัดการศึกษา จากหน่วยงาน องค์กร บุคคล ทั้งภาครัฐและเอกชน

2.2.6 มีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น นั่นคือ ทั้งเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา จึงดำเนินการโดยอาศัยคณะกรรมการที่มา

จากผู้มีส่วนร่วมฝ่ายต่างๆ ให้เข้ามามีบทบาทในฐานะผู้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจและร่วมรับผิดชอบ ไม่ใช่เป็นเพียงคณะกรรมการที่มีหน้าที่ให้ข้อเสนอแนะหรือให้คำปรึกษาเพียงอย่างเดียว

2.3 การบริหารงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การปฏิรูปการศึกษาที่มีความมุ่งหมายที่จะจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีความสามารถ และมีความสุข การดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายอย่าง มีพลังและมีประสิทธิภาพจำเป็นที่จะต้องมีการกระจายอำนาจ และให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ซึ่ง สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และเป็นไปตามหลักการของ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งให้มีการจัดระบบ โครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา ของไทย มีเอกภาพเชิงนโยบาย และมีความหลากหลายในทางปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่ เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา ดังปรากฏในมาตรา 39 ที่ว่า กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และ การบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ในเขต พื้นที่การศึกษาโดยตรง การกระจายอำนาจดังกล่าวจะทำให้สถานศึกษามีความคล่องตัว มีอิสระ ในการบริหารจัดการ เป็นไปตามหลักของการบริหารจัดการ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

(School Based Management : SBM) ซึ่งจะเป็นการสร้างรากฐานและความเข้มแข็งให้กับ สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพได้มาตรฐานและสามารถพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล : 7) แนวคิดดังกล่าวเพื่อให้สถานศึกษา มีความคล่องตัวมีอิสระ และมีความเข้มแข็งรัฐจึงให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคล โดยได้บัญญัติไว้ใน พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 ในมาตรา 35 ที่ว่า สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามมาตรา 34 (2) เฉพาะที่เป็นโรงเรียน มีฐานะเป็นนิติบุคคล เมื่อมีการยุบ เลิกสถานศึกษาตามวรรคหนึ่ง ให้ความเป็นนิติบุคคลสิ้นสุดลง

สถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล หมายถึง โรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาที่ กฎหมายยอมรับให้สามารถกระทำการต่างๆได้ด้วยตนเองภายในขอบวัตถุประสงค์ มีสิทธิ และหน้าที่ ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ ประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์และกฎหมายอื่นซึ่งกำหนดสิทธิและหน้าที่ของสถานศึกษาไว้เป็น การเฉพาะ

การบริหารจัดการของสถานศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ให้ บริการการศึกษาแก่ประชาชน และเป็นสถานศึกษาของรัฐ จึงต้องนำหลักการว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ซึ่ง เรียกกันโดยทั่วไปว่า “ธรรมาภิบาล” มาบูรณาการในการบริหารและจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้าง

ความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนในฐานะที่เป็นนิติบุคคลด้วยหลักการดังกล่าว ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า หลักธรรมาภิบาลอาจบูรณาการเข้ากับการดำเนินงานด้านต่างๆของสถานศึกษาซึ่ง ได้แก่ การดำเนินงานด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารทั่วไป และ เป้าหมายในการจัดการศึกษาคือ ทำให้ผู้เรียนเป็นคนดี เก่ง และมีความสุข ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการ

แนวคิด : งานวิชาการเป็นงานหลัก หรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มุ่งให้ กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษามากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษา ดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งจะ เป็นปัจจัยสำคัญทำให้ สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการ เรียนรู้ ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุน การพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ โดยมีขอบข่ายภารกิจ

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีแนวทางการปฏิบัติดังนี้

1.1 ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544

สาระแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความ ต้องการของสังคม ชุมชนและท้องถิ่น

1.2 วิเคราะห์สภาพแวดล้อม และ ประเมินสถานภาพสถานศึกษาเพื่อกำหนด วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย รวมทั้ง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3 จัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่างๆที่กำหนดให้มีในหลักสูตร สถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยพยายามบูรณาการ เนื้อหาสาระทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันและระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

1.4 นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และบริหารจัดการการใช้ หลักสูตรได้เหมาะสม

1.5 นิเทศการใช้หลักสูตร

1.6 ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร

1.7 ปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสม

2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

2.1 ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ตามสาระและหน่วย การเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2 ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้ สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหา การเรียนรู้จาก ประสบการณ์จริง และการปฏิบัติจริง การส่งเสริมให้รักการอ่าน และใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง การผสมผสานความรู้ต่างๆให้สมดุลกัน ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ กิจกรรม ทั้งนี้โดยจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมและแหล่ง เรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้และการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่าย ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม

2.3 จัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระต่างๆ โดยเน้นการ นิเทศที่ร่วมมือช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร เช่น นิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาการเรียน การสอนร่วมกัน หรือแบบอื่นๆตามความเหมาะสม

2.4 ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครู เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตาม ความเหมาะสม

3. การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน มีแนวทางการปฏิบัติดังนี้

3.1 กำหนดระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผล และประเมินผลของ สถานศึกษา

3.2 ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดผล และประเมินผลแต่ละรายวิชา ให้ สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.3 ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผล และประเมินผลการเรียนการสอน โดย เน้นการประเมินตามสภาพจริง จากกระบวนการ การปฏิบัติและผลงาน

3.4 จัดให้มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และผลการเรียนจาก สถานศึกษาอื่น สถานประกอบการและอื่นๆตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

3.5 พัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน

4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีแนวทางการปฏิบัติดังนี้

4.1 ศึกษาวิเคราะห์ วิจัย การบริหารจัดการและการพัฒนาคุณภาพงาน วิชาการในภาพรวมของสถานศึกษา

4.2 ส่งเสริมให้ครู ศึกษาวิเคราะห์วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้แก่
 ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

4.3 ประสานความร่วมมือในการศึกษาวิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนเผยแพร่
 ผลงานการวิจัยหรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และงานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล
 ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น

5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีแนวทางการปฏิบัติดังนี้

5.1 ศึกษา วิเคราะห์ ความจำเป็นในการใช้สื่อและ เทคโนโลยีเพื่อจัดการ
 เรียนการสอน และการบริหารงานวิชาการ

5.2 ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน

5.3 จัดหาสื่อและเทคโนโลยี เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนา
 งานด้านวิชาการ

5.4 ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนาและการใช้สื่อ นวัตกรรม
 และเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนการสอน และการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล
 ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น

5.5 การประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อ
 การศึกษา

6. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ มีแนวทางการปฏิบัติดังนี้

6.1 สำรวจแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งใน
 สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น ในเขตพื้นที่การศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียง

6.2 จัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้แก่ครู สถานศึกษาอื่น บุคคล
 ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น ที่จัดการศึกษาในบริเวณใกล้เคียง

6.3 จัดตั้งและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้ และ
 ประสานความร่วมมือสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคม
 อื่นที่จัดการศึกษาในการจัดตั้ง ส่งเสริม พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกัน

6.4 ส่งเสริมสนับสนุนให้ครู ใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน ใน
 การจัดการกระบวนการเรียนรู้โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น

7. การนิเทศการศึกษา มีแนวปฏิบัติดังนี้

7.1 จัดระบบนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา

7.2 ดำเนินการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนในรูปแบบ
 หลากหลาย และเหมาะสมกับสถานศึกษา

7.3 ประเมินผลการจัดระบบ และกระบวนการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา

7.4 ติดตาม ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนของสถานศึกษา

7.5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์การจัดการระบบนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษากับสถานศึกษาอื่น หรือเครือข่ายการนิเทศการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา

8. การแนะแนวการศึกษามีแนวทางการปฏิบัติดังนี้

8.1 จัดระบบการแนะแนวทางวิชาการ และวิชาชีพภายในสถานศึกษา โดยเชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และกระบวนการเรียนการสอน

8.2 ดำเนินการแนะแนวการศึกษา โดยความร่วมมือของครูทุกคนในสถานศึกษา

8.3 ติดตามและประเมินผลการจัดการระบบและกระบวนการแนะแนวการศึกษาในสถานศึกษา

8.4 ประสานความร่วมมือ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์ด้านการแนะแนวการศึกษากับสถานศึกษา หรือเครือข่ายการแนะแนวภายในเขตพื้นที่การศึกษา

9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีแนวทางการปฏิบัติดังนี้

9.1 จัดระบบโครงสร้างองค์กร ให้รองรับการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

9.2 กำหนดเกณฑ์การประเมิน เป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัดของกระทรวง เป้าหมายความสำเร็จของเขตพื้นที่การศึกษา หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินของสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

9.3 วางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา

9.4 ดำเนินการพัฒนางานตามแผนและติดตาม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพภายในเพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

9.5 ประสานความร่วมมือกับสถานศึกษา และหน่วยงานอื่นในการปรับปรุงและพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

9.6 ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา

9.7 ประสานงานกับสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษาและประเมินคุณภาพการศึกษาในการประเมินสถานศึกษาเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

10. การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน มีแนวทางการปฏิบัติดังนี้

10.1 การศึกษา สํารวจสนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน

10.2 จัดให้ความรู้ เสริมสร้างความคิด และเทคนิค ทักษะ ทางวิชาการเพื่อการพัฒนาทักษะวิชาชีพ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน ท้องถิ่น

10.3 การส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน ท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษาและที่จัดโดยบุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

10.4 ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครั้ว ชุมชน ท้องถิ่น

11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น มีแนวทางการปฏิบัติดังนี้

11.1 ประสานความร่วมมือ ช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาของรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา ทั้งบริเวณใกล้เคียงภายในเขตพื้นที่การศึกษา ต่างเขตพื้นที่การศึกษา

11.2 สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับองค์กรต่างๆ ทั้งภายในและต่างประเทศ

12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

12.1 สํารวจและศึกษาข้อมูลการจัดการศึกษา รวมทั้งความต้องการในการได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการของบุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

12.2 ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาวิชาการและการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

12.3 จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

2. การบริหารงบประมาณ

แนวคิด : การบริหารงบประมาณของสถานศึกษามุ่งเน้นความเป็นอิสระ ในการบริหารจัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จากบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน โดยมีขอบข่ายภารกิจและแนวทางการปฏิบัติดังนี้

1. การจัดทำและเสนอของบประมาณ
2. การจัดสรรงบประมาณ
3. การตรวจสอบ ติดตามประเมินผล และ รายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน
4. การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา
5. การบริหารการเงิน
6. การบริหารบัญชี
7. การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

3. การบริหารงานบุคคล

แนวคิด : การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา เป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัว อิสระ ภายใต้กฎหมาย ระเบียบ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนา มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีขอบข่ายและแนวทางการปฏิบัติดังนี้

1. การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง
2. การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง
3. การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ
4. วินัยและการรักษาวินัย
5. การออกจากราชการ
4. การบริหารทั่วไป

แนวคิด : การบริหารทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร ให้บริการบริหารงานอื่นๆบรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริมสนับสนุนและการอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการให้บริการ

การศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลักโดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมีขอบข่ายและแนวทางการปฏิบัติดังนี้

1. การดำเนินงานธุรการ
2. งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. การพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
4. การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
5. การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
6. งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
7. การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป
8. การบริหารจัดการอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
9. การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
10. การรับนักเรียน
11. การส่งเสริมการประสานงานจัดการศึกษาในระบบ นอกกระบบ ตามอัธยาศัย
12. การส่งเสริมกิจการนักเรียน
13. การประชาสัมพันธ์
14. การส่งเสริมสนับสนุนและประสานจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร และหน่วยงานอื่น
15. การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
16. งานบริการสาธารณะ

3. การบริหารหลักสูตร

3.1 ความหมายของการบริหาร

การบริหารองค์กรเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานขององค์กรที่มุ่งไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายและเพื่อความอยู่รอดขององค์กร การเรียนรู้เรื่องการบริหารองค์กรจะช่วยให้องค์กรสามารถกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายของงาน บุคลากร ตลอดจนกลไกการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม

เพราะโดยปกติองค์การทุกประเภทย่อมมีหลักการบริหารส่วนใหญ่เหมือนกัน จะแตกต่างกัน เฉพาะในส่วนปลีกย่อยเท่านั้น ดังนั้นการทำความเข้าใจกับองค์ประกอบต่างๆของการบริหารจึง เป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหาร เพื่อประโยชน์ในการบริหารองค์การ (รุจิรี ภู่อาระ 2545 : 1)

คำว่า “การบริหาร” สามารถใช้คำ 2 คำทดแทนกันได้ คือคำว่า “การบริหาร” (Administration) และ “การจัดการ” (Management) แต่ในความหมายที่แท้จริงคำว่า “การบริหาร” (Administration) จะเน้นในเรื่องของการจัดการที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งมักจะใช้กับการบริหารงานทุกชนิดที่เกี่ยวข้องกับภาครัฐ ส่วนคำว่า “การจัดการ” (Management) มักจะใช้ในงานที่เกี่ยวกับงานธุรกิจเอกชน แต่ทั้ง 2 คำก็มีความหมายเกี่ยวกับการดำเนินงานของผู้บริหารทั้งสิ้น

คำว่า “การบริหาร” ได้มีผู้ให้คำจำกัดความไว้มากมายซึ่งความหมายเหล่านี้ต่างก็ กล่าวไปในทำนองเดียวกัน โดยให้ความสำคัญแก่ผู้บริหารว่าเป็นผู้นำองค์การไปสู่ความสำเร็จตาม เป้าหมายทั้งสิ้น การให้คำนิยามคำว่า “การบริหาร” จึงอาจจะแตกต่างกันไปบ้างตามแนวทางที่นัก บริหารแต่ละคนได้ศึกษา ดังนี้

ไซมอน(Simon) กล่าวว่า “การบริหาร” หมายถึง ศิลปะในการทำให้สิ่งต่างๆ ใต้รับการกระทำจนเป็นผลสำเร็จ กล่าวคือ ผู้บริหารมิใช่เป็นผู้ปฏิบัติ แต่เป็นผู้ใช้ศิลปะในการทำ ให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานจนสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ผู้บริหารตัดสินใจเลือกแล้ว

เซอร์จิโอวานนิ (Sergiovanni) ให้ความหมายว่า “การบริหาร” หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกับผู้อื่น หรือโดยผู้อื่นเพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายอย่างมี ประสิทธิภาพ

บาร์นาร์ด (Barnard) กล่าวว่า “การบริหาร หมายถึง การทำงานของคณะบุคคล ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ที่ร่วมกันปฏิบัติการให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน”

เกทเซลส์และกูบา (Getzels and Guba) ให้ความหมายว่า การบริหาร เป็นกระบวนการทางสังคม 3 ทาง คือ

1. ทางโครงสร้าง ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา ตามลำดับชั้นของสายการบังคับบัญชา
2. ทางหน้าที่ ได้แก่ ขั้นตอนของหน่วยงานที่ระบุบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆเพื่อให้การบริหารสำเร็จตามเป้าหมาย
3. ทางการปฏิบัติ ได้แก่ กระบวนการบริหารที่บุคคลและกลุ่มบุคคลต้องร่วมกัน ทำงาน และมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

เฮอร์เซย์ แบลนชาร์ด และจอห์นสัน (Hersey, Blanchard and Johnson) ได้ให้ความหมายว่า “การบริหารเป็นกระบวนการทำงานร่วมกับบุคคลและกลุ่มบุคคล ซึ่งพร้อมด้วยปัจจัยทางการบริหาร ได้แก่ เครื่องมือต่างๆ งบประมาณ และเทคโนโลยี เพื่อที่จะนำองค์การไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย”

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544 : 42) อธิบายว่า การบริหาร หมายถึง การทำงานของคณะบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปที่จะทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยการใช้กระบวนการบริหาร ได้แก่ การวางแผน การอำนวยความสะดวก การประสานงาน การติดต่อ การประเมินผล การปฏิบัติงาน

วัชรินทร์ นุรณสิงห์ (2542 : 10) กล่าวว่า การบริหารเป็นกระบวนการทางสังคมของบุคคลตั้งแต่ 2 ขึ้นไป ร่วมมือกัน ทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด โดยใช้กระบวนการและทรัพยากรอย่างเหมาะสม

องรี ฟาโยล์ ชาวฝรั่งเศสผู้ได้ชื่อว่าเป็นบิดาแห่งการบริหารเชิงการจัดการ มีความเห็นว่า การบริหารเป็นศาสตร์อย่างหนึ่งและเป็นหลักการสากลที่สามารถนำไปได้กับการบริหารทุกประเภท ในหนังสือของฟาโยล์ ชื่อ “General and Industrial Management” กล่าวถึงกิจกรรมทางการบริหารธุรกิจของโรงงานอุตสาหกรรมทั้งหมดจะถูกแบ่งออกเป็น 6 กลุ่มกิจกรรมได้แก่

1. กิจกรรมทางเทคนิค
2. กิจกรรมด้านการค้าขาย
3. กิจกรรมด้านการเงิน
4. กิจกรรมด้านความมั่นคงปลอดภัย
5. กิจกรรมด้านการบัญชี
6. กิจกรรมด้านการบริหารจัดการ

ฟาโยล์กล่าวว่า กิจกรรมทั้ง 6 ประการนี้เป็นกิจกรรมที่สำคัญและจำเป็นสำหรับองค์การธุรกิจโดยทั่วไป และได้นำเอากิจกรรมในข้อที่ 6 ด้านการบริหารจัดการมาแสดงให้เห็นถึงส่วนสำคัญพื้นฐานของการบริหารงานเรียกว่าเป็น “The Elements of Management” ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรม 5 ประการ คือ

1. การวางแผน (To Plan)
2. การจัดองค์การ (To Organize)
3. การบังคับบัญชา (To Command)
4. การประสานงาน (To Coordinate)

5. การควบคุมงาน (To Control)

ลูเธอร์ กุลิก และลินแดล เออร์วิค (Luther Gulick and Lyndall Urwick)

นักทฤษฎีการบริหารองค์การผู้ที่ได้ร่วมกันนำเอาแนวคิดของฟาโยล์มาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการ โดยได้ขยายส่วนสำคัญพื้นฐานที่เรียกว่า The Elements of Management 5 ประการของฟาโยล์ มาใช้ในการจัดองค์การทางราชการ โดยได้ขยายกิจกรรมทางการบริหารออกเป็น 7 ประการ คือ

1. Planning หมายถึง การวางแผนล่วงหน้าว่าองค์การจะต้องทำอะไรบ้างเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย
2. Organizing หมายถึง การจัดองค์การ การกำหนดโครงสร้าง การแบ่งส่วนงาน การจัดสายการบังคับบัญชา และการกำหนดตำแหน่งหน้าที่
3. Staffing หมายถึง การบริหารงานบุคคล ได้แก่ การจัดอัตรากำลัง การสรรหา การพัฒนา การสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน การประเมินผลงาน การพิจารณาความดีความชอบ การให้สวัสดิการและการให้พ้นจากงาน
4. Directing หมายถึง การอำนวยการ การตัดสินใจ การวินิจฉัยสั่งการ การควบคุมบังคับบัญชา
5. Coordinating หมายถึง การประสานงานเพื่อให้เกิดความร่วมมือเพื่อดำเนินการไปสู่เป้าหมายเดียวกัน
6. Reporting หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติงานขององค์การเพื่อให้สมาชิกขององค์การทราบความก้าวหน้าของการดำเนินงาน
7. Budgeting หมายถึง การงบประมาณ การใช้จ่ายเงิน การควบคุม การใช้จ่าย และการตรวจสอบด้านการเงิน

กิจกรรมทั้ง 7 ประการนี้ รวมเรียกว่า "POSDCoRB" ที่กุลิกและเออร์วิคถือว่าเป็นงานในหน้าที่ของผู้บริหาร ในองค์การราชการโดยทั่วไป ซึ่งองค์การบริหารการศึกษาได้นำแนวคิดนี้มาใช้กันอย่างแพร่หลาย

ออร์ดเวย์ ทีด (Ordway Tead) ได้เขียนหนังสือชื่อว่า The Art of Administration ศิลปะของการบริหาร โดยกล่าวว่า กระบวนการบริหารจะต้องประกอบไปด้วยกิจกรรม 10 ประการ ต่อไปนี้ ได้แก่

1. Goal and Objectives หมายถึง การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของหน่วยงานให้ชัดเจน
2. Board Plan หมายถึง การจัดทำแผนการปฏิบัติงาน

3. Recruit Staff หมายถึง การจัดหาคนเข้าทำงานและกำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ

4. Clear Diligation and Allocation of Authority หมายถึง การกระจายงานและการมอบหมายอำนาจหน้าที่ให้แก่ผู้ร่วมงานให้เป็นสัดส่วนและชัดเจน

5. Direct and Oversee หมายถึง การควบคุมการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงาน

6. Standardization หมายถึง การควบคุมมาตรฐานและคุณภาพงาน

7. Good Coordination หมายถึง การจัดให้มีการประสานงานที่ดีทุกฝ่าย

8. Simulation หมายถึง การบำรุงขวัญ ให้กำลังใจ และกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

9. Evaluation of the Total Outcome หมายถึง การประเมินผลรวมของผลผลิต

10. To Look Ahead หมายถึง การเตรียมวางแผนงานในอนาคต สมาคมผู้บริหารการศึกษาของสหรัฐอเมริกา (The American Association of School Administrators : AASA) มีความเห็นว่ากระบวนการบริหารการศึกษาควรประกอบไปด้วยกิจกรรม 5 ชั้น คือ

1. Planning หมายถึง การวางแผนปฏิบัติการในการบริหารการศึกษา

2. Allocating หมายถึง การสรรหาทรัพยากรที่เป็นปัจจัยที่จำเป็นในการบริหารงาน

3. Stimulating หมายถึง การให้กำลังใจ และบำรุงขวัญผู้ปฏิบัติงาน

4. Coordinating หมายถึง การประสานงาน

5. Evaluating หมายถึง การประเมินผลงานและติดตามผลการปฏิบัติงาน

นักวิชาการบริหารในปัจจุบัน ได้แก่ ฮาร์โรลด์ กูนท์ และซีริล โอคอนเนลล์ ให้ความเห็นว่า งานในหน้าที่ของผู้บริหาร ได้แก่

1. Planning หมายถึง งานการวางแผน ประกอบด้วยการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์การและการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผล

2. Organizing หมายถึง การจัดองค์การ แผนงานจะดำเนินการไปได้ด้วยดีก็ด้วยการจัดองค์การที่ดี ซึ่งประกอบด้วยการนำปัจจัยทางการบริหาร เช่น คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการบริหารที่จะทำให้เกิดสัมฤทธิ์ผล การจัดองค์การจึงหมายถึง การนำเอาทรัพยากรการบริหารทุกประเภทมาบูรณาการเพื่อดำเนินการ

3. Motivating หมายถึง การจูงใจที่จะช่วยให้พนักงานทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

4. Controlling หมายถึง การควบคุมงาน เป็นการติดตามและประเมินผลเพื่อเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับแผนที่ได้กำหนดไว้ว่ามีความเบี่ยงเบนไปจากความคาดหวังมากน้อยเพียงใด

คุณท์และคอนเนลล์ กล่าวเพิ่มเติมว่างานทั้ง 4 นี้ ต่างก็แยกจากกัน โดยหน้าที่และภารกิจ แต่ก็จะดำเนินไปเป็นกระบวนการตามลำดับและเกี่ยวข้องซึ่งกันและกันตามระบบบริหาร

จากคำจำกัดความที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าการบริหารมีส่วนสัมพันธ์กับสิ่งต่อไปนี้

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายขององค์การ
2. ทรัพยากรทางการบริหาร ซึ่งรวมถึงกลุ่มบุคคลในองค์การ
3. กลไกในการดำเนินงาน หรือการจัดกิจกรรมขององค์การ

การบริหารจึงเป็นเรื่องของการทำกิจกรรมโดยผู้บริหารและสมาชิกในองค์การ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการใช้ทรัพยากร และเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุด นักบริหารหลายคนมีความคิดเห็นเหมือนกันว่า “การบริหารเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของคณะบุคคล โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะที่แน่นอนในการทำงาน” บางคนเห็นว่าการบริหารเป็นศิลปะของการเป็นผู้นำ ที่จะนำผู้อื่นให้ทำงานตามวัตถุประสงค์ได้ บางคนให้ความหมายว่า การบริหารเป็นกระบวนการทางสังคม ซึ่งจะมีบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย

ลักษณะเด่นที่เป็นสากลของการบริหาร (รุจิรี ภู่อาระ 2545 : 4-5)

1. การบริหารต้องมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย
2. การบริหารต้องอาศัยปัจจัยเป็นองค์ประกอบสำคัญ
3. การบริหารต้องใช้ทรัพยากรการบริหารเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน
4. การบริหารต้องมีลักษณะการดำเนินการเป็นกระบวนการทางสังคม
5. การบริหารต้องเป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คน

ขึ้นไป

6. การบริหารต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจเพื่อให้การปฏิบัติตามภารกิจบรรลุวัตถุประสงค์

7. การบริหารเป็นการร่วมมือดำเนินการอย่างมีเหตุผล

8. การบริหารมีลักษณะเป็นการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานกับวัตถุประสงค์ ที่กำหนดไว้

9. การบริหารไม่มีตัวตน แต่มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์ปัจจัยทาง การบริหาร

การบริหารงานทุกประเภทในทุกองค์การ จำเป็นต้องมีปัจจัยหรือทรัพยากร พื้นฐานทางการบริหาร ปัจจัยที่สำคัญของการบริหารโดยทั่วไปมีอยู่ 4 ประการ ที่รู้จักกันในนาม ของ 4 M's ได้แก่

1. คน (Man) ได้แก่ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลในองค์การที่ร่วมกันทำงาน
2. เงิน (Money) ได้แก่ งบประมาณที่ใช้ในการบริหารทุกๆส่วนขององค์การ
3. วัสดุ (Materials) ได้แก่ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือที่ใช้ เทคโนโลยีต่างๆ
4. การจัดการ (Management) ได้แก่ การบริหารงานขององค์การที่นำโดย

ผู้บริหาร

ในปัจจุบันได้มีนักวิชาการ เฮอร์เชย์ แบลชาร์ดและ จอห์นสัน ได้มีความเห็นว่าการจูงใจ เป็นปัจจัยที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งในการบริหารองค์การ เพราะองค์การจะอยู่รอดและเจริญเติบโตขึ้นได้ก็ด้วยแรงจูงใจที่องค์การมีให้ต่อพนักงาน แรงจูงใจเหล่านี้ได้แก่ รายได้ รางวัล ค่าตอบแทน สวัสดิการต่างๆ รวมทั้งรางวัลที่มีได้เป็นตัวตนหรือจับต้องได้ เช่น การยกย่อง ชมเชย การประกาศเกียรติคุณ แรงจูงใจเหล่านี้ถ้าองค์การสามารถตอบสนองให้แก่พนักงานได้ การลาออกและการขาดงานของพนักงานจะลดลงก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองแก่องค์การ ดังนั้นการจูงใจ จึงเป็นปัจจัยที่ 5 สำหรับการบริหาร

3.2 การบริหารหลักสูตร

3.2.1 ความหมายของหลักสูตร

หลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในระบบการศึกษา การจัดการศึกษาจะดีหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับเรื่องของหลักสูตร ทั้งนี้เพราะหลักสูตรเปรียบเสมือนหัวใจในการดำเนินงาน(กิตติมา ปรีดีดิถก ,2532 : 59) ความสำเร็จและความล้มเหลวของโรงเรียนขึ้นอยู่กับงานวิชาการซึ่งจะต้องใช้หลักสูตรเป็นแม่บท ในการบริหาร ดังนั้นการบริหารหลักสูตร จึงหมายถึง การจัดการและการดำเนินการ การควบคุมดูแล ส่งเสริมและสนับสนุนให้การจัดกิจกรรมต่างๆในสถานศึกษาให้ตอบสนองต่อจุดหมายหรือจุดมุ่งหมายของหลักสูตรโดยใช้ทรัพยากรการบริหารที่มีอยู่อย่างจำกัดในสถานศึกษานั้นให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูงสุด การศึกษารูปแบบหรือทฤษฎีการวางแผน หรือพัฒนาหลักสูตร จะพบว่ามีความหมายคล้ายคลึงกัน

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2538 : 46) ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรมีความหมาย 2 ความหมาย คือ ความหมายอย่างแคบ หลักสูตรจะหมายถึง วิชาที่สอน ส่วนความหมายอย่างกว้าง หลักสูตรจะหมายถึง มวลประสบการณ์ทั้งหลายที่จัดให้กับผู้เรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนและกล่าวถึงความหมายของหลักสูตรไว้ 3 ระดับ ดังนี้

1. หลักสูตรระดับชาติ หรือหลักสูตรแม่บท เป็นหลักสูตรที่เขียนไว้กว้าง และบรรจุสาระที่จำเป็นที่ทุกคนในประเทศ จะต้องเรียนรู้เหมือนกัน เพื่อเสริมสร้างความเป็นเอกลักษณะของชาติไว้ เช่น ภาษาไทย เป็นภาษาประจำชาติ เป็นเอกลักษณะของชาติไทย จึงมีความจำเป็นต่อคนไทยเป็นอย่างยิ่ง ทั้งยังเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เพื่อความสำเร็จในชีวิต เป็นต้น ฉะนั้นทุกคนจะต้องเรียน

2. หลักสูตรระดับท้องถิ่น เป็นการนำเอาหลักสูตรแม่บทมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนนั้น สาระการเรียนรู้จะสอดคล้องสัมพันธ์กับท้องถิ่นมากขึ้น ไม่ใช่การเรียนรู้ไว้ใช้ว่า แต่เป็นการเรียนรู้ที่นำไปใช้ได้จริงในชีวิต

3. หลักสูตรระดับห้องเรียน เป็นหลักสูตรที่สำคัญที่สุด สังคมจะเปลี่ยนแปลงได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับหลักสูตรระดับนี้ และบุคคลที่สำคัญที่สุดคือ ครู ซึ่งครูส่วนมากเข้าใจผิดคิดว่าตนเอง ไม่ได้มีส่วนในการพัฒนาหลักสูตร ตามความเป็นจริงแล้ว การพัฒนาหลักสูตรระดับห้องเรียนนั้นเป็นความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งที่ครูจะนำหลักสูตรระดับชาติ ระดับท้องถิ่น มาปรับใช้ให้เหมาะสมการพัฒนาหลักสูตรที่สำคัญที่สุดจึงอยู่ที่ครู

ถวัลย์ มาศจรัส (2545 : 51-52) ให้คำนิยามเกี่ยวกับหลักสูตรดังนี้ หลักสูตรแกนกลาง คือ มวลประสบการณ์ที่กระทรวงศึกษาธิการจัดให้แก่ผู้เรียนเพื่อให้ทุกคนในประเทศได้เรียนรู้ในสิ่งที่เหมือนกันในระดับเดียวกันเพื่อเสริมสร้างเอกลักษณะของชาติให้ดำรงอยู่ และหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึงมวลประสบการณ์ที่สถานศึกษาจัดให้แก่ผู้เรียนตามสภาพและความต้องการของท้องถิ่นนั้นๆ และเป็นแผนหรือแนวทางหรือข้อกำหนดให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ โดยส่งเสริมให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตน

ธีรารัตน์ บัวศรี (2531 : 5) ให้ความหมายหลักสูตร หมายถึง แผนซึ่งได้ออกแบบจัดทำขึ้นเพื่อแสดงถึงจุดมุ่งหมายการจัดเนื้อหาสาระ กิจกรรมและมวลประสบการณ์ในแต่ละโปรแกรมการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่างๆ ตามจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้

อุทัย บุญประเสริฐ (2540 : 5) อธิบายว่า หลักสูตรไม่ได้หมายถึง เรื่องการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน หรือกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีในห้องเรียนเท่านั้น แต่หมายถึงการจัดให้ผู้เรียนหรือเด็กที่มีในห้องเรียนเท่านั้น แต่หมายถึงการจัดให้ผู้เรียนหรือเด็กเกิดการเรียนรู้ (Learning) จัดให้มีประสบการณ์ (Experience) และ จัดให้มีสิ่งจำเป็นพื้นฐาน

สำหรับประสบการณ์และการเรียนรู้ของเด็ก หลักสูตรเป็นกระบวนการและแผนงานที่จำเป็นต่อการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้สมบูรณ์ เป็นพลเมืองดีตามที่สังคมปรารถนา

สังัด อุทรานันท์ (2530 :70-76) ได้รวบรวมจัดหมวดหมู่ ความหมายของคำว่า หลักสูตร ที่นักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

หลักสูตร หมายถึง กระบวนการหรือรายการเนื้อหาวิชาที่จัดสอนในโรงเรียน

หลักสูตร หมายถึง กลุ่มประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดให้แก่เด็กนักเรียน

หลักสูตร หมายถึง กิจกรรมการสอน

หลักสูตร หมายถึง สิ่งที่สังคมคาดหวังหรือมุ่งหวังจะให้เด็กได้รับ

หลักสูตร หมายถึง สื่อกลางหรือวิถีทางที่จะนำเด็กไปสู่จุดหมายปลายทาง

หลักสูตร หมายถึง ข้อผูกพันระหว่างนักเรียนกับครู และสิ่งแวดล้อมทาง

การเรียน

หลักสูตร หมายถึง กระบวนการปะทะสังสรรค์ระหว่างนักเรียนกับครูและสิ่งแวดล้อมทางการเรียน

ธำรง บัวศรี (2531 : 5) ให้ความหมายหลักสูตร หมายถึง แผนซึ่งได้ออกแบบจัดทำขึ้นเพื่อแสดงถึงจุดมุ่งหมายการจัดเนื้อหาสาระ กิจกรรมและมวลประสบการณ์ในแต่ละโปรแกรมการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่างๆ ตามจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้

อุทัย บุญประเสริฐ (2540 : 5) อธิบายว่า หลักสูตรไม่ได้ หมายถึง เรื่องการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน หรือกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีในห้องเรียนเท่านั้น แต่หมายถึงการจัดให้ผู้เรียนหรือเด็กที่มีในห้องเรียนเท่านั้น แต่หมายถึงการจัดให้ผู้เรียนหรือเด็กเกิดการเรียนรู้ (Learning) จัดให้มีประสบการณ์ (Experience) และ จัดให้มีสิ่งจำเป็นพื้นฐานสำหรับประสบการณ์และการเรียนรู้ของเด็ก หลักสูตรเป็นกระบวนการและแผนงานที่จำเป็นต่อการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้สมบูรณ์ เป็นพลเมืองดีตามที่สังคมปรารถนา

ก๊าด (Carter V.Good, 1937 : 157) ให้ความหมายว่า ของหลักสูตรไว้ 3 ประการคือ

1. หลักสูตร คือ เนื้อหาที่จัดไว้เป็นระบบให้ผู้เรียนได้ศึกษา
2. หลักสูตร คือ คำโครงทั่วไปของเนื้อหาหรือสิ่งเฉพาะที่จะต้องสอน
3. หลักสูตร คือ กลุ่มวิชา และการจัดประสบการณ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งนักเรียนได้เล่าเรียนตามภายใต้คำแนะนำของโรงเรียนและสถานศึกษา

ทาบ (Hilda Taba, 1962 : 10) ให้ความหมายไว้ว่า หลักสูตร คือแผนการเรียนรู้ที่ประกอบด้วยจุดประสงค์ และจุดหมายเหตุประกอบด้วยกระบวนการเรียน และการพัฒนาหลักสูตร การเลือกและ การจัดเนื้อหา วิธีการจัดการเรียนการสอน และการประเมินผล

บีแชมปี (Beauchamp, 1981 : 61-62) ได้ให้ความหมายว่า คือ เอกสารที่เขียนขึ้นอย่างเป็นทางการซึ่งเอกสารประกอบด้วยรายละเอียด จุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน รายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อหาสาระ และกิจกรรมการเรียนการสอน ข้อกำหนดเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนรวมทั้งกำหนดเวลาสำหรับกรเรียนการสอน

บีแชมปี (Beauchamp, 1968:61-62) กล่าวถึงความหมายของหลักสูตรไว้ 3 สถานะด้วยกัน ดังนี้

1. ความหมายของหลักสูตรในขอบเขตของศาสตร์สาขาวิชาหนึ่ง ซึ่งศึกษาถึงกระบวนการพัฒนาหลักสูตร วิธีการใช้หลักสูตรและวิธีการประเมินผลหลักสูตร

2. ความหมายของหลักสูตรในขอบเขตข้อกำหนดที่เกี่ยวกับการเรียนที่เขียนขึ้นอย่างเป็นทางการ ซึ่งตามความหมายนี้ จะหมายถึง เอกสารที่เขียนขึ้นอย่างเป็นทางการ ซึ่งในเอกสารประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนการสอน ข้อกำหนดเกี่ยวกับ การวัดและการประเมินผลการเรียน รวมทั้งกำหนดเวลาสำหรับการเรียนการสอนด้วย

3. ความหมายของหลักสูตรในขอบเขตของระบบการทำงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร ซึ่งหมายถึง กิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร ได้แก่ การจัดบุคลากร กระบวนการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการใช้หลักสูตร กระบวนการประเมินผลต่างๆที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับหลักสูตร เป็นการมองที่เป็นกระบวนการและผลผลิตจากกระบวนการนั้นๆ

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง มวลความรู้ โครงการ และประสบการณ์ต่างๆที่จัดให้ผู้เรียนซึ่งประกอบไปด้วยความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาโครงสร้างเนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ การวัดผลและการประเมินผลการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ เจตคติและคุณลักษณะตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้

3.2.2 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 หมายถึงหลักสูตรแกนกลางของประเทศ ที่มีจุดประสงค์ที่จะพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นคนดีมีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเพิ่มศักยภาพของผู้เรียนให้สูงขึ้นสามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขได้บนพื้นฐานความเป็นไทย และความเป็นสากล รวมทั้งมี

ความสามารถในการประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อตามความถนัด และความสามารถของแต่ละคน (กรมวิชาการ: คำนำ) โดยกำหนดหลักการและรายละเอียดเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ไว้ดังนี้

1. หลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
 - 1.1 เป็นการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทยควบคู่ความเป็นสากล
 - 1.2 เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
 - 1.3 ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ
 - 1.4 เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลา และการจัดการเรียนรู้
 - 1.5 เป็นหลักสูตรที่จัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบ ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์
2. จุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดจุดหมายของหลักสูตร ซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้

 - 2.1 เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์
 - 2.2 มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียนและรักการค้นคว้า
 - 2.3 มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และความเจริญก้าวหน้า ทางวิชาการ มีทักษะและศักยภาพในการจัดการ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ปรับวิธีคิด วิธีการทำงานได้เหมาะสมกับสถานการณ์
 - 2.4 มีทักษะและกระบวนการ โดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะการคิด การสร้างปัญญา และทักษะในการดำเนินชีวิต
 - 2.5 รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเอง ให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี

2.6 มีประสิทธิภาพในการผลิต และ การบริโภคมีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าเป็นผู้บริโภค

2.7 เข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย เป็นพลเมืองที่ดี ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2.8 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปวัฒนธรรมประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาสิ่งแวดล้อม

2.9 รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม

3. โครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักการ จุดหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องมีแนวปฏิบัติในการจัดหลักสูตรสถานศึกษา จึงได้กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

3.1 ระดับช่วงชั้น กำหนดหลักสูตรเป็น 4 ช่วงชั้น ตามระดับพัฒนาการของผู้เรียน ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

3.2 สาระการเรียนรู้ กำหนดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะ หรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนเป็น 8 กลุ่ม ดังนี้

1) ภาษาไทย

2) คณิตศาสตร์

3) วิทยาศาสตร์

4) สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

5) สุขศึกษาและพลศึกษา

6) ศิลปะ

7) การงานอาชีพและเทคโนโลยี

8) ภาษาต่างประเทศ

สาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระนี้ เป็นพื้นฐานสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้ ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มย่อย คือ

กลุ่มที่หนึ่ง ประกอบด้วย ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างพื้นฐานการคิด และเป็นกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาและวิกฤตของชาติ

กลุ่มที่สอง ประกอบด้วย สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศ เป็นสาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์ และสร้างศักยภาพในการคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ในเรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษาไว้ในสาระการเรียนรู้กลุ่มต่างๆ โดยเฉพาะ กลุ่มวิทยาศาสตร์ กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสุขศึกษาและพลศึกษา

กลุ่มภาษาต่างประเทศ กำหนดให้ผู้เรียนเรียนภาษาอังกฤษในทุกช่วงชั้น ส่วนภาษาต่างประเทศอื่นๆ สามารถเลือกจัดการเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสม การกำหนดสาระการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสำหรับผู้เรียนนั้น แต่ละกลุ่มกำหนดเฉพาะส่วนที่จำเป็นในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคน สำหรับส่วนที่ตอบสนองความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียน แต่ละคนนั้น สถานศึกษาสามารถกำหนดขึ้นเพิ่มเติมได้ โดยให้สอดคล้องและสนองตอบศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน

3.3 กิจกรรมผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่จัดให้แก่ผู้เรียน ได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพเพิ่มเติมที่จัดให้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จะมุ่งเน้นการพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้านทั้งร่างกายสติปัญญา อารมณ์และสังคมซึ่งรูปแบบและวิธีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

3.3.1 กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตนเอง เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษา ต่อและการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ

3.3.2 กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง อย่างครบวงจรตั้งแต่ ศึกษา วิเคราะห์วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินและปรับปรุงการทำงาน โดยเน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เช่น ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์ เป็นต้น

3.4 มาตรฐานการเรียนรู้ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนด มาตรฐานการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม ที่เป็นข้อกำหนดคุณภาพผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมของแต่ละกลุ่มเพื่อใช้เป็นจุดมุ่งหมายในการ พัฒนาผู้เรียน ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งกำหนดเป็น 2 ลักษณะ คือ

3.4.1 มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นมาตรฐาน การเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.4.2 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ใน แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเรียนจบในแต่ละช่วงชั้น คือชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6

3.5 เวลาเรียน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดเวลาในการจัด การเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ไว้ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 800-1,000 ชั่วโมงโดยเฉลี่ยวันละ 4-5 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 800-1,000 ชั่วโมงโดยเฉลี่ยวันละ 4-5 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 1,000-1,200 ชั่วโมงโดยเฉลี่ยวันละ 5-6 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 มีเวลาเรียนปีละไม่น้อยกว่า 1,200 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง

3.2.3 หลักสูตรสถานศึกษา

แนวคิดเรื่องหลักสูตรสถานศึกษาปรากฏเป็นครั้งแรกในพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 โดยในมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ กำหนดไว้ดังนี้

มาตรา 27 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ คลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระ ของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

หลักสูตรสถานศึกษา เป็นแผนหรือแนวทางหรือข้อกำหนดของการจัดการศึกษาที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ โดยส่งเสริม ให้แต่ละบุคคลพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตน รวมถึงลำดับขั้นของมวลประสบการณ์ที่ รู้จักตนเอง มีชีวิตอยู่ในโรงเรียน ชุมชน สังคม และโลกอย่างมีความสุข ดังนั้น หลักสูตรก่อให้เกิดการเรียนรู้สะสม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยตนเอง สถานศึกษา ประกอบด้วยการเรียนรู้ และประสบการณ์อื่นๆที่สถานศึกษา แต่ละแห่งวางแผนเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยจะต้องจัดทำสาระการเรียนรู้ ทั้งรายวิชาที่เป็นพื้นฐานและรายวิชาที่ต้องการเรียนเพิ่มเติม เป็นรายปีหรือรายภาค จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในแต่ละปีหรือภาค และกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์จากจุดหมายของหลักสูตร

หลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย ส่วนที่เป็นหลักสูตรแกนกลาง ที่กำหนดจากส่วนกลาง และส่วนที่เกี่ยวข้อง กับท้องถิ่นที่จัดทำโดยเขตพื้นที่การศึกษา และส่วนที่สถานศึกษาแต่ละแห่งเพิ่มเติมขึ้นตามความเหมาะสม เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคม ความต้องการ ความถนัดและความสามารถของผู้เรียน หลักสูตรสถานศึกษาที่ดีมีคุณภาพ ต้องเป็นหลักสูตรที่พัฒนามาจากข้อมูลของสถานศึกษาและชุมชน สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีการระดมทรัพยากรทั้งของสถานศึกษาและชุมชน มาใช้อย่างคุ้มค่า และใช้ศักยภาพที่มีอยู่อย่างเต็มที่ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา : 10)

หลักสูตรสถานศึกษา มีความสำคัญต่อการช่วยพัฒนาผู้เรียนในทุกๆด้าน สามารถชี้แนะให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้พยายามจัดมวลประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองในด้านความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะพึงประสงค์บรรลุตามจุดหมายของการจัดการศึกษา

สถานศึกษาจะต้องทำงานร่วมกับครอบครัว และ ชุมชน ท้องถิ่น หน่วยงาน และสถานศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชนในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2 ประการ ซึ่งจุดมุ่งหมายทั้ง 2 ประการนี้ให้แนวทางที่สำคัญซึ่งสถานศึกษาต้องพัฒนาหลักสูตรภายในบริบทและแนวทางนั้นๆดังนี้ (จิรายุทธ แพงพุทธ : 22)

1. หลักสูตรสถานศึกษาควรพัฒนาให้เด็กเกิดความสุขและความเพลิดเพลินในการเรียนรู้เปรียบเสมือนเป็นวิธีสร้างกำลังใจและเร้าใจให้เกิดความก้าวหน้าแก่ผู้เรียนให้ได้มากที่สุด มีความรู้สูงสุด สำหรับผู้เรียนทุกคน ควรสร้างความเข้มแข็ง ความสนใจ และประสบการณ์ให้ผู้เรียนและพัฒนาความมั่นใจให้เรียนและทำงานอย่างเป็นอิสระและร่วมใจกัน ควรให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้สำคัญๆในการอ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น ได้ข้อมูลสารสนเทศ

และเทคโนโลยีสารสนเทศสื่อสาร ส่งเสริมจิตใจที่อยากรู้อยากเห็นและมีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล

2. หลักสูตรสถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาด้านจิตวิญญาณ

จริยธรรม สังคม และวัฒนธรรม และโดยเฉพาะพัฒนาหลักการในการจำแนกระหว่างถูกและผิด เข้าใจและศรัทธาในความเชื่อของตน ความเชื่อและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน มีอิทธิพลต่อบุคคลและสังคม หลักสูตรสถานศึกษาต้องพัฒนาหลักคุณธรรมและความอิสระของผู้เรียนและช่วยให้เป็น พลเมืองที่มีความรับผิดชอบ สามารถช่วยพัฒนาสังคมให้เป็นธรรมขึ้น มีความเสมอภาค ควรพัฒนาความตระหนัก เข้าใจ และยอมรับสภาพแวดล้อมที่ตนดำรงชีวิตอยู่ ยึดมั่นในข้อตกลงร่วมกันต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งในระดับส่วนตน ระดับท้องถิ่น ระดับชาติและระดับโลก หลักสูตรสถานศึกษาควรสร้างให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเป็นผู้บริโภคที่ตัดสินใจแบบมีข้อมูล และเป็นอิสระและเข้าใจในความรับผิดชอบ

สถานศึกษาจำเป็นต้องกำหนดวิสัยทัศน์เพื่อมองอนาคตว่า โลกและสังคมรอบๆจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร และสถานศึกษาจะต้องปรับตัว ปรับหลักสูตรอย่างไร จึงจะพัฒนาผู้เรียนให้เหมาะสมกับยุคสมัย ในการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์ ซึ่งทำได้โดยอาศัยความร่วมมือของชุมชน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ ผู้เรียน ภาคธุรกิจ ภาครัฐในชุมชน ร่วมกันกับคณะกรรมการสถานศึกษาแสดงความประสงค์อันสูงส่งหรือวิสัยทัศน์ที่ปรารถนาให้สถานศึกษาเป็นสถาบันพัฒนาผู้เรียนที่มีพันธกิจหรือภาระหน้าที่ร่วมกันใน การกำหนดงานหลักที่สำคัญๆของสถานศึกษาพร้อมด้วยเป้าหมาย แผนปฏิบัติการและการติดตามผล ตลอดจนการจัดทำรายงาน แจ้งสาธารณชน และส่งผลย้อนกลับให้สถานศึกษา เพื่อการปฏิบัติงานที่เหมาะสมตามหลักสูตรของสถานศึกษา และจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของชาติที่กำหนดไว้ กระบวนการสร้างวิสัยทัศน์ โดยอาศัยบุคคลต่างๆเข้าไปมีส่วนร่วมนี้ เป็นกระบวนการที่มีพลังผลักดันให้แผนกลยุทธ์ที่สถานศึกษาสร้างขึ้น ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีทิศทางก่อให้เกิดเจตคติในทางที่สร้างสรรค์ดีงามแก่สังคมของสถานศึกษา มีระบบและหน่วยสนับสนุนในการปฏิบัติงานเกิดขึ้นอย่างเป็นเครือข่าย เพียบพร้อม เช่น ระบบคุณภาพ ระบบหลักสูตร สาระการเรียนรู้ การเรียนการสอน สื่อการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล การติดตาม การรายงานฐานข้อมูลการเรียนรู้ การวิจัยแบบมีส่วนร่วม กระบวนการสร้างวิสัยทัศน์ด้วยวิธีดังกล่าวนี้ จะนำไปสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตร การกำหนดสาระการเรียนรู้หรือหัวข้อเรื่องในท้องถิ่นสนองตอบความต้องการของชุมชน ซึ่งในส่วนของการกำหนดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ที่คำนึงถึงสภาพปัญหา ความพร้อม เอกลักษณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น จะนำไปสู่การจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ต่อไป

ปราณี สังขตะวรรณ (2536 : 308-309) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการนำความรู้ในท้องถิ่น มาจัดให้เด็กได้เรียนรู้ ดังต่อไปนี้

การจัดการศึกษาให้กับพลเมืองทั้งประเทศ จึงมีความจำเป็นอย่างมากที่ต้องนำเอาความเป็นอยู่ อาหาร สภาพแวดล้อม อาชีพ วัฒนธรรม ศิลปะ ประเพณี สังคม การเมือง ประชาธิปไตย ค่านิยมจริยธรรม เป็นต้น การศึกษาเกี่ยวกับความรู้ในการดำรงชีวิต เพื่อให้อยู่ในท้องถิ่นได้อย่างมีความสุขก็จะมีประโยชน์ต่อผู้เรียนในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริงการให้การศึกษา หรือปลูกฝังแนวคิดค่านิยมเกี่ยวกับคุณค่าของสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้กับเยาวชน ซึ่งมีอายุน้อยสามารถปลูกฝังได้ง่าย ทำให้เกิดความภาคภูมิใจตั้งแต่ยังเด็กและเป็นสิ่งที่ผู้สอนจะสามารถกระทำได้ดีกว่า การจัดการศึกษาเกี่ยวกับท้องถิ่น ควรจะทำอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ระดับอนุบาล การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นจึงมีความเหมาะสมที่จะสืบทอดประเพณี และวัฒนธรรมไทยในท้องถิ่น ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่นไปบูรณาการ เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน ควบคู่ไปกับหลักสูตรกลางได้อย่างเหมาะสม

สุชาดา จักรพิสุทธิ์ (2549 : 1-2) ให้ความเห็นว่า ในการปฏิรูปการศึกษาควรให้ความสำคัญกับระดับปฏิบัติการ คือ ครูและกระบวนการเรียนการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เป็นทางออกเรื่องหลักสูตรสถานศึกษา หรือหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งหากผลักดันให้ถูกปฏิบัติมากขึ้นๆจนเป็นกระแสใหญ่ ก็น่าเชื่อว่าหลักสูตรท้องถิ่นซึ่งต้องมีกระบวนการเรียนการสอนในอีกรูปแบบหนึ่ง ไม่ผูกติดกับตำราและโรงเรียน มีลักษณะเปิดการมีส่วนร่วมแก่คนจำนวนมากทั้งเด็กและชุมชน แนวทางเหล่านี้จะเป็นเงื่อนไขใหม่ที่ทำให้ครูเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนได้ รวมถึงตัวผู้เรียนเองก็จะเกิดผลสัมฤทธิ์และทักษะ ความเข้าใจในท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม ปัญหาของการเกิดมีหลักสูตรท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นด้านพัฒนา การนำหลักสูตรไปใช้และการประเมินผล ยังคงมีเงื่อนไขสำคัญที่ความรู้ ความเข้าใจของครูและผู้บริหารโรงเรียน นั่นคือ

1. ส่วนใหญ่คิดว่า ตนเองจัดอยู่แล้ว ในส่วนของหลักสูตรสถานศึกษา และในวิชา “การทำงานอาชีพ” เช่น การจัดให้มีการเรียนการสอนทำอาหาร การเกษตร งานฝีมือ โดยครูเป็นผู้สอนหรืออาจมีการเชิญวิทยากรชาวบ้านเข้ามาสาธิตและผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้นว่า งานฝีมือด้านการทอผ้า จักสาน ทำบายศรี นวดแผนโบราณ ความรู้การเกษตรเช่น การปลูกผักสมุนไพร
2. ครูผู้สอนคิดหลักสูตรเอง หรือ ใช้หลักสูตรสถานศึกษาเดิมที่สอนต่อๆกันมานาน

3. ครูและโรงเรียนยังมีกรอบแนวคิดว่า ความรู้และการจัดการความรู้ เป็นเรื่องของครูและโรงเรียนหรืออาจไม่มีศรัทธาต่อความรู้ของท้องถิ่น

4. ครูผู้สอนที่ตีโจทย์สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นได้ ก็ไม่ยากเพิ่มภาระ การเรียนการสอน เพราะหลักสูตรสถานศึกษามีความยากในการแสวงหาความรู้ และการเข้าหา ชุมชน ตลอดจนใช้กระบวนการที่แตกต่าง

5. ผู้บริหารโรงเรียนไม่เข้าใจและไม่สนับสนุน รวมถึงการไม่มีระบบ ความคิดความชอบให้แก่ครูที่มุ่งมั่นหรือมีความสามารถในการจัดหลักสูตรท้องถิ่น

6. โลกทัศน์การศึกษาแบบเดิมที่ทำให้ครูและโรงเรียน ให้คุณค่าแก่ความ เป็นเลิศทางวิชาการเป็นหลัก

กล่าวโดยสรุป จากปัญหาดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการเห็นความสำคัญ ของ การปฏิรูปการศึกษาและความสำคัญของการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น จึงกำหนดสัดส่วน หลักสูตรแกนกลางกับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เป็น 70 : 30 ไว้เป็นแนวทาง ซึ่งครูและโรงเรียน สามารถยืดหยุ่นปรับใช้ตามความเหมาะสมได้

กัลยาณี ปฎิมาพรเทพ (2545 :32-34) กล่าวถึง หลักสูตรสถานศึกษา เป็นเครื่องมือการจัดการศึกษาของชุมชน ไว้ดังนี้

หลักสูตรเป็นเรื่องสำคัญ เพราะเป็นตัวกำหนดทิศทางในการจัดการศึกษา ควรมีหลักสูตรแกนกลาง และ หลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรแกนกลางควรเป็น หลักสูตรที่คนไทยทุกคนต้องเรียนรู้ เพื่อดำรงความเป็นไทย ส่วนหลักสูตรสถานศึกษา ควรเป็น หลักสูตรที่มีความหลากหลายของเนื้อหา เป็นหลักสูตรไร้พรมแดน เพื่อรองรับความหลากหลาย ของสังคม และวัฒนธรรม โดยตอบสนองต่อความต้องการและวิถีชีวิตของชุมชนในท้องถิ่น ให้ บุคลากรในท้องถิ่น เช่น ประชาชนชาวบ้าน ผู้นำชาวบ้าน ผู้รู้ ครู ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมใน การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น พร้อมกับติดตามประเมินผลและพัฒนาหลักสูตร ส่วนหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง ก็ควรกำหนดนโยบาย ในเรื่องการส่งเสริม การนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนา หลักสูตร พร้อมทั้งสนับสนุน ด้านงบประมาณ หรือการจัดสรรทรัพยากรในลักษณะของการ เน้นสังคม (Society centric) นิเทศติดตามผล ควบคุมกำกับการดำเนินงานของหน่วยงานใน สังเกต เกี่ยวกับการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง โดยจัดหลักสูตรสถานศึกษาให้นำศาสตร์ทางภูมิปัญญาเดิมผสมผสานกับศาสตร์สากล พร้อมกับ จัดทำเอกสารคู่มือ ดำเนินการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สนับสนุนให้มีการสอนในลักษณะ socialization คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย

สำหรับในอนาคต รัฐอาจสร้างเครือข่ายทางภูมิปัญญาท้องถิ่นทางการศึกษาไทยจนถึงระดับประเทศ เมื่อนั้นชุมชนทุกชุมชนก็จะสามารถสร้างตนเองได้ ประเทศไทยก็จะเป็นปึกแผ่นในด้านสังคม วัฒนธรรม สังคมตลอดจนเศรษฐกิจ ซึ่งก็สามารถสรุปได้ว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้บรรลุถึงความสำเร็จของการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยส่วนหนึ่งมี หลักสูตรสถานศึกษา เป็นเครื่องมือที่ทำให้ปรัชญาการศึกษา ในอันที่จะให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสำเร็จไปด้วยดี ให้สมกับคำกล่าวที่ว่า Education for all หรือการศึกษาเพื่อมวลชน

ไพบุลย์ แจ่มพงษ์ (2544:61-64) ได้กล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน กับ สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น กล่าวคือ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นตัวกำหนดคุณภาพขั้นต่ำของผู้เรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองของชาติ และให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการในโลกปัจจุบัน สถานศึกษา จะต้องวางแผนหรือกำหนดแนวทางในการจัดประสบการณ์ หรือมวลความรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้มีความรู้ความสามารถและมีทักษะตามที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดไว้ รวมทั้งจะต้องส่งเสริม สนับสนุนและจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเองด้วย การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเองนั้น สถานศึกษาจะต้องศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของท้องถิ่นทั้งในด้านสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม ประวัติความเป็นมา สภาพเศรษฐกิจ สังคม การดำรงชีวิต ศิลปะ วัฒนธรรมประเพณี ภูมิปัญญา ตลอดจนสภาพปัญหาในชุมชน และสังคมนั้นๆ และจะต้องศึกษา มาตรฐานการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ตามที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้ เพื่อจะได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้เหมาะสมกับระดับชั้น และกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามโครงสร้างของหลักสูตรที่สถานศึกษากำหนดด้วยจากการวิเคราะห์ มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐานของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 พบว่าในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้มีมาตรฐานการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่สำคัญ ดังนี้

ภาษาไทย สาระที่ 4 : หลักการใช้ภาษา

มาตรฐานที่ ท 4.1 : เข้าใจของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษา และพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษาและรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

มาตรฐานที่ ท 4.2 : สามารถใช้ภาษา แสวงหาความรู้ เสริมสร้าง
ลักษณะนิสัย บุคลิกภาพ และความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม อาชีพ สังคม และ
ชีวิตประจำวัน

วิทยาศาสตร์ สาระที่ 2 : ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม

มาตรฐาน ว 2.1 : เข้าใจสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น ความสัมพันธ์ระหว่าง
สิ่งแวดล้อมกับสิ่งมีชีวิต ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตต่างๆ ในระบบนิเวศ มีกระบวนการ
สืบเสาะความรู้ และ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

มาตรฐาน ว 2.2 : เข้าใจความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ การใช้
ทรัพยากรธรรมชาติในระดับท้องถิ่น ประเทศ และโลก นำความรู้ไปใช้ในการจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 2 : หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต
ในสังคม

มาตรฐานที่ ส 2.1 : ปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี
ตามกฎหมาย ประเพณี และวัฒนธรรมไทยดำรงชีวิตอยู่ในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข
สาระที่ 4 : ประวัติศาสตร์

มาตรฐานที่ ส 4.3 : เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิ
ปัญญา มีความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย
สาระที่ 5 : ภูมิศาสตร์

มาตรฐานที่ ส 5.2 : เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม
ทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรคทางวัฒนธรรมและมีจิตสำนึกอนุรักษ์ทรัพยากรและ
สิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ศิลปะ สาระที่ 1 : ทักษะศิลป์

มาตรฐานที่ ศ 1.2 : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์
ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญา
ไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น

สาระที่ 2 : ดนตรี

มาตรฐานที่ ศ 2.2 : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี
ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรี ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญา
ไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น

สาระที่ 3 : นาฏศิลป์

มาตรฐานที่ ศ 3.2 : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่าง นาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาท้องถิ่น
 การงานอาชีพและเทคโนโลยี

สาระที่ 3 : การออกแบบและเทคโนโลยี

มาตรฐาน ง 3.1 : เข้าใจธรรมชาติและกระบวนการของเทคโนโลยี ใช้ความรู้ ภูมิปัญญา จินตนาการ และความคิดอย่างมีระบบในการออกแบบสร้างสิ่งของเครื่องใช้ วิธีการเชิงกลยุทธ์ตามกระบวนการเทคโนโลยี สามารถตัดสินใจเลือกใช้เทคโนโลยีทางสร้างสรรค์ ต่อชีวิต สังคม สิ่งแวดล้อม โลกของงานและอาชีพ

ภาษาต่างประเทศ

สาระที่ 2 : ภาษาและวัฒนธรรม

มาตรฐาน ต 2.1 : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม ของเจ้าของภาษาและนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ

มาตรฐานที่ ต 2.2 : เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษา และวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับภาษาและวัฒนธรรมไทยและนำมาใช้อย่างมีวิจารณญาณ

สถานศึกษาโดยเฉพาะ ครูอาจารย์ ที่ทำหน้าที่จัดประสบการณ์ การเรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นนี้ จะต้องวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ที่เกี่ยวข้องกับสาระการเรียนรู้ ท้องถิ่นให้ชัดเจน รวมทั้งต้องศึกษาวิเคราะห์/สังเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของท้องถิ่นในด้าน ต่างๆแล้วนำมาจัดทำคำอธิบายรายวิชา/หน่วยการเรียนรู้/แผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การจัด กิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุผล ตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด อย่างไรก็ตาม เพื่อ ความสะดวกและความชัดเจนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับท้องถิ่น สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการกำหนด “กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น” และจัดทำรายละเอียด “สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น” ของสถานศึกษาเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับครู สามารถนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้สะดวก อันจะทำให้ผู้เรียน เกิดสัมฤทธิ์ผลบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน อย่างแท้จริง

3.2.4 การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการ เรียนการสอน คือความพยายามของกระทรวงศึกษาธิการซึ่งพยายามที่จะจัดการศึกษาให้สอดคล้อง กับความต้องการของท้องถิ่นและเป็นความพยายามที่จะทำให้การศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต

ของชุมชน เป็นส่วนหนึ่งที่น่าเอาปัญหาของชุมชนขึ้นมาวิเคราะห์ และหาทางออกให้กับชุมชน การศึกษาจึงไม่ใช่เรื่องแปลกแยก ความสำคัญอยู่ที่ความชัดเจนของวิถีคิดของคน ความชัดเจนในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นว่ามีมากน้อยเพียงใด และต้องคำนึงถึง ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

จิรายุ แพงพุทธ (2550 : 45) กล่าวถึงบทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ในการส่งเสริมการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ก็คือ การดำเนินการในการจัดทำ กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ในระดับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้สถานศึกษานำกรอบสาระ การเรียนรู้ท้องถิ่น ไปจัดทำเป็นรายละเอียดของเนื้อหาที่เหมาะสมและเป็นไปตามความต้องการ ของท้องถิ่นที่แท้จริงไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม สำหรับวิธีการดำเนินการของสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาในการจัดทำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น นั้น เป็นการดำเนินการตามมาตรา 36 และมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 ซึ่ง กำหนดให้มีคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กร เอกชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนสมาคมผู้ประกอบการวิชาชีพครู ผู้แทนสมาคมผู้ ประกอบวิชาชีพผู้บริหารการศึกษา ผู้แทนสมาคมผู้ปกครองครู ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา ศิลปะ วัฒนธรรม โดยมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษาที่กำหนดไว้ในกฎหมายอื่นๆ สำหรับ อำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้มีหลายประการ แต่ประการที่ 1 ก็คือ อำนาจหน้าที่ในการบริหาร การจัดการศึกษา และพัฒนาสาระของหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง ของการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดทำกรอบสาระ การเรียนรู้ท้องถิ่นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเป็นการประมวลประเด็นเนื้อหาสาระที่ เกี่ยวกับท้องถิ่นหรือประเด็นตามที่ท้องถิ่นต้องการให้มีการจัดการเรียนรู้ไว้เป็น กรอบสาระกว้างๆ เหมือนหัวข้อในหน้าสารบัญญัตินี้ว่ามี หัวข้อเรื่องอะไรบ้างที่มีความสำคัญและน่าสนใจสำหรับการ เรียนรู้ ส่วนรายละเอียดนั้น เป็นหน้าที่ที่สถานศึกษาจะต้องนำไปดำเนินการต่อไป

สัจด์ อุทรานันท์ (2532) มีความเห็นว่า ควรจะแบ่งผู้ที่มีส่วนในการ พัฒนาหลักสูตรออกเป็น 4 กลุ่มใหญ่ๆ คือ

1. กลุ่มของคณะพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาวิชา ครู นักพัฒนาหลักสูตร และนักวัดผลการศึกษา
2. กลุ่มของผู้ให้คำแนะนำ และสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ ผู้บริหารและศึกษานิเทศก์

3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและความต้องการของสังคม ได้แก่ ผู้เขียนหนังสือ บุคคลที่ทำงานในหน่วยงานต่างๆ ทั้งของรัฐและเอกชน ผู้แทนราษฎร ประชาชนทั่วไป และผู้ปกครองนักเรียน

4. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของผู้เรียน ได้แก่ ผู้เรียนและ นักแนะแนวการศึกษา

ทัศนีย์ สุภเมธี (2532 : 64) กล่าวว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนา หลักสูตรแบ่งเป็น 2 ฝ่าย คือ บุคลากรในโรงเรียน นักเรียน บุคลากรภายนอกโรงเรียน ได้แก่ นักวิชาการศึกษา ศิษยานุศิษย์ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการพัฒนาหลักสูตรวิจัยและการประเมินผล อาจารย์มหาวิทยาลัย ตัวแทนประชาชนในสังคม ผู้ประสบความสำเร็จในแต่ละสาขาวิชาชีพ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน นายอำเภอ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536: 63) กล่าวถึง บทบาทของครูในการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นว่า ครูผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการ พัฒนาหลักสูตรในด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนสามารถปรับหรือเพิ่มกิจกรรมการ สอนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่น ด้านเนื้อหาของหลักสูตร ครูผู้สอนสามารถเพิ่มรายละเอียด ของเนื้อหาให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น การพัฒนาวิธีสอนของครูโดยเน้นความหลากหลาย และพัฒนาหรือจะหาวิธีที่จะใช้ส่วนที่เหมาะสมกับท้องถิ่น ด้านสื่อการเรียน คือ การนำเอ ทรัพยากรในท้องถิ่น ทั้งด้านบุคลากร วัสดุสิ่งก่อสร้าง สิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติในท้องถิ่นมาใช้ ในการเรียนการสอนให้มากขึ้น ด้านการรวบรวมข้อมูลของชุมชนในด้านต่างๆ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประเพณี เพื่อนำมาเป็นข้อมูลของชุมชนในด้านต่างๆทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประเพณี เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการ เพื่อ จัดทำหลักสูตรระดับท้องถิ่น ในด้านข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน ร่วมจัดทำหลักสูตรระดับท้องถิ่นตาม ความต้องการของหน่วยงานที่จัดการศึกษา เช่น กลุ่มโรงเรียน เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534) ได้เสนอ แนวทาง ในการพัฒนาหลักสูตร ให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นไว้ในคู่มือครู แนวทางการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) และการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 ซึ่งเสนอขั้นตอนของการจัดทำและพัฒนา หลักสูตรระดับท้องถิ่นไว้ 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 จัดทำระบบข้อมูลพื้นฐาน โรงเรียนจะจัดการศึกษาให้ นักเรียนมีประสบการณ์ตรงกับชีวิต อาชีพ เศรษฐกิจ และสังคมในท้องถิ่นของตน ตลอดจน ใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนช่วยการเรียนการสอนของนักเรียนเพื่อช่วยให้การศึกษามีผลต่อ

การพัฒนาชีวิต อาชีพ เศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น สิ่งแรกโรงเรียนจะต้องมีข้อมูลพื้นฐานสำคัญ ที่มีการศึกษาวิเคราะห์และประมวลระบบ โดยดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาสภาพปัญหา สภาพเศรษฐกิจและสังคมท้องถิ่น สภาพของโรงเรียน นักเรียน และผู้ปกครองว่ามีลักษณะอย่างไร

2. ศึกษาหลักสูตรแต่ละเรื่อง พิจารณาว่า คำอธิบายหลักสูตรเปิดโอกาสให้โรงเรียนมีส่วนร่วมต่อไปหรือไม่อย่างไร คือ ปรับเพิ่มรายละเอียดเนื้อหา ปรับและเสริมกิจกรรมการเรียนการสอน พัฒนาวิธีการสอนให้หลากหลาย จัดทำสื่อการเรียนการสอน เอกสารความรู้เพิ่มเติม จัดทำหลักสูตรเพิ่มเติม

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดความต้องการจำเป็นของท้องถิ่น

นำข้อมูลพื้นฐานมากำหนดความต้องการจำเป็น โดยจัดลำดับ

ความสำคัญของสิ่งที่ต้องปรับปรุง เพิ่มเติมหรือสร้างหลักสูตรใหม่ให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นอย่างแท้จริง

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดเป้าหมายและจุดประสงค์การเรียน

พิจารณาปัญหาและความจำเป็นของท้องถิ่น พร้อมทั้งศึกษาคำอธิบายหลักสูตรนำมากำหนดเป้าหมายและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 4 จัดทำอธิบายรายวิชาหรือเนื้อหา หรือกิจกรรม

เมื่อโรงเรียนตกลงใจเพิ่มรายละเอียดเนื้อหา หรือปรับและเสริมกิจกรรมการเรียนการสอน หรือพัฒนาวิธีสอนให้หลากหลาย หรือจัดทำสื่อการเรียนเพิ่มเติมแล้วจะต้องดำเนินการจัดทำรายละเอียดดังนี้

1. กำหนดจุดประสงค์หลักสูตรหรือเรื่อง

2. จัดทำอธิบายรายวิชา เนื้อหา หรือกิจกรรม

3. จัดทำแผนการสอน คู่มือครู และสื่ออื่นๆ

4. วัดผลประเมินผล

ขั้นตอนที่ 5 จัดทำแผนการสอน คู่มือครู และสื่อ

การจัดทำแผนการสอน คู่มือครู อุปกรณ์สื่อ หนังสือ เอกสารที่สร้างขึ้น โดยเฉพาะที่ตรงกับสภาพสิ่งแวดล้อม ปัญหาของท้องถิ่นอย่างแท้จริง และพัฒนานักเรียนแต่ละคน ตามศักยภาพผู้บริหาร ครู และนักเรียนอาจช่วยกันจัดทำหรือจัดหา หรือขอความร่วมมือช่วยเหลือจากบุคคลในท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 6 ปรับปรุงและพัฒนา

ได้แก่ การนำหลักสูตรที่ได้รับการพัฒนาแล้วไปทดลองใช้ประเมินผล และปรับปรุงพัฒนาให้เกิดความสมบูรณ์และเหมาะสมยิ่งขึ้น

กรมวิชาการ (2539 : 5) ได้อธิบายว่า บทบาทของผู้รู้ในท้องถิ่น(ภูมิปัญญาท้องถิ่น) คือพัฒนาหลักสูตรของท้องถิ่น ร่วมกับ โรงเรียนหรือหน่วยงานในท้องถิ่น วางแผนการจัดการเรียนสอนร่วมกับครูผู้สอน ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ในการดำรงชีวิตให้กับผู้เรียน

กิตติมา ปรีดีคิลก (2532 : 59) กล่าวว่า หลักสูตร เป็นสิ่งสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งในระบบการศึกษา การจัดการศึกษาจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับเรื่องของหลักสูตร ทั้งนี้เพราะหลักสูตรเปรียบเสมือน หัวใจในการดำเนินงาน ความสำเร็จและความล้มเหลวของโรงเรียนขึ้นอยู่กับงานวิชาการ ซึ่งจะต้องใช้หลักสูตรเป็นแม่บทหรือเป็น Blueprint ในการบริหาร ดังนั้น การบริหารหลักสูตร จึงหมายถึง การจัดการและการดำเนินการ การควบคุมดูแล ส่งเสริมและสนับสนุนให้การจัดกิจกรรมต่างๆ ในสถานศึกษาให้ตอบสนองต่อ จุดหมายหรือจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยใช้ทรัพยากรการบริหารที่มีอยู่อย่างจำกัด ในสถานศึกษานั้นให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูงสุด

กอร์ดัน ริชาร์ด เอ (Goton Richard A อ้างถึงใน เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ 2540 : 36) กล่าวว่า บทบาทในการบริหารหลักสูตร จำแนกเป็น 6 ด้าน คือ ด้านช่วยเหลือในการกำหนดเป้าหมายของหลักสูตรทำความเข้าใจในเนื้อหาของหลักสูตร ช่วยจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เพื่อส่งเสริมการเรียน การสอน ช่วยจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน จัดฝึกอบรมบุคลากร เพื่อพัฒนาการสอนช่วยเหลือในการประเมินผลการเรียน

คเนเซนนิส (Knezevich อ้างถึงใน เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ 2540 : 31) ได้เสนอ บทบาทสำคัญในการบริหารการเรียนการสอน ผู้บริหารต้องมีความเข้าใจ ในระบบการเรียนรู้ การเจริญ และพัฒนาการของมนุษย์เข้าใจทฤษฎี การสร้างและพัฒนาหลักสูตร มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีทางการศึกษา

แทนการ์ด (Tanguard, 1974 : 57-63) กล่าวว่าผู้บริหารในระดับสำคัญ (Role of the Key Administrator) มีบทบาทในการบริหารหลักสูตร ดังนี้

1. ประเมินความต้องการและการเลือกขอบข่ายสำหรับการพัฒนา
2. เลือกกลวิธีดำเนินการ
3. บริหาร โครงการในระยะการดำเนินงาน
4. จัดเตรียมการประเมินผลและการพัฒนาโครงการ
5. จำกัดและประสิทธิผลของกระบวนการวินิจฉัยสั่งการ

ดอลล์ (Doll, 1970 : 279 – 281) กล่าวว่า นักบริหารและศึกษานิเทศก์ควรมีการกระตุ้นให้งานก้าวหน้า และเร้าใจให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ให้การสนับสนุน ตลอดจนจัดหาเงินทุนวัสดุ บุคลากร และอำนวยความสะดวกต่อคณะกรรมการในการบริหารหลักสูตร

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544 : 43) กล่าวว่า การบริหารหลักสูตรมีลักษณะคล้ายการบริหารงานลักษณะอื่นๆ ในสถานศึกษา แต่อาจจะแตกต่างกันในด้านวัตถุประสงค์ วิธีการ การประเมินผล และให้ความหมายว่า การบริหารหลักสูตร หมายถึง กระบวนการบริหารงานการใช้หลักสูตรซึ่งแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ การเตรียมการหลักสูตร การดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตรและการประเมินผลหลักสูตร

กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ (2544 : 5-6) ได้เสนอแนวทาง การบริหารหลักสูตรไว้ว่า รูปแบบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน แบ่งออกเป็น 7 ภารกิจ ดังนี้คือ

ขั้นที่ 1 การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา

ภารกิจที่ 1 การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา

ขั้นที่ 2 การดำเนินการจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษา

ภารกิจที่ 2 จัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ภารกิจที่ 3 วางแผนการและเตรียมการนำหลักสูตรไปใช้

ภารกิจที่ 4 ดำเนินการใช้หลักสูตร

ขั้นที่ 3 การกำกับ ติดตามผล ประเมินผลและรายงาน

ภารกิจที่ 5 การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล

ภารกิจที่ 6 สรุปผลการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตร

สถานศึกษา

ภารกิจที่ 7 ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการ

หลักสูตร

แนวคิดของ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2538 :170-171) ได้กล่าวว่า การบริหารหลักสูตรมีความสำคัญต่อการวางแผนงานวิชาการ การจัดระบบข้อมูลเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน การควบคุมกำกับดูแลเพื่อส่งเสริมการใช้หลักสูตรและการเรียนการสอน ขั้นตอนของการบริหารหลักสูตรมีดังนี้

1. การวางแผนหลักสูตร

1.1 ขั้นตอนการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้

1.2 การประชาสัมพันธ์หลักสูตร

1.3 การวางแผนการนำหลักสูตรใหม่เข้าแทนที่หลักสูตรเก่า

1.4 การจัดระบบข้อมูลเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร

2. การสนับสนุนการใช้หลักสูตร

2.1 การเตรียมความพร้อมผู้สอน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้

หลักสูตร

2.2 การแปลงหลักสูตรสู่การเรียนการสอน

2.3 การจัดทำแผนการสอน

2.4 การส่งเสริมสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของการเรียนรู้

2.5 การจัดประสบการณ์เพื่อตอบสนองหลักสูตร

3. การตรวจสอบคุณภาพการใช้หลักสูตร

3.1 การนิเทศกำกับดูแลการใช้หลักสูตร

3.2 การประเมินตนเองที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร

ศรีสมร พุ่มสะอาด (2538:88-90) กล่าวถึงแนวคิดในการบริหาร

หลักสูตรดังนี้

1. การวางแผนหลักสูตร

1.1 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล 4 ด้าน คือ ด้านแนวโน้ม การพัฒนาสังคมแนวทางการจัดการศึกษา ความต้องการของชุมชน และศักยภาพของโรงเรียน

1.2 สร้างภาพของงานพัฒนาโรงเรียน โดยการกำหนดเป้าหมายองค์ประกอบ แนวปฏิบัติต่างๆ โดยจัดให้มีโครงการต่างๆรองรับ

2. การนำหลักสูตรไปใช้ โดยการดำเนินงานตามเป้าหมาย ลงมือปฏิบัติงานพัฒนาตามโครงการ ควบคุม ติดตามงาน ประเมินผลการดำเนินงานเป็นระยะๆ และปรับปรุงแก้ไขด้วยความชื่นชม

3. การประเมินหลักสูตร โดยสรุปผลงาน เมื่อมีปัญหา ต้องปรับปรุงแก้ไข รวมทั้งมีการเผยแพร่ให้บริการที่เป็นประโยชน์แก่โรงเรียนอื่นๆ ตามศักยภาพของแต่ละโรงเรียน เก็บข้อมูลและบันทึกข้อมูล ซึ่งเป็นฐานข้อมูลที่สำคัญสำหรับนำมาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรระดับโรงเรียน

กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีกระบวนการปฏิบัติ

ดังต่อไปนี้

1. การศึกษา สำรวจ เก็บรวบรวมข้อมูล ข้อเสนอของท้องถิ่นเพื่อการศึกษา เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น ทรัพยากรมนุษย์ สภาพปัญหา

ความต้องการในห้องถิ่น แผนพัฒนาท้องถิ่น สภาพการจัดการศึกษา โดยเฉพาะครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา สภาพปัญหาความต้องการ และสภาพทั่วไปของนักเรียน ผู้ปกครอง ประชาชน

2. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อเสนอเพื่อการศึกษา นำผลมาเพื่อจัดทำเป็นข้อเสนอแนะในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นโดยสำรวจปัญหา ความต้องการแนวโน้ม การเปลี่ยนแปลงทางสภาพเศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยที่สนับสนุนเช่น ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น ทรัพยากรมนุษย์ ดูความต้องการ ความสามารถของผู้เรียน ความต้องการของผู้ปกครองและท้องถิ่นมีความต่อเนื่องกับรายวิชาต่างๆ มีความสำคัญ มีคุณค่าเพียงใด ผลรวมที่นักเรียนจะได้รับเมื่อเรียนการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในกระบวนการเรียนการสอนมีทุน ครูผู้สอนอุปกรณ์สถานที่ประกอบการ เวลาเพียงพอหรือไม่ มีการแนะแนวให้กับนักเรียน ประชาสัมพันธ์กับชุมชน มีการวิจัย นิเทศ ประเมินผลและติดตามผล

3. การกำหนดความเหมาะสมกับวัยของนักเรียน ความยากง่าย ความมากน้อยของเนื้อหาสาระ ความจำเป็น ความต้องการ ความถนัด ความสามารถของนักเรียน ความต้องการของผู้ปกครองท้องถิ่นและชาติบ้านเมือง

4. การกำหนดความเหมาะสมกับระดับชั้น ความต่อเนื่องกับรายวิชาต่างๆ หรือเนื้อหาสาระในกลุ่มวิชาเดียวกัน ความสอดคล้อง ความสัมพันธ์กับรายวิชาต่างๆ หรือเนื้อหาสาระในกลุ่มวิชาอื่นๆ ลำดับและความต่อเนื่องกับรายวิชา หรือเนื้อหาสาระในชั้นต้น และความเป็นพื้นฐาน สำหรับรายวิชาหรือเนื้อหาสาระในชั้นที่สูงขึ้นไปทั้งน้ำหนัก ความสำคัญ คุณค่า ความยากง่ายและปริมาณ

5. การกำหนดความคิดรวบยอดหรือความคิดหลัก หรือผลรวมที่นักเรียนจะได้รับเมื่อเรียนรายวิชาหรือเนื้อหาสาระนั้นแล้ว

6. การร่าง “รายวิชา” หรือ “เรื่องและเนื้อหาสาระ” แนวทางกระบวนการเรียนการสอน เนื้อหาสาระ วัตถุประสงค์เฉพาะของรายวิชาและรหัสประจำรายวิชา ในกลุ่มวิชา

7. การวิเคราะห์ทบทวน ร่าง “รายวิชา” หรือ “เรื่องและเนื้อหาสาระ” โดยเปรียบเทียบทบทวนหลักการข้อ 1 ถึง 6

8. การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในกระบวนการเรียนการสอนรายวิชานั้น เช่น ครู อาจารย์ ผู้สอน วิทยากรภายนอก สถานที่ประกอบการ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ เวลา สภาพแวดล้อม ข้ออุปสรรค ข้อจำกัด และปัจจัยสนับสนุนส่งเสริม

9. การคำนึงถึงและการจัดสร้างปัจจัยองค์ประกอบเกี่ยวพันกระบวนการสอนรายวิชานั้น เช่น หนังสือ สื่อ แนวการสอน เทคนิคการสอน กระบวนการเรียน การแนะนำ การวิจัย การวัดผลข้อมูล ข้อเสนอแนะเสริมและการนิเทศ

10. การนำร่าง “รายวิชา” หรือ “เรื่องและเนื้อหาสาระ” ไปทดสอบทดลอง หรือนำร่องเพื่อการปรับปรุงพัฒนาให้เกิดความสมบูรณ์ และเหมาะสม (กรมวิชาการ 2533 :17

จากแนวคิดในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาที่กล่าวมา โดยสรุป ผู้วิจัยได้ใช้หลักทฤษฎีการบริหารหลักสูตรของ รศ.ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่ ในการทำวิจัย โดยเน้นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา ซึ่งบุคคลเหล่านี้ต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ เข้าใจจุดมุ่งหมาย โครงสร้างของหลักสูตร ช่วยสนับสนุน ทุนบุคลากร เพื่อใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 โดยมีรายละเอียดขั้นตอน การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ดังนี้

1. การวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการกำหนดแนวทางการจัดทำหลักสูตร โดยวางแผนอบรมครูและผู้บริหารเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรสถานศึกษาวางแผนการติดตามและการประเมินผลการใช้หลักสูตร วางแผนวิเคราะห์สภาพและความต้องการของผู้เรียนมา กำหนดจุดหมายของหลักสูตรสถานศึกษา วางแผนวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนมาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา วางแผนวิเคราะห์จุดหมายของหลักสูตรระดับชาติมาจัดทำหลักสูตรระดับท้องถิ่น วางแผนการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบก่อนการใช้หลักสูตรท้องถิ่น วางแผนกำหนดเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา วางแผน กำหนดคุณลักษณะของผู้เรียนที่จบหลักสูตรสถานศึกษา วางแผนเทียบรายวิชาของหลักสูตรใหม่แทนที่หลักสูตรเก่า วางแผนพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยกำหนด เป้าหมาย วิสัยทัศน์ การพัฒนาล่วงหน้า วางแผนจัดทำข้อมูลและสารสนเทศของการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

2. การสนับสนุนการใช้หลักสูตร โดยเริ่มจาก การวิเคราะห์สภาพของข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน ชุมชน และนักเรียน เพื่อนำมาจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น วิเคราะห์จุดประสงค์และโครงสร้างเนื้อหาวิชาหลักสูตรระดับชาติเพื่อนำมากำหนดเป็นวัตถุประสงค์ในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น จัดทำแผนงานที่ส่งเสริมและตอบสนองวิสัยทัศน์ ปรัชญาและเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา จัดประชุมอบรมครูให้มีความรู้ความเข้าใจในการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในการเรียนการสอน ให้ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตรท้องถิ่น มีการจัดประชุมปราชญ์ชาวบ้านในการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในการเรียนการสอน ให้ปราชญ์ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษาและเนื้อหาสาระของหลักสูตร

สถานศึกษา สนับสนุนครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตร
สถานศึกษา มีคณะทำงานที่ปรึกษาด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จัดเตรียมสื่อและอุปกรณ์
เพื่อใช้ในการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น กำหนดแนวปฏิบัติในการประเมินผลการ
จัดการเรียนรู้ของครู จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ในการเรียนการสอนให้เหมาะกับ
สภาพของท้องถิ่น จัดประสบการณ์การเรียนรู้ ทักษะศึกษา นิทรรศการ การฝึกงาน เสนอ
โครงการตามวิถีชีวิตจริงของผู้เรียน

3. การตรวจสอบคุณภาพการใช้หลักสูตร เป็นการติดตามประเมินผล
ก่อนการใช้หลักสูตร ระหว่างการใช้หลักสูตร และหลังการดำเนินการใช้หลักสูตร เพื่อนำไปใช้ใน
การปรับปรุงแก้ไขให้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร และเพื่อปรับปรุงงานอยู่ตลอดเวลา มีการ
ประเมินการประสานงานกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตรทั้งภายในและภายนอก
โรงเรียน ประเมินการวางแผนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน เสร็จก่อนเริ่มงานใน
ปีงบประมาณใหม่ จัดประเมินความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ และความถนัดของครูอาจารย์
ปราชญ์ชาวบ้าน และผู้ที่จะนำหลักสูตรไปใช้ ให้มีการตรวจสอบความพร้อมความเหมาะสมของ
เอกสาร สื่อ จัดเตรียมคั่นคว่ำ คำรา สื่อ วัสดุ อุปกรณ์แก่ครู อาจารย์ ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้ที่
จะนำหลักสูตรไปใช้และผู้เรียนอย่างพอเพียง มีการประเมินความพร้อมความต้องการของผู้เรียน
ก่อนนำหลักสูตร และระหว่างการใช้และหลังการใช้หลักสูตรสถานศึกษาเป็นระยะๆ ปรับปรุง
เนื้อหาสาระละเอียดวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพการงานใน
ชุมชน ตลอดจนประเมินภาพรวมและผลการดำเนินงานในชุมชน การประเมินภาพรวมต้องยึดถือ
จุดประสงค์ของรายวิชาที่ตั้งไว้เป็นสำคัญว่าได้รับบรรลุผลตามวัตถุประสงค์เพียงใด สภาพเดิมเป็น
อย่างไร ทำอะไรบ้าง ได้ผลเป็นอย่างไร

4. การศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา

จังหวัดนครราชสีมา เป็นจังหวัดเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ มีการจัดการศึกษาทั้งใน
การศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาระดับอุดมศึกษาและอื่นๆทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน การศึกษา
สภาพการจัดการศึกษาของจังหวัดนครราชสีมา จึงมีความจำเป็นทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจยิ่งขึ้น
ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูล นำเสนอดังต่อไปนี้

4.1 ความเป็นมาของจังหวัดนครราชสีมา

การก่อตัวของชุมชนในบริเวณจังหวัดนครราชสีมา เริ่มต้นในกลุ่มแม่น้ำมูล ตอนบน บริเวณอำเภอโนนสูง พิมาย และจักราช การพบชุมชนยุคก่อนประวัติศาสตร์ที่บ้านปราสาทอายุประมาณ 3,000-2,500 ปี เป็นหลักฐานที่ยืนยันสมมุติฐานได้เป็นอย่างดีจนกระทั่งพุทธศตวรรษที่ 16 การสร้างปราสาทหินพิมาย เพื่อเป็นศูนย์กลางของการนับถือพุทธศาสนา ลัทธิมหายาน แสดงให้เห็นถึงความเจริญเติบโตของชุมชนในแถบนครราชสีมา ที่เป็นไปอย่างต่อเนื่องได้เป็นอย่างดี อิทธิพลของรัฐไทยเริ่มแพร่เข้ามาสู่นครราชสีมาในสมัยอยุธยา เริ่มปรากฏชื่อนครราชสีมาในกฎหมายตราสามดวง เรื่อง พระอัยการตำแหน่งนาพลเรือนและนาทหารหัวเมืองที่ประกาศใช้ในปีพุทธศักราช 1998 สมัยพระบรมไตรโลกนาถ ระบุว่าเมืองนครราชสีมาเป็นเมืองชั้นโท เจ้าเมืองมีบรรดาศักดิ์เป็นออกญาคำแหงสงครามรามภักดีพิริยะภาะ สักคินา 10,000 ไร่ แต่ที่น่าสนใจที่สุด อยู่ที่ระบุว่านครราชสีมาเป็นเมืองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพียงเมืองเดียวที่ถูกระบุไว้ในรายชื่อเมืองของกฎหมายฉบับนี้

สมัยสมเด็จพระนารายณ์น่าจะเป็นสมัยที่เกิดความเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ที่นครราชสีมา โดยโปรดให้ย้ายเมืองนครราชสีมาจากท้องที่อำเภอสูงเนินมาตั้งอยู่ที่ที่ตั้งปัจจุบัน โดยสร้างเมืองนครราชสีมาเป็นป้อมปราการในฐานะเมืองสำคัญชายพระราชอาณาเขต และทรงเลือกสรรข้าราชการที่มีความสามารถออกไปปกครอง

ในสมัยธนบุรี นครราชสีมามีบทบาทเป็นเสมือนตัวแทนของส่วนกลางในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือในปีพุทธศักราช 2436 เกิดสถานการณ์ที่มีแนวโน้มจะเป็นวิกฤตการณ์ทางการเมืองขึ้นที่กรุงเทพฯ เมืองเวียงจันทน์และเมืองจำปาศักดิ์ได้ใช้โอกาสนั้นดิ้นรน เพื่อให้หลุดพ้นจากอำนาจของไทย เจ้าอนุวงศ์ยกกองทัพมาแต่ฝ่ายไทยสามารถปราบปรามเหตุการณ์นี้จนกระทั่งทำลายเวียงจันทน์ลง หลังสิ้นเหตุการณ์กบฏอนุวงศ์เมืองนครราชสีมากลายเป็นกำลังสำคัญของรัฐไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ในสมัยรัชกาลที่ 4 ประเทศไทยได้ทำสัญญาเบาว์ริงกับอังกฤษ และสัญญาลักษณะเดียวกันกับชาติตะวันตกอื่น ๆ เช่น ฝรั่งเศส ซึ่งเป็นการยกเลิกการค้าแบบผูกขาด เป็นการค้าที่ให้เอกชนเข้ามาทำการค้าขายได้ เมืองนครราชสีมาได้รับความสนใจในฐานะที่มีสินค้าออกที่สำคัญ เช่น หนังสัตว์ เขาสัตว์ และงา นอกจากนี้รัชกาลที่ 4 ยังทรงมีเมืองราชธานีแห่งที่ 2 แต่เนื่องจากขาดแคลนน้ำและการคมนาคมไม่สะดวก จึงโปรดให้สร้างที่ประทับที่พระนารายณ์ราชนิเวศน์ ที่เมืองลพบุรี ซึ่งสร้างสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชแทน

ครั้นถึงสมัยรัชกาลที่ 5 พระองค์ได้ทรงทำนุบำรุงเมืองนครราชสีมาให้เจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้นกว่าแต่ก่อนในทุก ๆ ด้าน ทั้งนี้เพื่อสร้างความมั่นคงของชาติต่อต้านการแผ่ขยาย

อิทธิพลของฝรั่งเศส ที่เห็นเด่นชัดที่สุด คือ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้กรมหมื่นสรรพสิทธิประสงค์จัดเตรียมการปกครองเมืองนครราชสีมาเพื่อเตรียมการตั้งเป็นมณฑลเทศาภิบาล นอกจากนี้ยังโปรดให้สร้างทางรถไฟสายแรกจากกรุงเทพฯ-นครราชสีมา เมื่อปี พ.ศ. 2433 ทำให้เมืองนครราชสีมาและเมืองอื่น ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เดินทางติดต่อกับภาคกลางและภาคอื่น ๆ ได้สะดวกทำให้ชาวเมืองเกิดความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย

สมัยรัชกาลที่ 6 ได้โปรดให้รวมมณฑลเทศาภิบาลเข้าเป็นภาค มีอุปราชปกครอง ยกเว้นมณฑลนครราชสีมา ยังคงปกครองแบบมณฑลเทศาภิบาลต่อเนื่องมาจนถึงสมัยรัชกาลที่ 7 ปีพ.ศ.2467 ภายหลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครอง และกบฏวระเดช รัฐบาลจึงได้ตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ.2476 ยุบมณฑลเทศาภิบาล และจัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค โดยแบ่งการปกครองออกเป็นจังหวัด และอำเภอมาจนถึงปัจจุบัน

4.2 สภาพทางภูมิศาสตร์

4.2.1 ที่ตั้ง

จังหวัดนครราชสีมา เป็นจังหวัดที่ใหญ่ที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีพื้นที่ทั้งหมด 20,494 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 12.3 ของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ตั้งของจังหวัดนครราชสีมาอยู่ทางด้านตะวันตกเฉียงใต้ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านใต้อยู่ที่ละติจูด 14 องศา 7 ลิปดาเหนือ ด้านเหนืออยู่ที่ละติจูด 15 องศา 46 ลิปดาเหนือ ด้านตะวันตกอยู่ที่ลองจิจูด 101 องศา 11 ลิปดาตะวันออก ด้านตะวันออกอยู่ที่ลองจิจูด 103 องศา ตามที่ตั้งดังกล่าวนี้พื้นที่ของจังหวัดนครราชสีมาจะได้รับแสงอาทิตย์ ได้ตั้งจากประมาณวันที่ 29-30 เมษายนครึ่งหนึ่ง และประมาณวันที่ 14-15 สิงหาคมอีกครึ่งหนึ่ง การติดต่อระหว่างนครราชสีมากับศูนย์กลางสำคัญของประเทศ คือ กรุงเทพมหานครมีทั้งทางรถยนต์ รถไฟ และทางเครื่องบิน ระยะทางระหว่างนครราชสีมากับกรุงเทพฯตามเส้นทางรถยนต์ 256 กิโลเมตร ตามเส้นทางรถไฟ 264 กิโลเมตร และระยะทางตรง (เครื่องบิน) 200 กิโลเมตร

4.2.2 อาณาเขต

อาณาเขตติดต่อของจังหวัดนครราชสีมากับจังหวัดอื่นมีดังนี้
ทิศเหนือ ติดต่อกับ จังหวัดชัยภูมิและจังหวัดขอนแก่น
ทิศตะวันออกเฉียงใต้ ติดต่อกับ จังหวัดบุรีรัมย์
ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดนครนายก จังหวัดปราจีนบุรีและจังหวัดสระแก้ว
ทิศตะวันตก ติดต่อกับ จังหวัดสระบุรีและจังหวัดลพบุรี

4.2.3 ลักษณะภูมิประเทศ

1) เขตภูเขาสูงทางตะวันตกเฉียงใต้และทางใต้ มีพื้นที่ประมาณ 4,421.76 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 21.50 ของพื้นที่จังหวัดเป็นพื้นที่ที่มีความสูงมากกว่า 300 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง พบในบริเวณตอนใต้ของอำเภอสีคิ้ว ปากช่อง นครบุรี และเสิงสาง กับพื้นที่ทั้งหมดของกิ่งอำเภอวังน้ำเขียว มีเทือกเขาที่สำคัญ 3 แนวคือ

- เทือกเขาดงพญาเย็น ส่วนใหญ่เป็นภูเขาหินปูน มีความสูงอยู่ในช่วง 500-1,000 เมตร วางตัวในแนวเหนือ-ใต้ ในบริเวณอำเภอปากช่อง เทือกเขานี้เป็นต้นกำเนิดของลำตะคองและห้วยมวกเหล็ก

- เทือกเขาสันกำแพง ส่วนใหญ่เป็นภูเขาหินทราย สูงระหว่าง 700-1,200 เมตร วางตัวในแนวตะวันตก-ตะวันออก เริ่มจากอำเภอปากช่องไปจนถึงอำเภอเสิงสาง ยาวประมาณ 164 กิโลเมตร เทือกเขานี้เป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำมูลและลำพระเพลิง

- เขาผาแดง-ยายเที่ยง-เคลียด เป็นภูเขาหินทรายมีความสูงอยู่ในช่วง 700-800 เมตร วางตัวในแนวตะวันตกเฉียงเหนือ-ตะวันออกเฉียงใต้บริเวณอำเภอสีคิ้วและปักธงชัย มีความยาวประมาณ 70 กิโลเมตร

2) เขตที่ราบลูกคลื่นทางตะวันตกเฉียงใต้ มีพื้นที่ประมาณ 986.39 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 4.80 ของพื้นที่จังหวัด มีความสูงอยู่ในช่วง 250-400 เมตร อยู่ในพื้นที่ส่วนใหญ่ของอำเภอปากช่อง และบางส่วนของกิ่งอำเภอวังน้ำเขียว ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบลูกคลื่นลอนลาดถึงลูกคลื่นลอนชัน ทำให้เขตนี้มีการปลูกพืชไร่เป็นหลัก

3) เขตที่ราบลูกคลื่นตอนกลาง มีพื้นที่ประมาณ 8,203.06 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 39.90 ของพื้นที่จังหวัด มีความสูงอยู่ในช่วง 200-300 เมตร ในพื้นที่ทั้งหมดของอำเภอโชคชัย หนองบุญนาก และห้วยแถลง พื้นที่ส่วนใหญ่ของอำเภอด่านขุนทด สีคิ้วสูงเนิน ปักธงชัย ขามทะเลสอ จักราช และชุมพวงและพื้นที่บางส่วนของอำเภอเมืองนครราชสีมา และพิมาย พื้นที่เหมาะกับการปลูกพืชไร่

4) เขตที่ราบลูกคลื่นตอนเหนือ มีพื้นที่ประมาณ 783.60 ตารางกิโลเมตรคิดเป็นร้อยละ 3.80 ของพื้นที่จังหวัด มีความสูงอยู่ในช่วง 200-250 เมตร อยู่ในพื้นที่บางส่วนของอำเภอโนนไทย ขามสะแกแสง บ้านเหลื่อม บัวใหญ่และแก่งสนามนาง ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบลูกคลื่นสลับกับที่นา เขตนี้มีที่ราบลุ่มแม่น้ำชีที่เป็นพรมแดนติดกับจังหวัดชัยภูมิเท่านั้น สภาพภูมิประเทศที่เป็นที่ราบลูกคลื่น ทำให้มีการปลูกพืชไร่โดยเฉพาะมันสำปะหลัง และปอ ส่วนในที่ต่ำที่อยู่ระหว่างลูกคลื่น จะใช้พื้นที่ทำนา ปลูกพริกและแตงโม เป็นต้น

5) เขตที่ราบทางเหนือ มีพื้นที่ประมาณ 6,175.23 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 30 ของพื้นที่จังหวัด มีความสูงอยู่ในช่วง 130-200 เมตร อยู่ในพื้นที่ทั้งหมดของอำเภอ

โนนสูง ประทาย โนนแดง พื้นที่ส่วนใหญ่ของอำเภอโนนไทยเมืองนครราชสีมา คง พิมาย บัวใหญ่ และบางส่วนของพื้นที่อำเภอ ด่านขุนทดขามทะเลสอ ขามสะแกแสง จักราช บ้านเหลื่อม ชุมพวง และแก่งสนามนาง ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบ จนถึงค่อนข้างราบเรียบของแม่น้ำมูลและสาขา ซึ่งเป็นที่ราบลุ่มของแม่น้ำ ที่กว้างที่สุดในจังหวัดนครราชสีมา พื้นที่ส่วนใหญ่ใช้ในการทำนา ส่วนที่เนินหรือโคกจะเป็นที่ตั้งชุมชนหรือหมู่บ้านต่างๆ

4.2.3 ลักษณะภูมิอากาศ

- 1) ฤดูกาลของจังหวัดนครราชสีมา แบ่งออกเป็น 3 ฤดูดังนี้
 - ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม เป็นช่วงที่ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ฝนตกมากในเดือนสิงหาคมและกันยายน ซึ่งเป็นฝนที่เกิดจากหย่อมความกดอากาศต่ำ หรือดีเปรสชันที่เคลื่อนตัวเข้ามา
 - ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนธันวาคมถึงเดือนมกราคมเป็นช่วงที่ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งเป็นลมหนาวและแห้ง พัดมาจากหย่อมความกดอากาศสูงแถบตอนกลางของทวีปเอเชีย เดือนธันวาคมอุณหภูมิต่ำสุดประมาณ 16.7 องศาเซลเซียส
 - ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤษภาคม เป็นช่วงที่แสงอาทิตย์ตั้งฉากกับพื้นที่ของจังหวัดนครราชสีมา และปริมาณไอน้ำในอากาศน้อยความร้อนที่รุนแรงทำให้อากาศยกตัวในแนวตั้ง ก่อให้เกิดอากาศแปรปรวนและเกิดพายุฟ้าคะนองในบางแห่งได้ อุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุดในเดือนเมษายนประมาณ 39.7 องศาเซลเซียส
- 2) อุณหภูมิของจังหวัดนครราชสีมาเฉลี่ยตลอดปีเท่ากับ 27.6 องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุด 32.8 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 21.9 องศาเซลเซียส เดือนเมษายนมีอากาศร้อนอบอ้าวมากที่สุด อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 36.5 องศาเซลเซียส ส่วนเดือนมกราคมมีอุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุด คือ 16.8 องศาเซลเซียส
- 3) ปริมาณน้ำฝน ฝนที่ตกในจังหวัดนครราชสีมาส่วนใหญ่เป็นฝนเนื่องจากพายุดีเปรสชัน ซึ่งปกติจะเคลื่อนผ่านเข้ามาในบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประมาณปีละ ๓-๔ ลูก ส่วนฝนที่มาจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้มีน้อย เนื่องจากถูกเทือกเขาถนนธงชัยทำให้พื้นที่อำเภอด่านขุนทด สีคิ้ว ปากช่อง ปักธงชัย วังน้ำเขียว แห้งแล้งและอยู่ในเขตเงาฝนปริมาณฝนเฉลี่ยเท่ากับ 1,070.5 มิลลิเมตร ขณะที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีปริมาณฝนเฉลี่ยรายปีเท่ากับ 1,458.9 มิลลิเมตร

4.2.5 ประชากร

จังหวัดนครราชสีมา มีประชากรทั้งสิ้น 2,546,311 คน เป็นชาย 1,263,823 คน เป็นหญิง 1,282,488 คน (ข้อมูล ณ เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2543)

- เขตการปกครอง

จังหวัดนครราชสีมา แบ่งการปกครองออกเป็น 32 อำเภอ 289 ตำบล 3,423 หมู่บ้าน 615,350 หลังคาเรือน เทศบาล 46 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 287 แห่ง (ข้อมูลปี 2543) อำเภอต่างๆ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอครบุรี อำเภอเสิงสาง อำเภอกง อำเภอบ้านเหลื่อม อำเภอจักราช อำเภอปักธงชัย อำเภอพิมาย อำเภอห้วยแถลง อำเภอชุมพวง อำเภอสูงเนิน อำเภอขามทะเลสอ อำเภอสีคิ้ว อำเภอปากช่อง อำเภอหนองบุญนาก อำเภอแก้งสนามนาง อำเภอโนนแดง อำเภอวังน้ำเขียว อำเภอเฉลิมพระเกียรติ อำเภอเทพารักษ์ อำเภอเมืองยาง อำเภอพระทองคำ อำเภอลำทะเมนชัย อำเภอบัวลาย อำเภอสีดา อำเภอโชคชัย อำเภอด่านขุนทด อำเภอโนนไทย อำเภอโนนสูง อำเภอขามสะแกแสง อำเภอบัวใหญ่ อำเภอประทาย

4.3 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

ศูนย์กลางของจังหวัด คือที่ตั้งอำเภอเมือง ซึ่งตั้งอยู่ประมาณกึ่งกลางของจังหวัด ระยะทางจากอำเภอต่างๆกับอำเภอเมือง ริมแนวพรมแดนของจังหวัดมีระยะทางไม่ต่างกันมากนัก ประชาชนสามารถเข้ามาติดต่อธุรกิจในตัวอำเภอเมืองและสามารถเดินทางไปกลับได้ภายในวันเดียว เพราะที่ตั้งของทุกอำเภอ อยู่ในรัศมีทางตรงไม่เกิน 75 กิโลเมตร

ที่ตั้งของอำเภอเมือง นอกจากจะเป็นศูนย์กลางทุกด้านของจังหวัดแล้วยังเป็นศูนย์กลางธุรกิจ การคมนาคมขนส่งและการทหารของภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้วย พื้นที่ให้บริการของศูนย์กลาง จึงไม่ได้ครอบคลุมเฉพาะจังหวัดนี้ แต่หน้าที่บางอย่างครอบคลุมทั้งภาค จึงเป็นผลให้เมืองนครราชสีมาขยายตัวอย่างรวดเร็วโดยส่วนหนึ่งมาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ที่มุ่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้กับนครราชสีมาเพื่อเป็นเมืองหลักในจำนวน 4 เมืองของภูมิภาคนี้ และยังคงต่อเนื่องในแผนพัฒนาฉบับที่ 5 - ฉบับที่ 9 และในปัจจุบัน ที่เน้นการพัฒนาการกระจายอำนาจทางการปกครอง การกระจายรายได้ การจัดรูป การพัฒนาทั้งภาคเศรษฐกิจและสังคมให้สอดคล้องประสานกัน กับพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัด เน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อนำไปสู่เป้าหมายของการมีชีวิตที่ดีในทุกด้าน

4.3.1 สภาพเศรษฐกิจ ประชากรของจังหวัดนครราชสีมามีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี 36,070 บาท (ข้อมูลปี 2548) แบ่งตาม สาขาการผลิตดังนี้

- 1) ด้านการเกษตร มีการกลีกรมคือ ทำนา ทำไร่ ได้แก่ อ้อย มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปอแก้ว ถั่วลิสง งา ข้าวฟ่าง และไม้ผล
- 2) ด้านการปศุสัตว์ มีการเลี้ยงไก่ โค สุกร และเป็ดคิดเป็นมูลค่า 4,174,338,470 ล้านบาท

- 3) ด้านการประมง มีการเลี้ยงสัตว์น้ำจืดคิดเป็นมูลค่า 36 ล้านบาท
- 4) ด้านการสหกรณ์ มีทั้งสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์การเกษตร
จำนวน 104 แห่ง
- 5) ด้านการชลประทานมี 35 โครงการ สามารถเก็บน้ำได้ 868.01 ล้าน
ลูกบาศก์เมตรเป็นโครงการใหญ่ 5 โครงการ และโครงการขนาดกลาง 30 โครงการ
- 6) ด้านการอุตสาหกรรม มีโรงงานอุตสาหกรรมทั้งสิ้น 7,122 โรงงาน
เงินลงทุน 46,920,671 ล้านบาท คนงานจำนวน 98,044 คน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโรงสีข้าว โรงแปรรูป
มันสำปะหลัง และโรงงานอุตสาหกรรมวิศวกรรม
- 7) ด้านการพาณิชย์กรรม มีผู้ประกอบการธุรกิจจดทะเบียนนิติบุคคล
ประเภทต่าง ๆ 4,564 ราย
- 8) ด้านการเงินการธนาคาร มีธนาคารพาณิชย์ 92 แห่ง ธนาคารออมสิน
17 แห่งธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร 16 แห่ง บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ 3 แห่ง
บริษัทประกันชีวิต 36 แห่ง บริษัทประกันวินาศภัย 35 แห่ง
- 9) ด้านสาธารณูปโภค
 - การคมนาคม มีถนนสี่ช่องจราจรเข้าสู่กรุงเทพฯ และจะพัฒนาถนน
สายหลักรอบนอกเป็นถนนสี่ช่องจราจร มีสนามบินพาณิชย์ 1 แห่งและการคมนาคมทางรถไฟ
 - การสื่อสาร มีที่ทำกาโทรเลขโทรเลข ทั้งสิ้น 83,049 เลขหมาย และ
โทรศัพท์เคลื่อนที่ทุกระบบ
 - ไฟฟ้า มีไฟฟ้าเกือบทุกหมู่บ้าน มีสถานีจ่ายไฟฟ้า 34 แห่ง
มีไปรษณีย์เอกชน 128 ที่ทำการ
 - โทรศัพท์ มีชุมสายโทรศัพท์ 77 ชุมสาย มีเลขหมาย 6 สถานี และ
โครงการไฟฟ้าพลังน้ำ ลำตะคองแบบสูบกลับ 1 สถานี
 - ประปา มีการประปาขนาดใหญ่ของการประปาส่วนภูมิภาค
8 แห่ง และอยู่ในความดูแลเทศบาลอีก 5 แห่ง

4.3.2 สภาพทางสังคม

ส่วนใหญ่ เป็นสังคมชนบทซึ่งความสัมพันธ์ของครอบครัวและญาติ
พี่น้องยังเหนียวแน่นมากกว่าสังคมเมือง การยึดมั่นเกาะเกี่ยวทางวัฒนธรรมเป็นไปตามลักษณะของ
กลุ่มชาติพันธุ์และถิ่นที่อยู่อาศัย กลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มใหญ่ได้แก่ กลุ่มไทยโคราช และกลุ่มไทยอีสาน
นอกจากนี้เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ย่อย ได้แก่ ขวน ชาวบน เขมร ลัวะ มอญ จีน แขก และกลุ่มสังคมใหม่
ที่อพยพเข้ามาบุกเบิกพื้นที่ป่าปลูกพืชเพื่อการค้า กลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้จะใช้ภาษาตามกลุ่มของตัวเองมี

ประเพณีความเชื่อวิถีชีวิตของตัวเอง ปัจจุบันนี้มีการปรับตัวจากอาชีพการเกษตรไปสู่อาชีพอื่น ๆ มากขึ้น คนหนุ่มสาวมักไปทำงานภาคอุตสาหกรรมมากกว่าภาคเกษตรกรรม ประกอบกับจังหวัด นครราชสีมาเป็นจังหวัดใหญ่ ประชากรจำนวนมาก อาชีพหลากหลาย ความเจริญสมัยใหม่ จากส่วนกลางไปถึงได้อย่างรวดเร็ว จึงทำให้สภาพสังคมเมืองมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ในขณะที่สังคมชนบทก็เรียนรู้และเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

4.4 สภาพการศึกษา

จังหวัดนครราชสีมามีสถานศึกษารวมทั้งสิ้น 1,629 แห่ง (ข้อมูลปี 2542) โดยแบ่งตามสังกัด ดังนี้

- 1) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1,442 แห่ง
- 2) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา จำนวน 23 แห่ง
- 3) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา จำนวน 3 แห่ง
- 4) สำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 101 แห่ง
- 5) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จำนวน 1 แห่ง
- 5) สังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัด/เทศบาล จำนวน 27 แห่ง
- 6) ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 32 แห่ง

มีครู-อาจารย์ จำนวน 25,828 คน นักเรียนนิสิตนักศึกษา จำนวน 545,291 คน ซึ่งอัตราส่วนครู-อาจารย์ ต่อนักเรียน นิสิต นักศึกษา คิดเป็น 1 : 21 โดยแยกการศึกษาออกเป็น 2 ระดับ ดังนี้

1. การศึกษาในระบบโรงเรียน มีสถานศึกษา 1,597 แห่ง ครู-อาจารย์ จำนวน 24,934 คน นักเรียน นิสิต นักศึกษา จำนวน 513,930 คน คิดเป็นอัตราส่วน ครู-อาจารย์ ต่อนักเรียน นักศึกษา เป็น 1:21

2. การศึกษานอกระบบโรงเรียน มีสถานศึกษา 32 แห่ง ผู้สอน 894 คน นักเรียน นักศึกษา 31,361 คน คิดเป็นอัตราส่วน ครูผู้สอน ต่อนักเรียน นักศึกษา เป็น 1 : 35

จากข้อมูลทางการศึกษา (จปฐ. ปี 2542) พบว่า จังหวัดนครราชสีมา มีเด็กในชนบทอายุครบเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับจำนวน 189,992 คน ได้เข้าเรียน 189,379 คน (99.68 %) ซึ่งไม่ผ่านเกณฑ์ จปฐ. ที่กำหนดไว้ (กำหนดไว้ 100 %) และมีเด็กจบการศึกษาภาคบังคับ จำนวน 40,223 คน ได้เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษา 36,908 คน (91.76 %) ซึ่งไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (กำหนดไว้ 98 %) (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด : 2543)

ระดับการศึกษาของประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป มีแนวโน้มได้รับการศึกษาในระบบโรงเรียนมากขึ้น โดยเพิ่มจาก ในปี 2538 คิดเป็นร้อยละ 96.50 % (44,504 คน) ในปี 2542

คิดเป็นร้อยละ 99.50 (40,637 คน) โดยส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา และมีแนวโน้มว่า ประชากรจะมีการศึกษาสูงขึ้นไปเรื่อยๆ โดยในปีการศึกษา 2542 ประชากรได้รับการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยร้อยละ 7.13 (30,287 คน) ระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 39.16 (166,273 คน) ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 52.98 (224,950 คน) และการศึกษาอื่นร้อยละ 0.73 (3,080 คน) (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครราชสีมา : 2542)

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

จิตริตน์ ปานผู้มีทรัพย์ (2549 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก การบริหารหลักสูตรท้องถิ่นโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้และการวางแผนจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น เรียงตามลำดับความสำคัญประกอบด้วย นโยบายการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษา การส่งเสริมให้มีเจตคติที่ดีต่อหลักสูตรท้องถิ่น การจัดกิจกรรมเสริมสร้างความร่วมมือของชุมชน การเป็นผู้นำในการใช้หลักสูตร การดำเนินการเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ การส่งเสริมให้ชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร

มนัสพงษ์ เต็มอุดมทรัพย์ (2549 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การใช้กระบวนการบริหารในการสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนบ้านทุ่งเกลือ อำเภอมะสา จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า การวางแผนในการใช้กระบวนการบริหารมาสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของคณะครูมีความเหมาะสมมากที่สุด ส่วนของคณะกรรมการสถานศึกษาและของภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความเหมาะสมมาก การใช้กระบวนการบริหารมาสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในการจัดองค์การของคณะครู มีความเหมาะสมมากที่สุด ขณะที่คณะกรรมการสถานศึกษาและของภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความเหมาะสมมาก สำหรับการใช้กระบวนการบริหารมาสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้านการนำของคณะครู มีความเหมาะสมมากที่สุด ส่วนของคณะกรรมการสถานศึกษาและของภูมิปัญญาท้องถิ่นมีความเหมาะสม นอกจากนี้การใช้กระบวนการบริหารมาสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในการควบคุมงานของคณะครู มีความเหมาะสมมากที่สุด ส่วนของคณะกรรมการสถานศึกษาและของภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความเหมาะสมมาก

เกษสุดา จันดาพันธ์ (2548 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาความเป็นไปได้ของการใช้โรงเรียนโรงงานเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า การใช้โรงเรียน โรงงานเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น มีความเป็นไปได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การเตรียมความพร้อมของทั้ง 2 ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง คือ ฝ่ายโรงเรียนที่มีความต้องการใช้บริการและฝ่ายโรงเรียนโรงงาน ที่ต้องสนองความต้องการดังกล่าว ได้แก่

1. โรงเรียนต้องมีการเตรียมปัจจัยความพร้อมในการใช้ และพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ ได้แก่ ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง นักเรียน ทรัพยากรทางการศึกษา การสนับสนุนในเชิงนโยบายจากผู้บริหารรวมทั้งการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ความร่วมมือจากผู้ประกอบการและชุมชน และ โรงเรียนจะต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการเตรียมความพร้อม เช่น ขาดการสนับสนุนด้านต่างๆ เช่น เงินงบประมาณ เวลา วัสดุ อุปกรณ์ และทรัพยากรต่างๆ สำหรับการบริหารจัดการในการใช้และพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมของฝ่ายผู้ให้บริการ โรงเรียน โรงงานในการเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นให้มีความเป็นไปได้มากขึ้น

2. โรงเรียน โรงงานต้องมีการเตรียมความพร้อมทางด้านปัจจัยต่างๆ ที่ส่งเสริมความเป็นไปได้ของการใช้โรงเรียน โรงงานเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น ได้แก่ ความพร้อมทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น อาคารสถานที่ ระบบสาธารณูปโภคและสิ่งแวดล้อม ความพร้อมทางการบริหารจัดการ เช่น การจัดองค์กร บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และทรัพยากรต่างๆ ความพร้อมทางด้านกิจกรรม ตลอดจนการสนับสนุนด้านต่างๆที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้แล้วโรงเรียน โรงงานควรมีการสร้างเครือข่ายศิษย์เก่า ควรมีการประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยส่งเสริมความเป็นไปได้ของการใช้โรงเรียน โรงงานเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น

พัชรินทร์ โตตระกูล (2548 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับ 2 คือร่วมคิดและร่วมตัดสินใจ การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นจำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษาโดยภาพรวมทั้ง 3 ด้าน คือด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการปรับหลักสูตรแกนกลางให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น และด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแกนกลาง พบว่า แตกต่างกัน การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น จำแนกตามสถานภาพ โดยภาพรวมทั้ง 3 ด้าน คือด้านนโยบายในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

ด้านการปรับหลักสูตรแกนกลางให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น และด้านการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นเสริมหลักสูตรแกนกลาง พบว่า ไม่แตกต่างกัน หนึ่งเขตพื้นที่การศึกษากับสถานภาพ ไม่มีปฏิสัมพันธ์กันที่จะส่งผลกระทบต่อความร่วมมือของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

มโนพร ศรีทา (2548 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนต่อการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานีเขต 4 ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่าได้ดำเนินการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจและเป้าหมาย ด้านการจัดโครงสร้างและสาระของหลักสูตร ด้านการออกแบบการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และด้านการเรียบเรียงเป็นหลักสูตรท้องถิ่น มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการพัฒนาระบบการส่งเสริมสนับสนุน มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกัน และผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน

รัตติกรณ์ ทศนภักดิ์ (2548 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านปัญหาการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ด้านปัญหาการจัดเนื้อหาของหลักสูตร ด้านปัญหาการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านปัญหาการประเมินผลหลักสูตร ด้านปัญหาการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ไม่แตกต่างกัน

วิเชียร พลดี (2548 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษเขต 4 ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษเขต 4 มีการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นโดยภาพรวม มีการดำเนินการอยู่ในระดับ ปานกลาง ข้าราชการครูที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษเขต 4 โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ข้าราชการครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน

มีความคิดเห็นต่อการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาศรีสะเกษเขต 4 ไม่แตกต่างกัน ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาศรีสะเกษเขต 4 ไม่แตกต่างกัน และข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาด ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษเขต 4 ไม่แตกต่างกัน

กิตติธัช มะลิวงษ์ (2547: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาการพัฒนาหลักสูตร ท้องถิ่นที่จัดโดยชุมชน : กรณีศึกษา โรงเรียนชุมชนตำบลบ้านหลวง อำเภอเสนา จังหวัด พระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ในขั้นเตรียมการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเบื้องต้น ผู้นำชุมชนและ คนในชุมชนร่วมกันหาแนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในชุมชน ในด้านปัญหาเสพติด การว่างงาน และการละทิ้งถิ่นฐานเข้าไปทำงานในชุมชนเมือง ปัญหาเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม ได้ข้อสรุปคือ ปัญหาทุกข้อมีความเกี่ยวพันกันควรแก้ปัญหาในระยะยาวด้วยการก่อตั้งโรงเรียน ชุมชนเพื่อเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยโรงเรียนชุมชนมีแนว การจัดการเรียนการสอนเน้นการแก้ปัญหา และพัฒนาความเป็นอยู่ของคนในชุมชนมีเนื้อหา 8 กลุ่มสาระ คือ สิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม สังคม จิตใจ สุขภาพ การเมือง เศรษฐกิจ และ การศึกษา การสรรหาบุคลากรจากภูมิปัญญาท้องถิ่น งบประมาณได้รับการสนับสนุนจากองค์กร เอกชนต่างๆทั้งในและต่างประเทศ ด้านการจัดทำหลักสูตร พบว่า ชุมชนจัดตั้งคณะทำงานเพื่อ พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตร เนื้อหา และกิจกรรมของหลักสูตร สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และการแก้ปัญหาในชุมชนเน้นการฝึกปฏิบัติเพื่อพัฒนาไป เป็นอาชีพในชีวิตประจำวัน มีการจัดทำเอกสารประกอบการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน เป็นของจริงและหาได้ง่ายในท้องถิ่น เกณฑ์การวัดผลประเมินผลใช้ การสอนปฏิบัติมากกว่า ทฤษฎี เตรียมบุคลากรโดยการจัดส่งเข้าอบรมเชิงปฏิบัติการ ครูมีการวัดผลที่หลากหลาย สำหรับปัญหาที่พบ คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ทำหน้าที่ครูมีความแตกต่างกันด้านพื้นฐานการศึกษา ขาดงบประมาณ ตารางเรียนไม่สอดคล้องกับเวลาของภูมิปัญญาท้องถิ่น สอนไม่ทันตามแผน การสอน ไม่มีคู่มือครู ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการนิเทศการสอน

ณริศรา พฤษะวัน (2547 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนา หลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง เครื่องปั้นดินเผา โดยการใช้ Discipline-Base Art Education เป็นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสุโขทัย ผลการวิจัยพบว่า แนวทาง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง เครื่องปั้นดินเผา โดยการใช้ Discipline-Base Art Education เป็นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสุโขทัย มีความ

สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาและชุมชน ผู้ที่ส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและผู้ผลิตงานเครื่องปั้นดินเผาพื้นบ้านเห็นด้วยเป็นอย่างมากกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง เครื่องปั้นดินเผา สรุปสาระสำคัญทางด้านต่างๆดังนี้

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ : ผู้เรียนควรได้รับการส่งเสริมให้มีความรักความภูมิใจและเห็นความสำคัญของชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ อันนำไปสู่การพัฒนาและสืบทอดภูมิปัญญาเครื่องปั้นดินเผาพื้นบ้านสุโขทัย
2. การกำหนดเนื้อหาสาระ : ผู้เรียนควรเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของเครื่องปั้นดินเผาพื้นบ้านในอดีตและเครื่องปั้นดินเผาสุโขทัยในปัจจุบัน
3. การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ : ผู้เรียนควรได้ไปทัศนศึกษาในแหล่งผลิตเครื่องปั้นดินเผาในชุมชน
4. การประเมินผล : ผู้เรียนสามารถอธิบายประวัติที่มาของชุมชนเครื่องปั้นดินเผาของตนและทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นที่เอื้ออำนวยความสะดวกในการผลิตงานเครื่องปั้นดินเผา
5. สื่อและแหล่งการเรียนรู้ : ผู้เรียนได้เรียนรู้จากโบราณวัตถุ โบราณสถานในชุมชน เช่น แหล่งเตาเผาโบราณ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้ความสำคัญกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นด้านประวัติศาสตร์ศิลป์ของเครื่องปั้นดินเผาเป็นแกนนำสู่องค์ความรู้ทางสุนทรียศาสตร์ศิลปปฏิบัติ ศิลปวิจารณ์ และชุมชนที่ตนอาศัยอยู่

ประชุม บุญน้อม (2547 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษากับความเข้มแข็งของชุมชน : กรณีศึกษาการสืบทอดภูมิปัญญาชาวบ้านวงปีพาทย์พื้นเมือง ตำบลชมพู อำเภอเมืองจังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า มีการเปลี่ยนแปลงกระบวนการเปลี่ยนแปลงภายในชุมชนหลังจากที่กิจกรรมกระบวนการสืบทอดภูมิปัญญาชาวบ้านวงปีพาทย์พื้นเมือง ชุมชนมีความคิดอย่างเป็นระบบในการอนุรักษ์วงปีพาทย์พื้นเมือง ชุมชนมีพฤติกรรมที่ให้ความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง กระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชนกับโรงเรียนเป็นไปในทิศทางเดียวกันคือชุมชนให้โรงเรียนชุมชนบ้านพอนวิทยาเป็นศูนย์การสืบทอดองค์ความรู้วงปีพาทย์พื้นเมืองให้กับคนในชุมชนและชุมชนอื่นๆ และเป็นต้นแบบให้แก่โรงเรียนอื่นๆ โดยมีกลไกที่สำคัญคือต้องสร้างหลักสูตรท้องถิ่นวงปีพาทย์พื้นเมือง และจัดการเรียนการสอนในเวลาปกติที่โรงเรียนชุมชนบ้านพอนวิทยา เพื่อให้เด็กทุกคนได้เรียนและจัดอบรมให้แก่บุคคลทั่วไป ปัจจัยสำคัญที่ทำให้วงปีพาทย์พื้นเมืองอยู่ได้คือ การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่นวงปีพาทย์พื้นเมืองให้เด็กนักเรียนทุกคนได้เรียน โดยโรงเรียนและชุมชนจะต้องร่วมมือกันอย่างเหนียวแน่นเพื่อให้เกิดการขยายผลต่อไป

สุเพ็ญพร นิลชัย (2547 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การดำเนินการจัดการ หลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของโรงเรียนนาร่อง โครงการกองทุนหมู่บ้านสืบสานด้วยโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานการจัดทำหลักสูตรในระดับจังหวัด มีการแต่งตั้งคณะทำงานตาม ความรู้ ความสามารถ และศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองก่อน การจัดทำหลักสูตร กำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตรโดยยึดหลักมีประโยชน์และคุณค่าต่อผู้เรียน กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้และวิธีการวัดผลประเมินผลโดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับวัย ความรู้ ความสามารถของผู้เรียนและเน้นการวัดผลประเมินที่หลากหลาย การคัดเลือกโรงเรียนที่จะนำ หลักสูตรไปใช้ พิจารณาจากโรงเรียนระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาในแต่ละอำเภอ โดยหน่วยงานพัฒนาชุมชน และกำหนดเกณฑ์และขอบเขตการประเมินผลหลักสูตรไว้ แต่ไม่ได้ ดำเนินการประเมินผลหลักสูตร สำหรับปัญหาที่พบส่วนใหญ่ ได้แก่ ไม่มีความชัดเจนใน การแต่งตั้งมอบหมายผู้ประเมินผลการจัดหลักสูตร

จิรภา ตันตยานุวัตร (2546 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหา การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า สภาพและปัญหาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ โดยรวมปฏิบัติอยู่ใน ระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบสภาพหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก โดยรวม พบว่าแตกต่างกันและเมื่อเปรียบเทียบปัญหาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ระหว่างโรงเรียน ขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก โดยรวม พบว่าไม่แตกต่างกัน

เพ็ญภัทร สุวรรณโชติ (2546 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง สภาพปัญหาและแนว ทางแก้ไขการมีส่วนร่วมของโรงเรียนประถมศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตพัฒนา ชายฝั่งทะเลตะวันออก ผลการวิจัยพบว่า สภาพการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา ในเขต พัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก อยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร ท้องถิ่นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับน้อย เปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วม ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามตำแหน่ง

และรายได้ของชุมชน พบว่า ไม่แตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่าแตกต่างกัน แนวทางการแก้ไขปัญหาก็มีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีข้อเสนอแนะดังนี้ ควรจัดอบรมสัมมนาเพื่อจัดทำระบบข้อมูลพื้นฐานตรงกับความเป็นของท้องถิ่นและได้ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการพัฒนาท้องถิ่น

ประยูรศรี เลียวก๊ก (2546 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดกระบี่ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษา ทั้ง 4 กลุ่มเรียงตามลำดับมากที่สุด คือ กลุ่มคณาจารย์ ความเชื่อ ความคิด ภาษาและหลักการที่เป็นพื้นฐานของความรู้ กลุ่มแนวความคิด หลักปฏิบัติและเทคโนโลยีชาวบ้าน กลุ่มศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและประเพณี กลุ่มการประกอบอาชีพในท้องถิ่น ที่ยึดหลักการพึ่งพาตนเอง ส่วนใหญ่มีการนำมาใช้ในลักษณะการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน สำหรับปัญหาการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่องการขาดแคลนงบประมาณ รองลงมาคือ ปัญหาด้านบุคลากรมีภาระงานมากเกินไป และ การขาดแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ปิยะพร ทำบุญ (2546 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในสถานศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในภาพรวมพบว่าแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ขั้นตอนการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาและขั้นตอนการกำกับติดตามประเมินผลและรายงานผลแตกต่างกัน ปัญหาและข้อเสนอแนะ พบว่า ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการวัดผลประเมินผลไม่ชัดเจน ควรมีการอบรมเชิงปฏิบัติการให้ครูและผู้เกี่ยวข้องทุกคน โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล ควรส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนให้มากขึ้นและควรมีการติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่องเป็นระบบและรายงานต่อผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชนทราบ

วัฒนา พลอาษา (2546 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่าข้าราชการครูมีทัศนคติต่อสภาพการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับปานกลาง ข้าราชการครูสายผู้บริหารและข้าราชการครูสายปฏิบัติการสอน มีทัศนคติต่อสภาพการพัฒนา

หลักสูตรท้องถิ่น โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนที่ชนะต่อปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยภาพรวม แตกต่างกัน ข้าราชการครูมีที่ชนะต่อสภาพการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ส่วนที่ชนะต่อปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยภาพรวมแตกต่างกัน ข้าราชการครูมีที่ชนะต่อสภาพการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวม แตกต่างกัน ส่วนที่ชนะต่อปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยภาพรวม แตกต่างกัน

สมพร ทองศรี (2546 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการ โรงเรียน ครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการโรงเรียน และครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ในรายด้าน คือด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งสองด้าน ปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการโรงเรียนและครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ในรายด้าน ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านการจัดการมีปัญหามีอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องมีปัญหามีในระดับน้อย ปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการโรงเรียนและครูผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวมแตกต่างกัน โดยที่โรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ ส่วนด้านงบประมาณ ด้านวัสดุและอุปกรณ์และด้านการจัดการ ไม่แตกต่างกัน

สมนึก มณี (2546 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาการใช้หลักสูตรท้องถิ่น เมืองพิมาย ในโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอน มีที่ชนะเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรท้องถิ่นเมืองพิมาย ในด้านการเตรียมความพร้อมและด้านการเรียนการสอน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับด้านผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่นเมืองพิมาย ผู้บริหารและครูมีที่ชนะว่าหลักสูตรนี้ บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรในข้อ ที่ระบุ ว่า ผู้เรียนมีความรักและภาคภูมิใจ ซึ่ชื่นชมและหวงแหนมรดกล้ำค่าทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น

ของตนเป็นอันดับแรก ส่วนด้านการปรับปรุงหลักสูตรท้องถิ่นเมืองพิมาย หลังการนำหลักสูตรไปใช้ พบว่า ส่วนประกอบต่างๆของหลักสูตรที่ผู้บริหารและครูผู้สอนมีทัศนะว่า มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ คาบเวลาเรียนตามหลักสูตร การเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรท้องถิ่น เมืองพิมายจำแนกตามขนาดของโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน ในด้านการเตรียมความพร้อมและด้านการเรียนการสอน สำหรับด้านผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่นเมืองพิมาย ผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 3 ขนาดมีทัศนะตรงกันว่า หลักสูตรนี้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ในข้อที่ระบุว่า ผู้เรียนมีความรัก ความภาคภูมิใจชื่นชม และหวงแหนมรดกล้ำค่าทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนเป็นอันดับแรก ส่วนด้านการปรับปรุงหลักสูตรท้องถิ่นเมืองพิมาย หลังการนำหลักสูตรไปใช้พบว่า ผู้บริหารในโรงเรียนขนาดต่างกันมีทัศนะเกี่ยวกับความเหมาะสมในส่วนประกอบต่างๆของหลักสูตร แตกต่างกัน ในประเด็นของโครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร จุดประสงค์ของหลักสูตร แนวดำเนินการที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และการวัดผลประเมินผล การเปรียบเทียบทัศนะของครูผู้สอนเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรท้องถิ่นเมืองพิมายจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ไม่แตกต่างกัน ในด้านการเตรียมความพร้อมและด้านการเรียนการสอน สำหรับด้านผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่นเมืองพิมาย ครูผู้สอนในโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด มีทัศนะตรงกันว่า หลักสูตรนี้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรในข้อที่ระบุว่า ผู้เรียนมีความรักและภาคภูมิใจชื่นชม และหวงแหนมรดกล้ำค่าทางศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนเป็นอันดับแรก ส่วนด้านการปรับปรุงหลักสูตรท้องถิ่นเมืองพิมายหลังการนำหลักสูตรไปใช้ พบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีทัศนะเกี่ยวกับความเหมาะสมในส่วนประกอบต่างๆของหลักสูตร แตกต่างกัน ในประเด็นของคาบเวลาเรียนตามหลักสูตรและการวัดประเมินผล

เสริม เคนโยธา (2546 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง บทบาทการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนนำร่องการใช้หลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า บทบาทการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารอยู่ในระดับค่อนข้างมาก สำหรับความคิดเห็นด้านบทบาทการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหารสถานศึกษา ระหว่างผู้บริหาร ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สำหรับปัญหาที่พบในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาในเรื่องการจัดทำข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนยังไม่สมบูรณ์ ด้านการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการหลักสูตรในเรื่อง การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายสถานศึกษา ผู้บริหารขาดการระดมความคิดเห็นจากบุคลากรและผู้เกี่ยวข้อง ด้านการกำหนดแผนบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษาในเรื่องการสอนซ่อมเสริมการเทียบโอนผลการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลตาม

สภาพจริง ผู้บริหารดำเนินการไม่เต็มศักยภาพและมีแนวทางไม่ชัดเจน ข้อเสนอแนะในการแก้ไข ปัญหา ผู้บริหารควรปรับปรุงระบบ ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน ให้สมบูรณ์ครบถ้วนเป็น ปัจจุบันและนำมาใช้ในการวางแผนดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรให้มากขึ้น สนับสนุนให้มีการระดมความคิดเห็นและเปิด โอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมกำหนดวิสัยทัศน์และ เป้าหมายของ สถานศึกษา ในการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ควรส่งเสริมพัฒนาบุคลากรและผู้เกี่ยวข้อง ให้ทุกคนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนซ่อมเสริม การเทียบโอนผลการเรียนและการวัดผล ประเมินผลตามสภาพจริงให้มากขึ้น

ศักดิ์ชาย สุขม่วง (2546 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ตามทัศนะของผู้บริหารและ ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า สภาพของการบริหารการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนโดยรวมและราย ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือ ด้านการวางแผนและกำหนด นโยบายตามรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน รองลงมาคือด้านการประสานความร่วมมือ และสร้างความเข้าใจแก่ชุมชนในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ ด้านการรวบรวมข้อมูล ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการสนับสนุนให้ครูนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และน้อยที่สุด คือด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับปัญหา การบริหารการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมทุกด้าน อยู่ใน ระดับปานกลาง ด้านที่มีปัญหาในการปฏิบัติมากที่สุด คือ ด้านการสนับสนุนให้ครูนำภูมิปัญญา ท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ด้านการวางแผนและการกำหนดนโยบายตามรูปแบบ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ด้านการประสานความร่วมมือและสร้างความเข้าใจแก่ชุมชน ในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ และด้านที่มีปัญหาน้อยที่สุด คือ ด้านการรวบรวมข้อมูลภูมิ ปัญญาท้องถิ่น ตามลำดับ การเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ที่มีต่อ สภาพการบริหารการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน จำแนกตามสภาพ การปฏิบัติงานโดยรวม มีความแตกต่างกัน และทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มี ต่อสภาพการบริหารการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน จำแนกตามขนาด โรงเรียน โดยรวมแตกต่างกัน โดยโรงเรียนขนาดใหญ่มีการปฏิบัติมากกว่า โรงเรียนขนาดกลาง และขนาดเล็ก การเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีต่อปัญหาการ บริหารการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน จำแนกตามสภาพการ ปฏิบัติงานโดยรวม มีความแตกต่างกัน และทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีต่อ ปัญหาการบริหารการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน จำแนกตามขนาดของ

โรงเรียน โดยรวม แตกต่างกัน โดยโรงเรียนขนาดกลางมีปัญหาการปฏิบัติมากกว่าขนาดเล็ก และขนาดใหญ่

อารีรัตน์ นามวิสัย (2546 :บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนากระบวนการประเมินผลตามสภาพจริงในหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การทอเสื่อ โรงเรียนบ้านสระซาง จังหวัด นครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการทอเสื่อที่สร้างและ พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพสูง นักเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและผ่านเกณฑ์การประเมิน เนื่องจากหลักสูตรที่สร้างและพัฒนาขึ้นมีเนื้อหาที่เกี่ยวกับท้องถิ่น มีการนำทรัพยากรในท้องถิ่นมา ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดการศึกษา และนำเอารูปแบบการประเมินผลตามสภาพจริงมาใช้ในการ วัดและประเมินผลการเรียน การสอนตามแผนการสอนที่สร้างขึ้นสามารถพัฒนา กระบวนการทอเสื่อและความสามารถในการทอเสื่อของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม ทำให้นักเรียน สนใจในการเรียน นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีความภาคภูมิใจในผลงาน ส่งผลให้ การจัดการศึกษาโดยใช้หลักสูตรท้องถิ่นประสบผลสำเร็จ

จันทิมา แสงเลิศอุทัย (2545:บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารจัดการ โรงเรียนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น : การศึกษาเฉพาะกรณีของสองโรงเรียนในบริบทที่ ต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียน เตรียมบุคลากร โดยการสนับสนุนให้ครูผู้สอนเข้ารับ การอบรม/ศึกษาดูงาน เตรียมวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน โดยให้ครูผู้สอนจัดซื้อได้ตาม ความจำเป็นที่ต้องใช้ และครูผู้สอนหลักสูตรท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการติดต่อเชิญวิทยากร มีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรโดยการจัดประชุมผู้ปกครอง ใช้วารสารและไปพบผู้ปกครองที่บ้าน จัดครูเข้าสอนโดยพิจารณาจากความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์และความสมัครใจของครู จัด ตารางสอนโดยการเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนตกลงกันเองตามความสมัครใจ นิเทศติดตามผลการ ใช้หลักสูตรโดยวิธีการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการ จัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดย ใช้สื่อการเรียนการสอนที่เป็นของจริง และ แหล่งความรู้ในท้องถิ่น ใช้วิธีการวัดและประเมินผล การเรียนตามสภาพจริง สำหรับปัญหา การบริหารจัดการ โรงเรียนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น พบว่า ได้มีการโยกย้ายของครูผู้สอนหลักสูตรท้องถิ่น ครูผู้สอนหลักสูตรท้องถิ่นติดต่อเชิญ วิทยากรกระชั้นชิดและวิทยากรบางท่านขาดเทคนิคการถ่ายทอดความรู้ นักเรียนใช้อุปกรณ์ สิ้นเปลือง ผู้บริหารโรงเรียนไม่ได้เข้านิเทศตามแผนที่กำหนด การจัดการเรียนการสอนภายนอก โรงเรียนไม่อยู่ในเวลาที่กำหนดไว้

ชนากานต์ พูนสวัสดิ์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงาน การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า สิ่งที่สำคัญที่มี

การปฏิบัติมากที่สุดในการบริหารงานการพัฒนาบริหารงานการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นหลักสูตรท้องถิ่น คือ การจัดทำธรรมนูญโรงเรียน การได้รับความร่วมมือและอำนวยความสะดวกจากท้องถิ่นในการจัดหาทรัพยากรพื้นฐานที่จำเป็น และ การกำหนดคุณภาพผู้เรียนในอนาคต ด้านการพัฒนาหลักสูตรและด้านการประเมินหลักสูตร มีการดำเนินงาน อยู่ในระดับปานกลาง ทุกข้อ ส่วนด้านการบริหารงานที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร มีการดำเนินงานอยู่ในระดับ มาก คือ การดำเนินการจัดบรรยากาศในโรงเรียนที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนและการดำเนินงานด้านอาคารสถานที่ สำหรับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการบริหารงานพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง และ มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน สำหรับการบริหารงานในด้านต่างๆ คือ ด้านการบริหารงานพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการประเมินหลักสูตรท้องถิ่น และด้านการบริหารงานที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ส่วนปัญหาที่พบในการบริหารงานคือ บุคลากรไม่เข้าใจเรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สำหรับข้อเสนอแนะ คือ ควรจัดให้มีการให้ความรู้แก่บุคลากรทางการศึกษา เรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ และทุกโรงเรียนควรให้มีหลักสูตรท้องถิ่น สำหรับคณะกรรมการสถานศึกษา มีความคิดเห็นว่า ตนเองควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยการทำกิจกรรมต่างๆที่สำคัญ ดังนี้ ปลุกฝังค่านิยมในภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน และ พัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน

ชาญศิลป์ สายพิมพ์พงษ์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาความคาดหวังและการปฏิบัติจริงของผู้บริหาร ครูและผู้ปกครอง ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โรงเรียนประถมศึกษาของเขตปฏิบัติการทางการศึกษาที่ 2 จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองมีการปฏิบัติจริงในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โรงเรียนประถมศึกษา ของเขตปฏิบัติการทางการศึกษาที่ 2 โดยรวมและเป็นรายชั้นตอนพบว่า มีการปฏิบัติจริงอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง มีความคาดหวังในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โรงเรียนประถมศึกษาของเขตปฏิบัติการทางการศึกษาที่ 2 จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมและรายด้านเป็นชั้นตอน มีความคาดหวังอยู่ในระดับมากและ ปานกลาง ผลการเปรียบเทียบผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง มีการปฏิบัติจริงในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โรงเรียนประถมศึกษาของเขตปฏิบัติการทางการศึกษาที่ 2 จังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ผลการเปรียบเทียบผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง มีความคาดหวังในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โรงเรียนประถมศึกษาของเขตปฏิบัติการทางการศึกษาที่ 2 จังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกัน ในขั้นตอนการจัดระบบข้อมูลพื้นฐาน การกำหนดจุดประสงค์การเรียน ผู้บริหารกับครู มีความคาดหวัง แตกต่างกัน ใน

ขั้นตอนการปรับปรุงและการพัฒนา ผู้บริหารกับผู้ปกครอง มีความคาดหวังแตกต่างกัน ในขั้นตอน การกำหนดความต้องการจำเป็นของท้องถิ่น การจัดทำคำอธิบายรายวิชา ข้อเสนอแนะมีดังนี้ ผู้บริหาร ครูและผู้ปกครองยังขาดความรู้ความเข้าใจ ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ส่วนมากยังใช้หลักสูตรจากส่วนกลางกำหนดให้ผู้บริหาร ครูและผู้ปกครองมีความต้องการที่จะพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยการรวมกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียงกันเพื่อจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ร่วมกันและจะได้ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ ผู้บริหาร ครูและผู้ปกครอง มีทัศนะตรงกันว่าหลักสูตรท้องถิ่นเป็นสิ่งที่ดีมีประโยชน์ต่อนักเรียนและการพัฒนาท้องถิ่น

นิกรณีย์ เชียรพิมาย (2545 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา "ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการโรงเรียน ใน 5 ลักษณะ พบว่าทุกลักษณะ มีระดับการปฏิบัติ สอดคล้องกันอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับดังนี้ การปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร การปรับปรุงและเลือกใช้สื่อการเรียน การปรับรายละเอียดของเนื้อหา การจัดทำสื่อการเรียนการสอนขึ้นใหม่ และการจัดทำคำอธิบายรายวิชาหรือรายวิชาเพิ่มเติม ปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน พบว่าทุกด้านมีปัญหาในการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางเรียงตามลำดับดังนี้ ปัญหาด้านบุคลากร ปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์ครุภัณฑ์และอาคารสถานที่ ปัญหาด้านการจัดการ และปัญหาด้านงบประมาณ สภาพปัจจุบันและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน

ยุทธศาสตร์ สิงห์แก้ว (2545 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาบุคลากรในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น โรงเรียนบ้านโนนสมบูรณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 ปัญหาที่พบในการศึกษา คือ กลุ่มผู้ร่วมศึกษา ไม่มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่น ผลการศึกษาค้นคว้าปรากฏดังนี้ หลังจากที่ได้ดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการแก่คณะครูและกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยการให้ความรู้ ความเข้าใจและฝึกปฏิบัติพร้อมกับการนิเทศ กำกับ ติดตามการปฏิบัติงานของกลุ่มผู้ร่วมศึกษาแล้ว ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานทั้ง 2 วงจร เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นคือ 1) คณะครูและกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถร่วมจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น

สิ่งแวดล้อมถ้าสุวรรณคูหา ซึ่งเป็นการศึกษาสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติรวมทั้ง โบราณสถานในบริเวณวัดถ้าสุวรรณคูหา และสภาพสังคม วัฒนธรรม ประเพณี ของคนในชุมชน 2) ครูผู้สอนสามารถปรับหลักสูตรท้องถิ่นให้เหมาะสมกับระดับชั้น และจัดการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่นสิ่งแวดล้อมศึกษาถ้าสุวรรณคูหา โดยมีการวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อจัดทำแผนการสอน การเตรียมการสอน และการจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนเป็นผู้ศึกษา สืบค้นองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นและผู้รู้ในชุมชนด้วยตนเองได้โดยใช้แหล่งเรียนรู้จริงในบริเวณวัดถ้าสุวรรณคูหาและในชุมชนตนเอง 3) เมื่อครูสอนดำเนินการจัดการเรียนการสอนแล้วสามารถประเมินผลการเรียนของนักเรียนตามจุดประสงค์ของหลักสูตรท้องถิ่นได้

วิมลลักษณ์ ติระมาศวณิช (2545:บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นระดับปฐมวัยศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรท้องถิ่นระดับปฐมวัยศึกษาที่พัฒนาขึ้น สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นโดยหลักสูตร ประกอบด้วยเนื้อหา 6 ด้าน ได้แก่ สภาพทางภูมิศาสตร์ ประวัติความเป็นมาและบุคคลสำคัญ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาชาวบ้าน การประกอบอาชีพ และสถานที่สำคัญ ผลการนำหลักสูตรไปใช้ พบว่า เนื้อหาและกิจกรรมสอดคล้องกับการพัฒนาของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพท้องถิ่นด้านต่างๆอีกทั้งส่งเสริมเจตคติที่ดีต่อท้องถิ่น

สมเกียรติ ดวงจันทร์โชติ (2545:บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง ความรู้ ความเข้าใจ การปฏิรูปการศึกษาด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน โดยเน้นการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของครูในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ครูในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม ร้อยละ 60.35 มีความรู้ความเข้าใจต่ำกว่าเกณฑ์เพื่อจำแนกความรู้ความเข้าใจโดยมีความรู้ความเข้าใจมากที่สุด เกี่ยวกับประเด็นสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น มีความรู้ความเข้าใจน้อยที่สุด คือเรื่อง ปัจจัยพื้นฐานที่ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และการประเมินหลักสูตรท้องถิ่น

สนั่น สะอาดถิ่น (2545 :บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม หลักสูตรท้องถิ่น เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรฝึกอบรม หลักสูตรท้องถิ่นที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมและสอดคล้องตามทฤษฎี หลักการการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม สามารถนำไปใช้ดำเนินการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ และสามารถปรับเปลี่ยนเนื้อหาสำหรับใช้ในการอบรมได้กับทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่วนภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ควรนำมาสอนในโรงเรียนประถมศึกษานั้นเป็นรายการ ภูมิปัญญาท้องถิ่นใน

หมวดพิธีกรรม หมวดประเพณีนิยม หมวดบุคคลสำคัญ หมวดสถานที่สำคัญ หมวดเครื่องจักสาน หมวดเครื่องถักทอ หมวดงานประดิษฐ์ หมวดการถนอมอาหาร หมวดขนม หมวดการประกอบอาหาร หมวดวิธีการ หมวดการเลี้ยงสัตว์ หมวดการปลูกพืช หมวดอุปกรณ์สี่ขาเปลือก หมวดอุปกรณ์เลี้ยงไหม หมวดอุปกรณ์กรอไหมและฝ้าย หมวดอุปกรณ์ทอผ้า หมวดอุปกรณ์ทำนา หมวดการดูแลรักษาและยา หมวดการละเล่น หมวดศิลปป็น และหมวดดนตรีพื้นเมือง

ชัยณรงค์ ช่างเรือ (2544 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น รายวิชาปะการังในท้องถิ่นของเรา สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง เนื้อหาสาระ การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล สอดคล้องกับท้องถิ่น สามารถนำไปใช้ร่วมกับหลักสูตรแกนกลางของโรงเรียนและนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงขึ้นหลังจากเรียนรู้จากหลักสูตรท้องถิ่นรายวิชาปะการังในท้องถิ่นของเรา

สิทธิพร เพชรกล้า (2544 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การดำเนินงานพัฒนา หลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ได้ดำเนินงานพัฒนาหลักสูตร ท้องถิ่นแต่ละด้าน จากมากไปน้อยดังนี้ ด้านการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน หรือกิจกรรม เสริม ด้านการปรับปรุงและใช้สื่อการเรียน ด้านการปรับรายละเอียดของเนื้อหา ด้านการจัดสื่อ การเรียนขึ้นใหม่ ด้านการจัดทำคำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติมขึ้นใหม่ และด้านการขออนุมัติหลักสูตร สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ยังไม่ได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ให้สาเหตุที่สำคัญที่สุดที่ ไม่ได้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นแต่ละด้านเป็นรายชื่อของทั้ง 6 ด้าน คือ ปรับจุดประสงค์ของ กิจกรรมและเนื้อหาของหลักสูตรให้อยู่ในรูปพฤติกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น การกำหนดรายละเอียดของหลักสูตร สาเหตุเพราะไม่มีประสบการณ์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ เลือกใช้สื่ออย่างหลากหลาย สาเหตุเพราะสื่อเดิมเหมาะกับหลักสูตรแล้ว จัดทำต้นแบบสื่อการ เรียนการสอนให้สมบูรณ์พร้อมที่จะนำไปใช้ได้ สาเหตุเพราะไม่มีประสบการณ์ จัดทำเอกสาร ชี้แจงรายละเอียดประกอบการจัดทำรายวิชาที่สร้างขึ้นใหม่ตามแบบฟอร์มที่กำหนด สาเหตุเพราะ รายวิชาเดิมเหมาะสมแล้วการเสนอขออนุมัติสำหรับแต่ละเรื่องสาเหตุเพราะทราบระเบียบต่างๆแล้ว

เสาวนีย์ เยาวโรจน์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาการ ดำเนินงานและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มวิชาสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มวิชาสังคมศึกษาในด้านโครงสร้าง หลักสูตรสังคมศึกษา ด้านทรัพยากรบุคคล ด้านการศึกษาข้อมูลท้องถิ่น ปรากฏว่า ครูสังคม

ศึกษาส่วนใหญ่ มีการดำเนินงานที่เหมือนกัน โดยได้พัฒนาหลักสูตรสังคมศึกษาในรายวิชา
ท้องถิ่นของเรา นำทรัพยากรครูสังคมศึกษามาร่วมดำเนินงาน และได้ศึกษาเรื่อง ภูมิปัญญา
ท้องถิ่นที่ดำเนินงานมากที่สุด คือ ปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมเสริม และที่
ดำเนินงานน้อยที่สุด คือ การจัดทำอธิบายหรือรายวิชาเพิ่มเติม และการดำเนินงานพัฒนา
หลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มวิชาสังคมศึกษามีรายละเอียดในแต่ละลักษณะคือ

1. การปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมเสริม มีการจัดทำแผนการ
เรียนการสอนให้กิจกรรมที่สอดคล้องกับท้องถิ่น โดยกำหนดวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนเกิดความรัก
ความผูกพันในท้องถิ่น จัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ และจัดกิจกรรมการศึกษาดูงานใน
แหล่งวิทยาการท้องถิ่น

2. การปรับรายละเอียดของเนื้อหาสาระ กำหนดวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนเห็น
ความสำคัญ โดยปรับรายละเอียดของเนื้อหาในเรื่องศิลปะพื้นบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น

3. การปรับปรุงหรือเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสม มีการสำรวจ
รวบรวมเอกสารและหนังสือที่เกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน ได้กำหนดเกณฑ์ในการปรับสื่อให้
สอดคล้องกับจุดประสงค์ และได้ปรับสื่อในรูปของใบงานเรื่องที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่น

4. การจัดทำสื่อการเรียนการสอนชิ้นใหม่ ได้กำหนดเกณฑ์ให้การจัดทำสื่อให้
สอดคล้องกับจุดประสงค์ และได้จัดทำสื่อในรูปของหนังสืออ่านเพิ่มเติมในเรื่องเกี่ยวกับท้องถิ่น

5. การจัดทำอธิบายหรือรายวิชาเพิ่มเติมชิ้นใหม่ มีการจัดทำรายวิชาใหม่ คือ
รายวิชาวัฒนธรรมท้องถิ่น เมืองเชียงใหม่และรายวิชาอิสลามศึกษา 6 รายวิชา มีวัตถุประสงค์
เพื่อให้ตระหนักเห็นความสำคัญและสอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่น

สำหรับปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มวิชาสังคมศึกษา ครูสังคมศึกษา
ส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่อง การขาดความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์ ในการพัฒนาหลักสูตร
ท้องถิ่น ขาดงบประมาณ ขาดผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรและครูสังคมศึกษา ไม่มีเวลา
ในการดำเนินงานเพราะมีภาระงานสอนมาก

อิสพิยาภรณ์ ฉายขจร (2544 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง บทบาทการบริหาร
หลักสูตรท้องถิ่นของหัวหน้าหมวดวิชา โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัด
ราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า บทบาทการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นของหัวหน้าหมวดวิชาตาม
ความเห็นของครูผู้สอน ในภาพรวมทั้ง 3 ด้านคือด้านการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้
การสนับสนุนการใช้หลักสูตร การประเมินหลักสูตร อยู่ในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบ
ความคิดเห็นของครูและหัวหน้าหมวดวิชา จำแนกตามประสบการณ์และขนาดของหมวดวิชา มี
ความเห็นไม่แตกต่างกัน สำหรับปัญหาและข้อเสนอแนะที่พบเกี่ยวกับบทบาทการบริหาร

หลักสูตรท้องถิ่นของหัวหน้าหมวดวิชา พบว่า ควรส่งเสริมให้หัวหน้าหมวดวิชา ครู ปราชญ์ ชาวบ้านได้รับการอบรมในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น จัดทำแผนการสอน จัดทำตารางเอกสารที่เกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น และติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

เอกวิทย์ กนกพิชญ์กุล (2544 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นของผู้บริหารโรงเรียน ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีการปฏิบัติในด้านการวางแผน ด้านการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ ด้านการตรวจสอบและประเมินผล และด้านการปรับปรุงแก้ไข ในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ทุกด้าน ส่วนครูผู้สอนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีการปฏิบัติในด้านการวางแผน ด้านการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ ด้านการตรวจสอบและประเมินผล และด้านการปรับปรุงแก้ไข ในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน ส่วนแนวทางในการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น ผู้บริหารและครูมีความเห็นว่า ควรให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น จัดทำแผนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการ โดยครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการเรียนการสอน และจัดครูที่มีความรู้ความสามารถ ความถนัดและประสบการณ์เข้าสอน เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการจัดตารางการเรียนการสอนให้มีความยืดหยุ่นตามความเหมาะสมและจัดกระบวนการเรียนการสอนโดยยึดนักเรียนเป็นสำคัญ ส่วนการบริหารสื่อการเรียนการสอนควรจัดทำระบบการจัดการ ผลิต พัฒนา ประเมินการใช้สื่ออย่างต่อเนื่องโดยผู้เรียนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน นอกจากนี้ครูควรใช้สื่อที่หลากหลายให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและกระบวนการเรียนการสอน ในด้านปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไขการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น มีดังนี้ ครูขาดความรู้ด้านหลักสูตรท้องถิ่นขาดงบประมาณในการดำเนินงาน ขาดวัสดุครุภัณฑ์ ในการจัดการเรียนการสอน และวิทยากรถ่ายทอดความรู้ไม่เป็น ผู้บริหารครูผู้สอนจึงได้เสนอแนวทางแก้ไข การบริหารหลักสูตรท้องถิ่น คือควรจัดให้มีการศึกษาดูงานร่วมกันของบุคลากรทุกฝ่าย มีการบริหารหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง จนถึงกระบวนการประเมินผล เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป และประสานงานกับชุมชนองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนให้เข้ามาสนับสนุนในด้านงบประมาณและจัดหาจัดซื้อและผลิตสื่อให้เพียงพอ ตลอดจนมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น

อุไรวรรณ บุญอุรพิภิญโญ (2544 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการใช้ภูมิปัญญาในการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นทั้ง 4 กลุ่ม

โดยนำกลุ่มศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและประเพณีมาใช้มากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่มคติความคิดความเชื่อ หลักการที่เป็นพื้นฐานขององค์ความรู้ กลุ่มแนวคิด หลักปฏิบัติและเทคโนโลยีชาวบ้าน และกลุ่มการประกอบอาชีพในท้องถิ่นที่ยึด หลักการพึ่งตนเอง ตามลำดับ ลักษณะการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นดังกล่าว ใช้ในการปรับกิจกรรมการเรียนการสอนมากที่สุด สำหรับเรื่องปัญหาการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่ามีปัญหา ด้านงบประมาณ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือปัญหาด้านความรู้ อื่นๆจากการสัมภาษณ์ปราชญ์ผู้มีผลงาน ภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า ปราชญ์เหล่านี้จัดเป็นกลุ่มแนวคิด หลักปฏิบัติ และเทคโนโลยีชาวบ้านมากที่สุด และพบว่ามีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการศึกษาในลักษณะการเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งฝึกงานในชุมชน สำหรับการพบปัญหาบ้างเล็กน้อย ได้แก่ ระยะเวลาในการถ่ายทอดความรู้ไม่เพียงพอ ปัญหา นักเรียนขาดความสนใจ และงบประมาณในการสนับสนุนไม่เพียงพอ

นิตยา บุตรศรี (2542 : 100-114) ได้วิจัยเรื่อง การนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนต้นแบบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีการนำภูมิปัญญาชาวบ้านด้านศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี และด้านการประกอบอาชีพมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ในลักษณะของการปรับรายละเอียดของเนื้อหาวิชา การปรับกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเสริมโดยดำเนินการในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ ในระดับประถมศึกษา และกลุ่มวิชาการงานอาชีพในระดับมัธยมศึกษา

พลชัย ยาวีราช (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย การบริหารหลักสูตรของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย พบว่า สภาพปัจจุบันในการบริหารหลักสูตร ครูผู้สอนร้อยละ 13.15 เห็นว่า ไม่ได้มีการวิเคราะห์สถานการณ์ วางแผนและประเมินผลและรายงานผลในด้านการบริการ แหล่งวิทยาการในโรงเรียนและได้ให้ข้อเสนอแนะว่า สำนักงานการประถมศึกษาควรให้ความสนใจ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเป็นพิเศษ เช่น จัดให้มีการอบรมสัมมนา เพื่อเตรียมและพัฒนาบุคลากรเพื่อการใช้หลักสูตรหรือความรู้ใหม่ๆอย่างสม่ำเสมอ ผู้บริหารควรให้ความสนใจและความสำคัญกับการบริหารหลักสูตรมากขึ้นในทุกขั้นตอน โดยเฉพาะงานด้านการบริหารแหล่งวิทยาการในโรงเรียนและควรเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารหลักสูตรมากขึ้นในทุกขั้นตอน เช่น ในรูปแบบของคณะกรรมการดำเนินงาน ที่ปรึกษา เป็นต้นแบบนอกเหนือจากการประชุมชี้แจงเพียงอย่างเดียว

กนกวรรณ รุกขชาติ (2541 : 87-105) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวโน้มการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นการศึกษานอกโรงเรียนสาขาอาชีพ จากภูมิปัญญาชาวบ้าน ในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยว่า พบว่า กรมการศึกษานอกโรงเรียนควรให้มีการจัดเนื้อหาสาระให้กับผู้เรียน ในลักษณะให้มือนักความรู้ทั้งในส่วนที่เป็นภูมิปัญญาสากล และส่วนที่เป็นภูมิปัญญาไทยในสัดส่วนที่สมดุลกัน ควรกำหนดนโยบายในการจัดการศึกษาในลักษณะให้ผู้เรียนลงพื้นที่ปฏิบัติจริงได้ สัมผัสกับปราชญ์ชาวบ้าน มีประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กัน

บุญลือ ศรีสุวรรณ (2541 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง บริหารและการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กิ่งอำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีภารกิจที่ปฏิบัติสูงกว่างานอื่นๆ ได้แก่ การจัดครูเข้าสอนโดยคำนึงถึงความสามารถและความเหมาะสมและกำหนดเนื้อหาได้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ สำหรับปัญหาและอุปสรรคในภารกิจการบริหารและการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ได้แก่ ขาดการประสานงานของบุคลากรภายในโรงเรียน

ไพรินทร์ บุหลัน (2541 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นระดับปฐมวัยศึกษาในจังหวัดลำพูน ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรท้องถิ่นระดับปฐมวัยศึกษาที่พัฒนาขึ้น สามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น โดยองค์ประกอบต่างๆของหลักสูตรมีความเหมาะสม สอดคล้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการใช้หลักสูตรท้องถิ่นระดับปฐมวัยศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ดริวเบ็ค (Dziubek, 1995 : 3278-A) ได้ทำการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของครูผู้สอนในการจัดการศึกษาสิ่งแวดล้อมให้รัฐเพนซิลวาเนีย ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนยังมีความเชื่อแบบเก่า ยังไม่เห็นความจำเป็นในการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา การสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาควรเริ่มตั้งแต่อนุบาล การประชุมอบรม สัมมนาให้ครูก่อนสอนยังไม่พร้อมและเพียงพอ ครูส่วนมากยังไม่ทราบเป้าหมายของคุณภาพสิ่งแวดล้อมศึกษา ในรัฐเพนซิลวาเนีย ขณะเดียวกันผู้บริหารกลับมีความคิดเห็นต่างกัน คือ เห็นด้วยกับการสอนสิ่งแวดล้อม

แมคเคย์ (Mackay, 1995 : 228) ได้ศึกษาการแสดงดนตรีพื้นบ้านของเมืองโนวาสกอตตา ผลการวิจัยพบว่า ชาวบ้านในเมืองโนวา สกอตตา มีความซาบซึ้งและภูมิปัญญาด้านดนตรีพื้นบ้านของตนเองและพยายามที่จะสืบทอดความรู้ให้แก่ลูกหลาน โดยวิธีการถ่ายทอดความรู้ที่ปฏิบัติคือ การไปอยู่ร่วมกับปราชญ์ชาวบ้าน

โรบินสัน ไมเคิล(Robinson, Micheal, 1992:746) ได้ศึกษาความเชื่อมโยงระหว่างการศึกษ และการพัฒนาชุมชน ผลการวิจัยพบว่า ในการจัดการศึกษาควรเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เนื่องจากชุมชนจะรู้ความต้องการของตนเอง การศึกษาควรต้องให้สอดคล้องกับชุมชนหรือท้องถิ่น เพื่อจะแก้ปัญหาของชุมชน และท้องถิ่น ได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพของชุมชนหรือท้องถิ่นนั้นๆ

แบ็ตติสัน(Battison, 1991: Abstract) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บริบทในการพิจารณากรณีศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยศึกษาโครงการปรับปรุงหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนประจำท้องถิ่น 3 แห่ง ในรัฐโอไฮโอ เพื่อหาลักษณะของรูปแบบในการตัดสินใจโดยใช้แนวปฏิบัติของสเว็ป (Schwab) ร่วมกับการใช้แนวคิดหลักตามวิธีการของวอล์คเกอร์ (Walker) ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนประจำท้องถิ่นทั้ง 3 แห่ง ที่เลือกศึกษามีคณะครูผู้สอนและผู้บริหารเป็นคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตร ซึ่งครูผู้สอนจัดว่าเป็นตัวแทนที่สำคัญเพราะครูผู้สอนจะต้องเกี่ยวข้องกับการประชุมพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรของโรงเรียน แต่ครั้งอยู่แล้วตามหลักการปฏิบัติของหน่วยงานการศึกษา ส่วนรูปแบบการเป็นผู้นำของผู้บริหารจะมีอิทธิพลอย่างสูงต่อการอภิปรายในประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับนโยบายซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่สุดที่จะชี้แนะแนวทางการทำงานของคณะกรรมการประจำถิ่น

คุนจิ (Khunji, 1990 : Abstract) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์ของครูในการพัฒนาหลักสูตร : ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในชนบทเล็กๆ ผลการวิจัยพบว่าครูหลายคน que เข้าไปมีปฏิสัมพันธ์ในการพัฒนาหลักสูตร พึงพอใจต่อการเปลี่ยนแปลงให้การสนับสนุนอย่างแข็งขันและเต็มใจ ไม่ขัดขวางต่อการเปลี่ยนแปลง ความใกล้ชิดระหว่างสถานที่กับบุคคลและความสนิทสนมระหว่างผู้บริหารกับครูมีบทบาทอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาให้ดำเนินไปอย่างราบรื่น การปรับปรุงหลักสูตรในโรงเรียนสามารถเกิดขึ้นได้และประสบความสำเร็จจากความร่วมมือของครู

มูเรเดียน (Mooiadian 1986 : P3238A) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดหลักสูตรท้องถิ่นในเขตขาดแคลนผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับหลักสูตร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคัดเลือกบุคคลในการจัดหลักสูตรท้องถิ่น และสรรหาทรัพยากรเพื่อเป็นพื้นฐานในการจัดหลักสูตรที่ดี ผลการวิจัยพบว่าบุคลากรที่เป็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่นควรมีลักษณะดังนี้ มีระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป เป็นบุคลากรระดับผู้บริหาร และบุคลากรที่ทำงานเกี่ยวกับหลักสูตร ในการจัดหลักสูตรนั้นต้องดำเนินการร่วมกันจากบุคคลทุกฝ่ายดังกล่าวมาแล้ว และต้องจัดหลักสูตรให้ครอบคลุมทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ส่วนทรัพยากรที่นำมาพิจารณาในการจัดหลักสูตรนั้นได้จากองค์กรการจัดการศึกษาของท้องถิ่น โครงการศึกษา ครอบครัวย และสิ่งที่ท้องถิ่นให้ความสนใจ

จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในด้าน การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ยังต้องได้รับการ สนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอีกมาก รวมทั้งการสนับสนุนงบประมาณและให้ความรู้แก่ บุคลากร ครูผู้สอนให้มีความรู้และเข้าใจในสาระการเรียนรู้ที่จะเชื่อมโยงกับภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะผู้บริหาร โรงเรียนต้องตระหนักและมีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนให้ความรู้แก่ผู้ ที่เกี่ยวข้องในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้กำหนด ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดของแต่ละขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ตามลำดับดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และ กรรมการสถานศึกษา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2550 รวม ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ทั้งหมด 16,565 คน จาก 1,442 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและ กรรมการสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2550 กำหนด ขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan อ้างถึงในธานินทร์ ศิลป์จารุ 2549 : 51) มีค่าความคลาดเคลื่อนที่ระดับ .05 และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) โดยกระจายตามขนาดของโรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 312 โรงเรียน จาก 7 เขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 936 คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวได้มาด้วยวิธีการแบ่งชั้นดังนี้

1.2.1 แบ่งสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัด นครราชสีมา ได้ดังนี้

- 1) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 1 จำนวน 78 โรงเรียน
- 2) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 2 จำนวน 78 โรงเรียน
- 3) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 3 จำนวน 78 โรงเรียน
- 4) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 7 จำนวน 78 โรงเรียน

รวมทั้งสิ้น 312 โรงเรียน

1.2.1 ในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา แบ่งเป็นขนาดของสถานศึกษาในแต่ละอำเภอ ได้ดังนี้

- 1) โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 104 โรงเรียน
- 2) โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 104 โรงเรียน
- 3) โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 104 โรงเรียน

1.2.2 ใช้การสุ่มแบบเจาะจง ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน 312 โรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างเป็น

- 1) ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 312 คน
- 2) ครูผู้สอน จำนวน 312 คน
- 3) กรรมการสถานศึกษา จำนวน 312 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งได้ดำเนินการดังนี้

2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งมีทั้งหมด 3 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 8 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตรวัดประมาณค่า (Rating Scale) ในด้านการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ จำนวน 12 ข้อ ด้านการสนับสนุนการใช้หลักสูตร จำนวน 22 ข้อ และด้านการตรวจสอบคุณภาพการใช้หลักสูตรจำนวน 6 ข้อ รวม 40 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามแบบปลายเปิด ให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบ ปัญหา และข้อเสนอแนะ เพื่อแก้ปัญหา การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการสนับสนุนการใช้หลักสูตร และ ด้านการตรวจสอบคุณภาพการใช้หลักสูตร

2.2 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือดำเนินการดังนี้

2.2.1 ศึกษาทฤษฎี แนวคิด หลักการ จากหนังสือตำรา เอกสาร และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรสถานศึกษา ตลอดจนการสัมภาษณ์บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้ หลักสูตร ในโรงเรียนมัธยมศึกษาและประถมศึกษา มาพัฒนาเป็นแนวทาง ในการสร้าง กรอบแนวคิดการ วิจัย เพื่อพัฒนาเป็นนิยามปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ดังนี้

1) การวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง การกำหนดแนวทาง การจัดทำหลักสูตรโดยวิเคราะห์ความต้องการของชุมชน ความต้องการของผู้เรียน ศักยภาพของ โรงเรียน กำหนดเป้าหมายของหลักสูตรเตรียมงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ การเตรียมความพร้อม ของผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตร

2) การสนับสนุนการใช้หลักสูตร หมายถึง การนำหลักสูตรสถานศึกษา ที่สร้างขึ้นไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรโดย การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การส่งเสริมสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้

3) การตรวจสอบคุณภาพการใช้หลักสูตร หมายถึง การติดตาม ประเมินผลก่อนการใช้หลักสูตร การนิเทศระหว่างดำเนินการใช้หลักสูตร การกำกับดูแล หลังการดำเนินการใช้หลักสูตร และมีการประเมินผลการใช้หลักสูตร เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขให้บรรลุผลตามเป้าหมายของหลักสูตรและสอดคล้องกับสถานศึกษา

2.2.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวล เพื่อกำหนดเป็นโครงสร้างของ เครื่องมือและข้อคำถาม และให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยขอคำแนะนำจาก อาจารย์ที่ปรึกษา

2.2.3 จัดทำร่างแบบสอบถาม เสนออาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบให้ความเห็นชอบ เพื่อให้ข้อเสนอแนะและนำมาปรับปรุงแก้ไข 2 ครั้ง

2.2.4 จัดทำร่างแบบสอบถามเกี่ยวกับ การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และ ข้อคำถามปลายเปิด

2.2.5 นำร่างแบบสอบถามเสนอจำนวน 50 ข้อ ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงตามโครงสร้างและเนื้อหาที่ตรงประเด็นคำถาม สำนวน ภาษาของแบบสอบถามเพื่อหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ปรากฏข้อคำถามที่ได้มี

ค่าความสอดคล้องระหว่าง 0.6 – 1.0 ยกเว้นข้อที่ 1, 2, 3, 16, 18, 28, 29, 34, 40 และ 47 ที่มีค่าความสอดคล้องต่ำกว่า 0.6 เนื่องจากประเด็นข้อคำถามซ้ำซ้อนและไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ จึงได้ทำการตัดออกรวมจำนวน 10 ข้อ จากข้อคำถาม 50 ข้อ รวมเหลือข้อคำถามจำนวน 40 ข้อ

2.2.6 ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามฉบับร่าง ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ

2.2.7 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ พิจารณาและให้ความเห็นชอบ

2.2.8 นำแบบสอบถามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญพิจารณาให้ความเห็นชอบแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และ กรรมการสถานศึกษา ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครราชสีมาเขต 6 จาก 14 โรงเรียน รวมจำนวน 42 คน

2.2.9 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนไปหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อและเลือกเอาเฉพาะข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกใช้ได้เท่านั้น

2.2.10 นำแบบสอบถามดังกล่าว หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ปรากฏว่าแบบสอบถามมีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.92 และรายด้านมีค่าความเที่ยงดังนี้คือ

- 1) ด้านการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.84
- 2) ด้านการสนับสนุนการใช้หลักสูตร มีค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.85
- 3) ด้านการตรวจสอบคุณภาพการใช้หลักสูตร มีค่าความเที่ยง

เท่ากับ 0.74

2.2.11 นำเสนอผลการทดลองเครื่องมือต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงเครื่องมือ ก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2.2.12 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม – 30 มิถุนายน พ.ศ.2550 ตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย จากสาขาวิชา
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (ภาคผนวก : หนังสือที่ ศธ 0522.16 (บ) /99)
ไปที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1 , เขต 2 , เขต 3 และ เขต 7

3.2 ผู้วิจัยได้ประสานงาน กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา ทำหนังสือ
ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในโรงเรียนต่างๆ ดังนี้

3.2.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 1 ที่ ศธ 04062/2180

3.2.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 2 ที่ ศธ 04063/1733

3.2.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 3 ที่ ศธ 04064/2179

3.2.4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 7 ที่ ศธ 04068/1866

3.3 เมื่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 1 ได้ส่งหนังสือมาแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถาม ไป
ส่งให้ โรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 2 ด้วยตนเอง สำหรับโรงเรียน
ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 1 และ เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 3
ได้มีผู้ประสานงานให้ความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา
เขต 7 ได้ส่งทางไปรษณีย์ โดยทั้งหมดได้นัดหมายวันเวลาในการเก็บแบบสอบถาม

3.4 ในกรณีนี้ มีโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 312 โรงเรียน แต่เพื่อเป็นการ
ป้องกันการสูญหาย ผู้วิจัยจึงได้ส่งแบบสอบถามเกินจำนวนโรงเรียนที่ตั้งไว้ เขตพื้นที่การศึกษาระ
15 โรงเรียน

3.5 ผู้วิจัยได้เดินทางไปปรับแบบสอบถามด้วยตนเอง ได้รับคืนจากผู้ประสานงาน
ในเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 1 และ เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 3 และได้รับ
การส่งคืนทางไปรษณีย์จากโรงเรียน ในเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 7 ได้รับแบบสอบถาม
กลับคืนมาในสภาพที่สมบูรณ์ครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 936 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้องของแบบสอบถามทั้งหมด ได้
แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์สามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์
โดยใช้การหาค่าร้อยละ

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด 2535 : 100)

4.51 – 5.00 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติในระดับ มากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติในระดับ มาก

2.51 – 3.50 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติในระดับ ปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติในระดับ น้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติในระดับ น้อยที่สุด

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา จำแนกตามช่วงชั้นของโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียนและจำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา วิเคราะห์โดยใช้สถิติความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และทำการทดสอบความแตกต่างหาค่าเฉลี่ยรายคู่โดยวิธีเชฟเฟ้ (Scheffe's Method)

4.4 คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา วิเคราะห์โดยการแจกแจงค่าความถี่

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

5.1 สถิติพื้นฐานใช้การหาค่า ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 สถิติในการทดสอบสมมติฐาน วิเคราะห์โดยใช้สถิติความแปรปรวนทางเดียว (One - way ANOVA) และเมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการทดสอบความแตกต่างหาค่าเฉลี่ยรายคู่โดยวิธีเชฟเฟ้

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยเริ่มจากการกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และลำดับชั้นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการเสนอผลการวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

\bar{X} แทน คะแนนเฉลี่ย

S.D. แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

n แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

F แทน ค่าสถิติการแจกแจง F

SS แทน ผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนแต่ละตัวยกกำลังสอง

MS แทน ค่าความแปรปรวน

df แทน ชั้นของความเป็นอิสระ

p แทน ความน่าจะเป็น

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย เรื่อง การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม
วิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐานด้วยการหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ของสถานศึกษาขั้น
พื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา จำแนก
ตาม ขนาดสถานศึกษา ช่วงชั้นที่เปิดสอน และ เขตพื้นที่การศึกษา

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับ การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัด
นครราชสีมา

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามปรากฏตามรายละเอียดดังแสดงไว้ใน
ตารางที่ 4.1 ดังนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
ตำแหน่ง		
-ผู้บริหาร	312	33.3
-ครูผู้สอน	312	33.3
-ผู้แทนครูที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษา	312	33.3
รวม	936	100
เขตพื้นที่การศึกษา		
-เขต 1	234	25
-เขต 2	234	25
-เขต 3	234	25
-เขต 7	234	25
รวม	936	100

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
ประเภทสถานศึกษา		
-ช่วงชั้นที่ 1-2	699	74.6
-ช่วงชั้นที่ 1-3	141	15.1
-ช่วงชั้นที่ 3-4	96	10.3
รวม	936	100
ขนาดของสถานศึกษา		
-ขนาดใหญ่	312	33.3
-ขนาดกลาง	312	33.3
-ขนาดเล็ก	312	33.3
รวม	936	100
เพศ		
-ชาย	540	57.7
-หญิง	396	42.3
รวม	936	100
อายุ		
-น้อยกว่า 30 ปี	21	2.2
- 30-39 ปี	112	12.0
- 40-49 ปี	504	53.8
- 50 ปีหรือมากกว่า	299	31.9
รวม	936	100
ระดับการศึกษา		
-ต่ำกว่าปริญญา	24	2.6
-ปริญญาตรี	672	71.8
-ปริญญาโท	240	25.6
รวม	936	100

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
ประสบการณ์การทำงาน		
-น้อยกว่า 5 ปี	40	4.3
- 5-9 ปี	42	4.5
- 10-14 ปี	70	7.5
- 15-19 ปี	126	13.5
- 20 ปีหรือมากกว่า	658	70.3
รวม	936	100

จากตารางที่ 4.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 1,2,3 และ 7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนมาก อยู่ในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 จำนวน 699 คน คิดเป็นร้อยละ 74.6 เป็นเพศชายจำนวน 540 คน คิดเป็นร้อยละ 57.7 มีอายุอยู่ระหว่าง 40-49 ปี จำนวน 504 คน คิดเป็นร้อยละ 53.8 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 672 คน คิดเป็น ร้อยละ 71.8 และมี ประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 20 ปี ขึ้นไป จำนวน 658 คน คิดเป็นร้อยละ 70.3

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา ในปีการศึกษา 2550 ดังต่อไปนี้

2.1 การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา ในภาพรวม สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับที่ ของการบริหารหลักสูตร สถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ใน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวม (n = 936)

การบริหารหลักสูตร				อันดับที่
สถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับ	
การวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้	3.46	.67	ปานกลาง	2
การสนับสนุนการใช้หลักสูตร	3.47	.70	ปานกลาง	1
การตรวจสอบคุณภาพการใช้หลักสูตร	3.43	.71	ปานกลาง	3
เฉลี่ยรวม	3.45	.66	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา มีการปฏิบัติตามการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ในปีการศึกษา 2550 ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.45$) และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านแล้วพบว่า ทุกด้าน ผู้บริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติด้าน การสนับสนุนการใช้หลักสูตร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ การวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ และการตรวจสอบคุณภาพการใช้หลักสูตร ($\bar{X} = 3.47, 3.46, 3.43$ ตามลำดับ)

2.2 การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาในแต่ละด้าน จำแนกเป็นรายชื่อ สรุปตามตารางที่ 4.3-4.5 ได้ดังนี้

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับที่ของ การบริหารหลักสูตร
สถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐานจังหวัดนครราชสีมา ด้านการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้จำแนกเป็นรายชื่อ
(n = 936)

ด้านการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้				อันดับ ที่
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	
1. มีการวางแผนการศึกษาหรือการวิจัยนำร่องเพื่อหา ประสิทธิภาพการใช้หลักสูตร	3.29	.83	ปานกลาง	12
2. มีการวางแผนอบรมครู และผู้บริหารเกี่ยวกับการใช้ หลักสูตรสถานศึกษา	3.43	.83	ปานกลาง	8
3. มีการวางแผนการติดตามและการประเมินผลการใช้ หลักสูตร	3.47	.84	ปานกลาง	6
4. มีการวางแผนวิเคราะห์สภาพและความต้องการของ ผู้เรียนมากำหนดจุดหมายของหลักสูตรสถานศึกษา	3.45	.80	ปานกลาง	7
5. มีการวางแผนวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนมา จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	3.56	.78	มาก	2
6. มีการวางแผนวิเคราะห์จุดหมายของหลักสูตร ระดับชาติมาจัดทำหลักสูตรระดับท้องถิ่น	3.54	.86	มาก	4
7. มีการวางแผนการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง ทราบก่อนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา	3.39	.87	ปานกลาง	10
8. มีการวางแผน กำหนดเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ใน การใช้หลักสูตรสถานศึกษา	3.63	.81	มาก	1
9. มีการวางแผน กำหนดคุณลักษณะของผู้เรียนที่จบ หลักสูตรสถานศึกษา	3.55	.82	มาก	3
10. มีการวางแผนเทียบรายวิชาของหลักสูตรใหม่แทนที่ หลักสูตรเก่า	3.35	.86	ปานกลาง	11
11. มีการวางแผนพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดย กำหนด เป้าหมาย วิสัยทัศน์ และยุทธศาสตร์การพัฒนา ล่วงหน้า	3.52	.88	มาก	5

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ด้านการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้				อันดับ ที่
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	
12. มีการวางแผนจัดทำข้อมูลและสารสนเทศของการใช้หลักสูตรสถานศึกษา	3.37	.82	ปานกลาง	9
เฉลี่ยรวม	3.46	.67	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.3 พบว่าการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา ด้านการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ ในภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}=3.46$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การวางแผน กำหนดเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยในการปฏิบัติสูงสุด ($\bar{X}=3.63$) รองลงมา คือ การวางแผนวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนมาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และ การวางแผน กำหนดคุณลักษณะของผู้เรียนที่จบหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X}=3.56$ และ 3.55 ตามลำดับ) ส่วนการปฏิบัติน้อยที่สุด 3 ลำดับสุดท้าย ได้แก่ การวางแผนการประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบก่อนการใช้หลักสูตรสถานศึกษา การวางแผนเทียบรายวิชาของหลักสูตรใหม่แทนที่หลักสูตรเก่า และ การวางแผนการศึกษาหรือการวิจัยนำร่องเพื่อหาประสิทธิภาพการใช้หลักสูตร ($\bar{X}=3.39$, 3.35 และ 3.29 ตามลำดับ)

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับที่ ของการบริหาร
 หลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
 การศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา ด้านการสนับสนุนการใช้หลักสูตร
 จำแนกเป็นรายชื่อ (n = 936)

ด้านการสนับสนุนการใช้หลักสูตร				อันดับ ที่
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	
13. จัดประชุม อบรมครูให้มีความรู้ความเข้าใจในการนำ หลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในการเรียนการสอน	3.67	.88	มาก	5
14. ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้มีส่วนร่วมในการกำหนด เป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา	3.68	.86	มาก	2
15. ครู ในกลุ่มสาระการเรียนรู้มีส่วนร่วมในการกำหนด เนื้อหาสาระของหลักสูตรสถานศึกษา	3.65	.89	มาก	7
16. จัดประชุม ปรชาญชาวบ้านในการนำหลักสูตร สถานศึกษาไปใช้ในการเรียนการสอน	3.05	.85	ปานกลาง	20
17. ให้ปราชญ์ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย ของหลักสูตรสถานศึกษา	3.02	.89	ปานกลาง	22
18. ให้ปราชญ์ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหา สาระของหลักสูตรสถานศึกษา	3.05	.85	ปานกลาง	21
19. สนับสนุนครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา	3.66	.87	มาก	6
20. จัดให้มีคณะทำงานที่ปรึกษาด้านการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา	3.56	.87	มาก	10
21. วิเคราะห์สภาพของข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน ชุมชน และนักเรียน เพื่อนำมาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	3.56	.93	มาก	11
22. วิเคราะห์จุดประสงค์และโครงสร้างเนื้อหาวิชา หลักสูตรระดับชาติเพื่อนำมากำหนดเป็นวัตถุประสงค์ใน การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	3.46	.90	ปานกลาง	14

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ด้านการสนับสนุนการใช้หลักสูตร	\bar{X}	S.D.	ระดับ	อันดับ
				ที่
23. จัดทำแผนงาน / โครงการ / กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมและตอบสนองวิสัยทัศน์ ปรัชญาและเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา	3.59	.87	มาก	9
24. กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา	3.64	.82	มาก	8
25. จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา	3.68	.89	มาก	4
26. กำหนดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา	3.68	.87	มาก	3
27. จัดเตรียมหนังสือและตำราที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเพียงพอ	3.24	.93	ปานกลาง	19
28. จัดทำคู่มือแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรง	3.33	.93	ปานกลาง	16
29. จัดเตรียมงบประมาณเพื่อการผลิตสื่อที่ใช้ในหลักสูตรสถานศึกษา	3.29	.90	ปานกลาง	18
30. ส่งเสริมให้จัดเตรียมสื่อและอุปกรณ์เพื่อใช้ในการเรียนการสอนหลักสูตรสถานศึกษา	3.40	.83	ปานกลาง	15
31. โรงเรียนกำหนดแนวปฏิบัติในการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของครู	3.51	.75	มาก	13
32. จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ในการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น	3.68	.82	มาก	1
33. ให้ปราชญ์ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียน	3.30	.92	ปานกลาง	17
34. จัดประสบการณ์เสริมหลักสูตร โดยจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น	3.56	.93	มาก	12
เฉลี่ยรวม	3.47	.70	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.4 พบว่า การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา ด้านการสนับสนุน การนำหลักสูตรไปใช้ ในภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}=3.47$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ในการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพ ของท้องถิ่น ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของหลักสูตร สถานศึกษา การกำหนดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา และ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยในการปฏิบัติ สูงสุดเท่ากัน ($\bar{X}=3.68$) ส่วนการปฏิบัติน้อยที่สุด 3 ลำดับสุดท้าย ได้แก่ การจัดประชุมปราชญ์ ชาวบ้านในการนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในการเรียนการสอน การให้ปราชญ์ชาวบ้านมีส่วนร่วม ในการกำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตรสถานศึกษา และ การให้ปราชญ์ชาวบ้านมีส่วนร่วม ในการกำหนดเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X}=3.05, 3.05$ และ 3.02 ตามลำดับ)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับที่ ของการบริหาร

หลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา ด้านการตรวจสอบคุณภาพการใช้ หลักสูตร จำแนกเป็นรายข้อ (n = 936)

ด้านการตรวจสอบคุณภาพการใช้หลักสูตร				อันดับที่
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	
35. มีระบบนิเทศภายในเรื่องหลักสูตรสถานศึกษา อย่างต่อเนื่อง	3.26	.86	ปานกลาง	6
36. มีการช่วยเหลือแนะนำการจัดการเรียนการสอน ตามเนื้อหาของหลักสูตรสถานศึกษา	3.42	.82	ปานกลาง	3
37. โรงเรียนดำเนินการแก้ไขปัญหา ในการใช้ หลักสูตรสถานศึกษา	3.38	.81	ปานกลาง	5
38. มีการประเมินผลการบริหารจัดการหลักสูตร สถานศึกษาของสถานศึกษา	3.38	.82	ปานกลาง	4

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ด้านการตรวจสอบคุณภาพการใช้หลักสูตร				อันดับที่
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	
39. โรงเรียนมีการรายงานผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต่อผู้ปกครอง	3.66	.85	มาก	1
40. โรงเรียนมีการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา	3.47	.82	ปานกลาง	2
เฉลี่ยรวม	3.43	.71	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.5 พบว่า การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา ด้านการตรวจสอบคุณภาพการใช้หลักสูตร ในภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}= 3.43$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การรายงานผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต่อผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยในการปฏิบัติสูงสุด ($\bar{X}= 3.66$) รองลงมาคือ การนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา และการช่วยเหลือแนะนำการจัดการเรียนการสอนตามเนื้อหาของหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X}= 3.47, 3.42$ ตามลำดับ) ส่วนการปฏิบัติน้อยที่สุด ได้แก่ การนิเทศภายใน เรื่องหลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}= 3.26$)

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตาม ขนาดสถานศึกษา ช่วงชั้นที่เปิดสอน และ เขตพื้นที่การศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา ในปีการศึกษา 2550 จำแนกตาม ขนาดสถานศึกษา ช่วงชั้นที่เปิดสอน และ เขตพื้นที่การศึกษา ดังต่อไปนี้

3.1 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษาเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ดังแสดงในตาราง 4.6

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา โดยรวม และรายด้าน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา	ขนาดใหญ่ (n = 104 โรงเรียน)		ขนาดกลาง (n = 104 โรงเรียน)		ขนาดเล็ก (n = 104 โรงเรียน)	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
	ด้านการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้	3.51	.70	3.46	.67	3.42
ด้านการสนับสนุนการใช้หลักสูตร	3.53	.73	3.46	.70	3.41	.68
ด้านการตรวจสอบคุณภาพการใช้หลักสูตร	3.49	.73	3.41	.72	3.38	.69
เฉลี่ยรวม	3.51	.68	3.44	.66	3.40	.62

การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้	ระหว่างกลุ่ม	1.44	2	.72	1.61	.19
	ภายในกลุ่ม	417.97	933	.44		
	รวม	419.42	935			
ด้านการสนับสนุนการใช้หลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	2.30	2	1.15	2.31	.09
	ภายในกลุ่ม	464.87	933	.49		
	รวม	467.17	935			
ด้านการตรวจสอบคุณภาพการใช้หลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	1.77	2	.88	1.72	.17
	ภายในกลุ่ม	479.01	933	.51		
	รวม	480.78	935			
รวม 3 ด้าน	ระหว่างกลุ่ม	1.81	2	.90	2.08	.12
	ภายในกลุ่ม	405.51	933	.43		
	รวม	407.32	935			

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษา มีความคิดเห็นต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่าง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษาเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา จำแนกตามช่วงชั้นที่เปิดสอน ดังแสดงในตาราง 4.7

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมและรายด้าน จำแนกตาม ช่วงชั้นที่เปิดสอน

การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา	ช่วงชั้นที่ 1-2 (n = 233 โรงเรียน)		ช่วงชั้นที่ 1-3 (n = 47 โรงเรียน)		ช่วงชั้นที่ 3-4 (n = 32 โรงเรียน)	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
ด้านการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้	3.44	.66	3.56	.69	3.51	.62
ด้านการสนับสนุนการใช้หลักสูตร	3.45	.70	3.57	.70	3.47	.70
ด้านการตรวจสอบคุณภาพการใช้หลักสูตร	3.40	.71	3.54	.71	3.43	.73
เฉลี่ยรวม	3.43	.65	3.56	.67	3.47	.64

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
ด้านการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้	ระหว่างกลุ่ม	2.00	2	1.00	2.24	.10
	ภายในกลุ่ม	417.41	933	.44		
	รวม	419.42	935			
ด้านการสนับสนุนการใช้หลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	1.72	2	.86	1.73	.17
	ภายในกลุ่ม	465.45	933	.49		
	รวม	467.17	935			
ด้านการตรวจสอบคุณภาพการใช้หลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	2.18	2	1.09	2.13	.11
	ภายในกลุ่ม	478.59	933	.51		
	รวม	480.78	935			
รวม 3 ด้าน	ระหว่างกลุ่ม	1.92	2	.96	2.22	.10
	ภายในกลุ่ม	405.39	933	.43		
	รวม	407.32	935			

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษา มีความคิดเห็นต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามช่วงชั้นที่เปิดสอน ในภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่าง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษาเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา จำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา ดังแสดงในตาราง 4.8

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา ของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมและรายด้าน จำแนกตาม เขตพื้นที่การศึกษา

การบริหารหลักสูตร สถานศึกษา	เขต 1 (n=234)		เขต 2 (n=234)		เขต 3 (n=234)		เขต 7 (n=234)	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
ด้านการวางแผนการนำหลักสูตรไป ใช้	3.59	.68	3.39	.68	3.46	.59	3.41	.69
ด้านการสนับสนุน การใช้หลักสูตร	3.52	.70	3.41	.79	3.52	.58	3.42	.72
ด้านการตรวจสอบคุณภาพการใช้ หลักสูตร	3.53	.68	3.38	.76	3.44	.68	3.37	.72
เฉลี่ยรวม	3.54	.65	3.39	.71	3.47	.58	3.40	.67
การบริหารหลักสูตร สถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน		SS	df	MS	F	p	
ด้านการวางแผนการนำ หลักสูตรไปใช้	ระหว่างกลุ่ม		5.57	3	1.85	4.18	.00	
	ภายในกลุ่ม		413.84	932	.44			
	รวม		419.42	935				
ด้านการสนับสนุนการใช้ หลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม		2.50	3	.83	1.67	.17	
	ภายในกลุ่ม		464.67	932	.49			
	รวม		467.17	935				
ด้านการตรวจสอบคุณภาพการ ใช้หลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม		3.70	3	1.23	2.41	.06	
	ภายในกลุ่ม		477.08	932	.51			
	รวม		480.78	935				
รวม 3 ด้าน	ระหว่างกลุ่ม		3.49	3	1.16	2.69	.04	
	ภายในกลุ่ม		403.82	932	.43			
	รวม		407.32	935				

จากตารางที่ 4.8 พบว่าผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษา มีความคิดเห็นต่อ การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา ในภาพรวม แตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพบความแตกต่างผู้วิจัยทำการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่โดยวิธีของ Scheffe ปรากฏผลดังตารางที่ 4.9-4.10 ดังนี้

ตารางที่ 4.9 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ย เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร สถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามเขตพื้นที่ การศึกษา ด้านการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ (n = 234)

เขตพื้นที่การศึกษา	\bar{X}	ค่าเฉลี่ยจำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา			
		เขต 1	เขต 2	เขต 3	เขต 7
		3.59	3.39	3.46	3.41
เขต 1	3.59		.19*	.13	.18*
เขต 2	3.39			.06	.11
เขต 3	3.46				.53
เขต 7	3.41				

* p < .05

จากตารางที่ 4.9 พบว่าผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษาที่ ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 1 มีความคิดเห็นต่อ การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ แตกต่างจาก ผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่ การศึกษานครราชสีมา เขต 2 และผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาที่ ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 7 อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05

ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 1 มีความคิดเห็นต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ แตกต่างจากผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 3 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.10 เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ย เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา ในภาพรวม ($n = 234$)

เขตพื้นที่การศึกษา	\bar{X}	ค่าเฉลี่ยจำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา			
		เขต 1	เขต 2	เขต 3	เขต 7
		3.54	3.39	3.47	3.40
เขต 1	3.54		.14*	.07	.14*
เขต 2	3.39			.07	.00
เขต 3	3.47				.07
เขต 7	3.40				

* $p < .05$

จากตารางที่ 4.10 พบว่าผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 1 มีความคิดเห็นต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ในภาพรวม แตกต่างจาก ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 2 และผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 7 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 1 มีความคิดเห็นต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ในภาพรวม แตกต่างจากผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 3 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

**ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา**

จากการรวบรวมและสรุปความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา ทั้งหมด สามารถสรุปปัญหาและข้อเสนอแนะในภาพรวมของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ได้ดังตารางที่ 4.11-4.12

ตารางที่ 4.11 ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารโรงเรียนครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา

ปัญหาและอุปสรรค	จำนวน (คน)
1. ด้านการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้	
1.1 บุคลากรไม่มีความรู้ความเข้าใจในนโยบายของหลักสูตรสถานศึกษาอย่างชัดเจน	32
1.2 บุคลากรมีจำนวนน้อยมีภาระงานมาก ไม่ให้ความสำคัญกับการวางแผนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	24
1.3 ชุมชนไม่ให้ความร่วมมือในการวางแผน มอบให้เป็นหน้าที่ของโรงเรียน	12
2. ด้านการสนับสนุนการใช้หลักสูตร	
2.1 ครูไม่ได้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพชุมชน ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณและครูผู้สอนด้านเนื้อหา	29
2.2 การพัฒนาสภาพชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ทางภูมิปัญญาไม่ได้รับความร่วมมือจากชุมชนเท่าที่ควร	21
2.3 ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณและครูผู้สอนด้านเนื้อหา	19

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ปัญหาและอุปสรรค	จำนวน (คน)
3. ด้านการตรวจสอบคุณภาพการใช้หลักสูตร	
3.1 การนิเทศหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียน ไม่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง	25
3.2 ขาดผู้นิเทศติดตามที่มีความรู้เรื่องหลักสูตรสถานศึกษาโดยตรง	17 14
3.3 ไม่มีคณะกรรมการนิเทศ จากชุมชน	

จากตารางที่ 4.11 พบว่าปัญหาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษา
 ชั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา เรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ นุคกลาง
 ไม่มีความรู้ความเข้าใจในนโยบายของหลักสูตรสถานศึกษาอย่างชัดเจน รองลงมา คือ ครูไม่ได้
 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับสภาพชุมชน และการนิเทศหลักสูตรสถานศึกษาใน
 โรงเรียน ไม่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 4.12 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามความคิดเห็นของ
ผู้บริหาร โรงเรียนครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
จังหวัดนครราชสีมา

ข้อเสนอแนะ	จำนวน (คน)
1. ด้านการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้	
1.1 จัดประชุมอบรม ให้กับปราชญ์ชาวบ้านในชุมชน เกี่ยวกับ หลักสูตรสถานศึกษา	49
1.2 จัดอบรมเชิงปฏิบัติการบุคลากรเกี่ยวกับ หลักสูตร สถานศึกษา	37
2. ด้านการสนับสนุนการใช้หลักสูตร	
2.1 จัดอบรมเชิงปฏิบัติการในการเขียนแผนการจัดการ เรียนรู้ ที่ สอดคล้องกับสภาพชุมชน	57
2.2 ประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนมีความเข้าใจและตระหนักใน ความสำคัญของการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	19
3. ด้านการตรวจสอบคุณภาพการใช้หลักสูตร	
3.1 ผู้บริหารควรให้ความสำคัญและให้การนิเทศ แนะนำ ติดตามช่วยเหลือครูผู้สอน โดยประสานงานกับศึกษานิเทศก์ ในเขตพื้นที่การศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ	55
3.2 ให้ความสำคัญแก่ชุมชนและเชิญผู้ทรงคุณวุฒิและ ปราชญ์ชาวบ้านมาเป็นกรรมการนิเทศ	41

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา เรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก
คือ การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับสภาพชุมชน
รองลงมาคือ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญและให้การนิเทศ แนะนำ ติดตามช่วยเหลือครูผู้สอน โดย
ประสานงานกับศึกษานิเทศก์ในเขตพื้นที่การศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ และ จัดประชุม
อบรม ให้กับปราชญ์ชาวบ้านในชุมชน เกี่ยวกับ หลักสูตรสถานศึกษา

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา ใช้วิธีการวิจัยเชิงพรรณนา ประเภทสำรวจ ในบทนี้นำเสนอ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำเสนอ ตามลำดับหัวข้อ ต่อไปนี้

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดนครราชสีมา

1.1.2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ตามขนาดของสถานศึกษา ช่วงชั้นที่เปิดสอน และเขตพื้นที่การศึกษา

1.1.3 เพื่อศึกษา ปัญหาและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับ การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษา ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2550 โดย แบ่งเป็นผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 1,442 คน ครูผู้สอน จำนวน 13,681 คน และผู้แทนครูที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 1,442 คน รวม 16,565 คน จาก 1,442 โรงเรียน ใน 7 เขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

2) กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางซีและมอร์แกน (R.V.Krejcie & D.W.Morgan) โดยได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 312

โรงเรียน แยกเป็น ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 312 คน ครูผู้สอน จำนวน 312 คน และกรรมการสถานศึกษาจำนวน 312 คน รวมทั้งสิ้น 936 คน

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบ ตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 8 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับ การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในด้านการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้จำนวน 12 ข้อ ด้านการสนับสนุนการใช้หลักสูตร จำนวน 22 ข้อ และ ด้านการตรวจสอบคุณภาพการใช้หลักสูตร จำนวน 6 ข้อ รวม 40 ข้อ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตรวัดประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และ น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ได้รับการตรวจสอบความตรง (Index of Congruence) จากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน และจากการทดลองใช้กับผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และผู้แทนครูที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 42 คน ได้ค่าความเที่ยง (Reliability Statistics) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ 0.92

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำหน้าที่ขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยไปยังกลุ่มตัวอย่าง โดย ผู้วิจัยได้ส่งด้วยตนเอง พร้อมทั้งประสานงานกับโรงเรียนเพื่อนัดแนะ วัน เวลา ในการรวบรวมแบบสอบถามกลับคืน มาใช้วิเคราะห์ข้อมูล และเมื่อถึง วัน เวลา ที่นัดหมายไว้ ผู้วิจัยได้เดินทางไปขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง โดยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา ในสภาพที่สมบูรณ์เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้ 936 ฉบับ ครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 100

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ ในการวิเคราะห์แบบสอบถามทั้ง 3 ตอน โดยใช้ค่าสถิติ ดังนี้

ตอนที่ 1 ใช้ค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 ใช้ค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และ วิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ้ (Scheffe's Method)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะ ใช้ค่าความถี่

1.2.5 สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา ปรากฏผลโดยสรุปได้ดังนี้

- 1) ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษา พบว่าส่วนมาก อยู่ในโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 จำนวน 699 คน คิดเป็นร้อยละ 74.6 เป็นเพศชายจำนวน 540 คน คิดเป็นร้อยละ 57.7 มีอายุอยู่ระหว่าง 40-49 ปี จำนวน 504 คน คิดเป็นร้อยละ 53.8 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 672 คน คิดเป็นร้อยละ 71.8 และมีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป จำนวน 658 คน คิดเป็นร้อยละ 70.3
- 2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูในสถานศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ในภาพรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา ในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา แตกต่าง จากผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา ในสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็ก
- 3) ผลการเปรียบเทียบ การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา จำแนกตามช่วงชั้นที่เปิดสอน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูในสถานศึกษาที่เปิดสอนในช่วงชั้นที่ 1-2 ช่วงชั้นที่ 1-3 และช่วงชั้นที่ 3-4 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ในภาพรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา ในสถานศึกษาที่เปิดสอนในช่วงชั้นที่ 1-2 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา แตกต่าง จากผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา ในสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 1-3 และ ช่วงชั้นที่ 3-4
- 4) ผลการเปรียบเทียบ การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา จำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา ในเขตพื้นที่

การศึกษา 1,2,3 และ 7 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ในภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษา มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ด้านการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน การวิจัยที่ว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา ในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาแตกต่างกัน

5) ผลการศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทาง เพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา

5.1 ปัญหาเกี่ยวกับ การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา มีปัญหาในด้านต่างๆ โดยเรียงตามลำดับความถี่จากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ บุคลากรไม่มีความรู้ความเข้าใจ ในนโยบายของหลักสูตรสถานศึกษา อย่างชัดเจน รองลงมาคือ ครูไม่ได้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพชุมชน และ การนิเทศหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียน ไม่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ

5.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โดยเรียงตามลำดับความถี่จากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพชุมชน รองลงมาคือ ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญและให้การนิเทศ แนะนำติดตามช่วยเหลือครูผู้สอน โดยประสานงานกับศึกษานิเทศก์ ในเขตพื้นที่การศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ และสุดท้ายคือ จัดประชุมอบรมให้กับปราชญ์ชาวบ้านในชุมชนเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา

2. อภิปรายผล

จากผลการวิจัย การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา มีประเด็นที่ค้นพบและควรนำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 การศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษามีการปฏิบัติตามการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ใน ระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการสนับสนุนการใช้หลักสูตรมีการปฏิบัติมาก เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ

การวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ และการตรวจสอบคุณภาพการใช้หลักสูตร สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ อิศพิยาภรณ์ ฉายขจร (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง บทบาทการบริหาร หลักสูตรท้องถิ่นของหัวหน้าหมวดวิชาตามความเห็นของครูผู้สอน ในด้านการวางแผนการนำ หลักสูตรไปใช้ การสนับสนุนการใช้หลักสูตรและการตรวจสอบคุณภาพการใช้หลักสูตร มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง และ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญลือ ศรีสุวรรณ (2541: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การบริหารและการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิเชียร พลดี (2548 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การบริหารหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 พบว่า มีการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น อยู่ในระดับ ปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของเอกวิทย์ กนกพิชญ์กุล (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษา เรื่อง การบริหารหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา จังหวัดเชียงราย พบว่า สภาพการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นของผู้บริหารโรงเรียน ในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ใน ระดับปานกลาง ทุกด้าน ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกับ ผลการวิจัยข้างต้น กรณี ที่เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา มีระดับการปฏิบัติตาม ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า บุคลากรในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา อาจจะยังไม่ เข้าใจถึงนโยบาย หลักการและตระหนักถึงความสำคัญของการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ทำให้ การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ทั้ง 3 ด้าน อยู่ใน ระดับปานกลาง โดยสามารถอภิปรายผล เป็น รายด้านได้ ดังนี้

2.1.1 ด้านการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ จากผลการวิจัยพบว่าประเด็นที่ นำสนใจ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา ให้ ความสำคัญอย่างมาก เป็นอันดับแรก ในเรื่อง การวางแผนกำหนดเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ใน การใช้หลักสูตรสถานศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนมาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และ การวางแผนกำหนดคุณลักษณะของผู้เรียนที่จบหลักสูตรสถานศึกษาตามลำดับ ซึ่งสอดคล้อง กับ ผลการวิจัยของกิตติรัช มะลิวงษ์ (2547 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การศึกษาการพัฒนา หลักสูตรที่จัดโดยชุมชน อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าในการพัฒนาและจัดทำ หลักสูตรท้องถิ่น จะต้องมีการเตรียมการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเบื้องต้น และ วิเคราะห์ปัญหาของชุมชน จากความร่วมมือของคนในชุมชนโดยจัดตั้งคณะทำงานเพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น มีการกำหนด จุดประสงค์ของหลักสูตร เนื้อหา และกิจกรรมของหลักสูตรสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของชัยณรงค์ ช่างเรือ (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตร

ท้องถิ่น รายวิชา ปะการังในท้องถิ่นของเรา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอเกาะลันตา จังหวัดกระบี่ พบว่า หลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้น ต้องประกอบด้วย หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง เนื้อหาสาระ จัดการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล ที่สอดคล้องกับท้องถิ่น และสามารถนำไปใช้ร่วมกับหลักสูตรแกนกลางของโรงเรียนได้ สอดคล้องกับ แนวความคิดของ บุญเลี้ยง ทุมทอง (2544:28-29) ที่กล่าวถึงขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ได้แก่ การจัดทำระบบข้อมูลพื้นฐาน โดยอาจใช้ การวิจัย สัมภาษณ์ ประชุมสัมมนา หรืออื่นใดที่เห็นว่าจะเป็นประโยชน์ทำให้ทราบข้อมูลที่แท้จริงภายในชุมชน และกำหนดความจำเป็นค้นหาความต้องการของท้องถิ่น เพื่อนำข้อมูลมาจัดอันดับความสำคัญในการวางแผนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สอดคล้องกับแนวคิดของ ไพบุลย์ แจ่มพงษ์ (2544 : 61-64) กล่าวถึง การพัฒนาหลักสูตรในด้าน การวางแผนการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น โดยสถานศึกษาจะต้องศึกษาวิเคราะห์สังเคราะห์ ข้อมูลสารสนเทศของท้องถิ่นทั้งในด้านสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม ประวัติความเป็นมา สภาพเศรษฐกิจ สังคม การดำรงชีวิต ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญา ตลอดจนสภาพปัญหาในชุมชนและสังคมนั้นๆ มาวางแผนในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและสอดคล้องกับแนวคิดของ โจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ ที่กล่าวถึงขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตร ในขั้นตอนที่ 2 ให้คณะทำงานศึกษาสภาพและความต้องการของท้องถิ่น สำรวจสภาพความต้องการของผู้เรียน ศึกษาองค์ประกอบต่างๆของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพิจารณาว่ามีส่วนใดบ้างที่ท้องถิ่นสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ นอกจากนี้ยังต้องวิเคราะห์ศักยภาพของโรงเรียนด้วยว่า มีจุดแข็ง จุดอ่อนอะไรบ้าง เพื่อนำไปปรับปรุงให้โรงเรียนมีความพร้อมมากที่สุดที่เป็นดังนี้อาจจะเป็นเพราะสถานภาพของโรงเรียนในปัจจุบัน ได้รับการกระจายอำนาจจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ให้มีการวางแผนกลยุทธ์ในองค์กรของตนเองได้ จึงสามารถวางแผนการทำงานของตนเองได้อย่างดี รวมทั้งเรื่องของการบริหารหลักสูตรด้วยในส่วนประเด็นที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาน้อยที่สุด คือ เรื่อง การวางแผนการวิจัยนำร่องเพื่อหาประสิทธิภาพการใช้หลักสูตร การเทียบรายวิชาของหลักสูตรใหม่แทนที่หลักสูตรเก่า และการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบก่อนการใช้หลักสูตรท้องถิ่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ คณะทำงานด้านหลักสูตร อาจยังดีใจที่หลักสูตรสถานศึกษาในสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นไม่แตกฉานหรืออาจจะเข้าใจแต่ไม่อยากจะเพิ่มภาระในการจัดการเรียนการสอน เพราะหลักสูตรสถานศึกษา ที่เกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นมีความยากในการแสวงหาความรู้ และการเข้าหาชุมชน อีกทั้งแนวคิดในความเป็นเลิศทางวิชาการทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาต่างประเทศ ทำให้ไม่สนใจในการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ทำที่ควร

2.1.2 ด้านการสนับสนุนการใช้หลักสูตร จากผลการวิจัยพบว่า มีประเด็นที่น่าสนใจ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา ได้ให้ความสำคัญมากตามลำดับ คือ การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ ในการเรียนการสอน ให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น ครูผู้สอน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของหลักสูตรท้องถิ่น และครูต้องกำหนดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนตามหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ นิคม ชมภูหลง (2545 :90-91) ที่กล่าวถึงจุดเน้นของหลักสูตรท้องถิ่น ในด้านกระบวนการเรียนการสอน ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ออกไปเรียนรู้ชีวิตจริงใน ท้องถิ่น เพื่อให้ได้ประสบการณ์ตรง ได้สัมผัส ได้กระทำจริง และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของสุชาติ จักรพิสุทธิ์ (2549 : 1-2) กล่าวถึงการจัดกระบวนการเรียนการสอนในหลักสูตรท้องถิ่น ควรเป็นไปในรูปแบบ ที่ไม่ผูกติดกับตำราและโรงเรียน มีลักษณะเปิดการมีส่วนร่วมแก่คนจำนวนมากทั้งเด็กและชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539 : 109-110) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ที่ดีควรจะเรียนรู้จากสิ่งที่ใกล้ตัวไปยังสิ่งที่ไกลตัว เพราะเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถดูดซับ ได้รวดเร็วกว่า หลักสูตรท้องถิ่นจะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากชีวิตจริงตามสภาพเศรษฐกิจสังคมและท้องถิ่นของตน สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญลือ ศรีสุวรรณ (2541 :บทคัดย่อ) พบว่า การจัดครูเข้าสอนต้องคำนึงถึงความสามารถและความเหมาะสมและมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหา ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวนีย์ เขียวโรจน์ (2544: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มวิชาสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา พบว่าการดำเนินงานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ครูจะต้องมีส่วนร่วมในการปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมเสริม มีการจัดทำแผนการเรียนการสอนให้กิจกรรมสอดคล้องกับท้องถิ่น จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ และจัดกิจกรรมศึกษาดูงาน ในแหล่งวิทยาการท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตยา บุตรศรี (2542) ศึกษาเรื่องการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนต้นแบบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าครูผู้สอนส่วนใหญ่มีการนำภูมิปัญญาชาวบ้านด้าน ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และการประกอบอาชีพ มาใช้ในการปรับรายละเอียดของเนื้อหาวิชา การปรับกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเสริม

อาจกล่าวได้ว่ากระบวนการสนับสนุนการใช้หลักสูตรท้องถิ่น จะประสบความสำเร็จได้ต้องใช้ บุคลากรครูผู้สอนเป็นหลักในการจัดสภาพแวดล้อมและกิจกรรมการเรียนรู้ เพราะครูเป็นบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดนักเรียนมากที่สุด จะรู้ถึงพฤติกรรมและความต้องการของนักเรียน แต่ยังมีประเด็นที่ต้องพัฒนาและปรับปรุง คือ การให้ปราชญ์ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมใน

การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ต้องได้รับการสนับสนุนจากทางโรงเรียน ทำการสำรวจบุคคลผู้ทรงความรู้ทางภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แมคเคย์ (1995 :228) ศึกษาเรื่อง การแสดงดนตรีพื้นบ้านของเมืองโนวาสกอตตา ซึ่งผลการวิจัย พบว่า ชาวบ้านในเมืองโนวา สกอตตา มีความซาบซึ้งในภูมิปัญญาด้านดนตรีพื้นบ้านของตนเอง และพยายามที่จะสืบทอดความรู้ให้แก่ลูกหลาน โดยวิธีการถ่ายทอดความรู้ที่ปฏิบัติคือ การไปอยู่ร่วมกับปราชญ์ชาวบ้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของโรบินสัน ไมเคิล (1992) ที่ศึกษาเรื่อง ความเชื่อมโยงระหว่างการศึกษา และการพัฒนาชุมชน ที่พบว่า ในการจัดการศึกษาควรเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เนื่องจากชุมชนจะรู้ความต้องการของตนเอง การศึกษาควรต้องให้สอดคล้องกับชุมชนหรือท้องถิ่น เพื่อจะแก้ปัญหาของชุมชนและท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม

2.1.3 ด้านการตรวจสอบคุณภาพการใช้หลักสูตร จากผลการวิจัยพบว่า มีประเด็นที่น่าสนใจ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และ กรรมการสถานศึกษา ได้ให้ความสำคัญกับ การรายงานผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต่อผู้ปกครอง และ การนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยณรงค์ ช่างเรือ (2544 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น รายวิชาปะการังในท้องถิ่นของเรา สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับท้องถิ่นสามารถนำไปใช้ร่วมกับหลักสูตรแกนกลางของโรงเรียน และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นหลังจากเรียนรู้จากหลักสูตร สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาริรัตน์ นามวิสัย ศึกษาเรื่อง การพัฒนากระบวนการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริงในหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การทอเสื่ออก โรงเรียนบ้านสระขาว จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ประสิทธิภาพของหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการทอเสื่อที่สร้างและพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพสูง นักเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและผ่านเกณฑ์การประเมิน เนื่องจากหลักสูตรที่สร้างและพัฒนาขึ้น มีเนื้อหาที่เกี่ยวกับท้องถิ่น มีการนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดการศึกษา และนำเอารูปแบบการประเมินจริงมาใช้ในการวัดและประเมินผลการเรียน การสอนตามแผนการสอนที่สร้างขึ้นสามารถพัฒนากระบวนการทอเสื่อและความสามารถในการทอเสื่อของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม ทำให้นักเรียนสนใจในการเรียน นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีความภาคภูมิใจในผลงาน ส่งผลให้การจัดการศึกษาโดยใช้หลักสูตรท้องถิ่นประสบความสำเร็จ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ โรบินสันไมเคิล (Robinson, Micheal, 1992:746) ได้ศึกษาความเชื่อมโยงระหว่างการศึกษา และการพัฒนาชุมชน ผลการวิจัยพบว่าในการจัดการศึกษาควรเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเนื่องจากชุมชนจะรู้

ความต้องการของตนเอง การศึกษาควรต้องให้สอดคล้องกับชุมชนหรือท้องถิ่น เพื่อจะแก้ปัญหาของชุมชนและท้องถิ่น ได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพของชุมชนหรือท้องถิ่นนั้นๆ

สำหรับประเด็นที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด ในการตรวจสอบคุณภาพการใช้หลักสูตร คือ การนิเทศภายในเรื่องหลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การที่ผู้บริหารโรงเรียนไม่ได้รับนโยบายและการติดตามจาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้ไม่สามารถจัดการบริหารในกระบวนการนิเทศได้อย่างต่อเนื่อง และเป็นผลให้ครูไม่ให้ความสำคัญของการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและท้องถิ่นตามมา เพราะผู้บริหารโรงเรียนไม่ได้ให้ความสำคัญตรงจุดนี้ และไม่มีการติดตามอย่างต่อเนื่องจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2.2 ผลการเปรียบเทียบ การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษาในสถานศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้านทั้ง 3 ด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา ในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา แตกต่าง จากผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา ในสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็ก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคล้ายคลึงกัน จากแนวคิด ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 โดยในมาตรา 27 กำหนดไว้ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนด หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ และให้สถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รับนโยบายเรื่องสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น มาจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีแห่งการปฏิรูปการศึกษา(2549) ทำให้เกิดการตื่นตัวในการจัดทำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ขึ้นอีกครั้งหนึ่ง โดยมีการเตรียมความพร้อมและการวางแผนกลยุทธ์ของโรงเรียน มีการบริหารจัดการเรื่องของหลักสูตรสถานศึกษา เป็นโครงการและกิจกรรมที่ต้องทำต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลการวิจัยของสมนึก มณี (2546:บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการใช้หลักสูตรท้องถิ่นเมืองพิมาย ในโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของ ผู้บริหารและ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา

อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า การเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรท้องถิ่นเมืองพิมาย จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน ในด้านการเตรียมความพร้อมและด้านการเรียนการสอน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มโนพร ศรีทา (2548 :บทคัดย่อ) ศึกษา เรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนต่อการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานีเขต 4 พบว่า ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน

2.3 ผลการเปรียบเทียบ การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา จำแนกตามสถานศึกษา ที่เปิดสอนในช่วงชั้นที่ 1-2 ช่วงชั้นที่ 1-3 และช่วงชั้นที่ 3-4 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษา ในสถานศึกษาที่เปิดสอนในช่วงชั้นที่ 1-2 ช่วงชั้นที่ 1-3 และช่วงชั้นที่ 3-4 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้านทั้ง 3 ด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา ในสถานศึกษา ที่เปิดสอนในช่วงชั้นที่ 1-2 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา แตกต่าง จากผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษา ในสถานศึกษาที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-3 และช่วงชั้นที่ 3-4 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 มีผลให้ทุกโรงเรียนต้องศึกษาและปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอนตามแนวทางการปฏิรูปการเรียนการสอน และสามารถจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาได้ตามสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน ตนเอง ทำให้ทุกโรงเรียนได้ตระหนักและให้ความสำคัญกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จึงทำให้สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ โครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (กรมวิชาการ: คำนำ) และเพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักการ จุดหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องมีแนวปฏิบัติในการจัดหลักสูตรสถานศึกษา จึงได้กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดหลักสูตรเป็น 4 ช่วงชั้น ตามระดับพัฒนาการของผู้เรียน ดังนี้ ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 และช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 สอดคล้องพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 โดยในมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฯ กำหนดแนวคิดเรื่องหลักสูตรสถานศึกษาไว้ดังนี้ โดยให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่

จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พูลชัย ยาวีราช (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย การบริหารหลักสูตรของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเทิง จังหวัดเชียงรายพบว่า สภาพปัจจุบันในการบริหารหลักสูตร ครูผู้สอนร้อยละ 13.15 เห็นว่าไม่ได้มีการวิเคราะห์สถานการณ์ วางแผนและประเมินผลและรายงานผลในด้านบริการ แหล่งวิทยาการในโรงเรียนและได้ให้ข้อเสนอแนะว่าสำนักงานการประถมศึกษาควรให้ความสนใจ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเป็นพิเศษ เช่น จัดให้มีการอบรมสัมมนา เพื่อเตรียมและพัฒนาบุคลากรเพื่อการใช้หลักสูตรหรือความรู้ใหม่ๆอย่างสม่ำเสมอ ผู้บริหารควรให้ความสนใจและความสำคัญกับการบริหารหลักสูตรมากขึ้นในทุกขั้นตอน โดยเฉพาะงานด้านการบริหารแหล่งวิทยาการในโรงเรียนและควรเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารหลักสูตรมากขึ้นในทุกขั้นตอน เช่น ในรูปแบบของคณะกรรมการดำเนินงาน ที่ปรึกษา เป็นต้นแบบนอกเหนือจากการประชุมชี้แจงเพียงอย่างเดียว

2.4 ผลการเปรียบเทียบ การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา จำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนและครูที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่การศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ในภาพรวม แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีเพียงด้านเดียวที่แตกต่างคือ ด้านการวางแผน การนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้กล่าวคือ ผู้บริหาร โรงเรียนและครู ในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา กำหนดกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ในการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษา ไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน เพราะสำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดหลักสูตรแกนกลาง มาให้ แต่เปิดช่องว่างให้แต่ละสถานศึกษา สามารถจัดทำหลักสูตรเฉพาะที่เป็นเอกลักษณ์ของสถานศึกษาได้ ในอัตราส่วน 70 :30 และในเขตพื้นที่การศึกษาแต่ละเขต ไม่มีบุคลากรหลักที่เป็นแกนนำในการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น อย่างชัดเจน เพื่อขยายผลในโรงเรียน ของแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา อีกทั้งโรงเรียนในแต่ละแห่งมีบริบทที่แตกต่างกันในแต่ละท้องถิ่น อาจจะไม่มียุทธศาสตร์หรือวิทยากร ราษฎรชาวบ้านหรือผู้ที่มีความรู้และเชี่ยวชาญในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เพื่อจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จันทิมา แสงเลิศอุทัย (2545 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการ โรงเรียนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น : การศึกษาเฉพาะกรณีของสองโรงเรียนในบริบทที่ต่างกัน พบว่า มีการปัญหาในการถ่ายทอดความรู้ของวิทยากร และ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จูติรัตน์ ปานผู้มีทรัพย์

(2549 : บทคัดย่อ) ศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารหลักสูตรท้องถิ่น เรียงตามลำดับความสำคัญประกอบด้วย นโยบายการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษา การส่งเสริมให้มีเจตคติที่ดีต่อหลักสูตรท้องถิ่น การจัดกิจกรรมเสริมสร้างร่วมมือของชุมชน การเป็นผู้นำในการใช้หลักสูตร การดำเนินการเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ การส่งเสริมให้ชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร

สำหรับในด้านที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ด้านการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ นำมาอภิปรายผลดังนี้

2.4.1 ด้านการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ มีความคิดเห็นแตกต่างกันโดยผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 1 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา มากกว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและกรรมการสถานศึกษา ในโรงเรียน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 2 และ เขต 7 ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 1 ครอบคลุมเขตพื้นที่ อำเภอเมือง เป็นส่วนใหญ่โรงเรียนที่สังกัดในเขตพื้นที่นี้จึงได้รับความสะดวกในการนำนโยบายหลักการต่างๆมาขยายผลได้อย่างรวดเร็ว และไม่มีปัญหาในการขาดแคลนงบประมาณ และบุคลากรจึงแตกต่างจากเขตพื้นที่อื่น ซึ่งมักจะพบปัญหาด้านงบประมาณ และบุคลากรเป็นส่วนมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของประยูรศรี เลี้ยวทัก (2546 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา พบว่า ปัญหาการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตร พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่องการขาดแคลน งบประมาณ รองลงมาคือ ปัญหาด้านบุคลากรมีภาระงานมากเกินไป และ การขาดแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิกรณัฏ์ เชียรพิมาย (2545 : บทคัดย่อ) ศึกษา เรื่อง การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา พบว่า โรงเรียนมีปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลางเรียงตามลำดับดังนี้ ปัญหาด้านบุคลากร ปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์ครุภัณฑ์และอาคารสถานที่ ปัญหา ด้านการจัดการ และปัญหาด้านงบประมาณ

2.5 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหาเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ทั้ง 3 ด้าน พบว่าบุคลากรไม่มีความรู้ความเข้าใจในนโยบายของหลักสูตรสถานศึกษา อย่างชัดเจน รองลงมาคือ ครูไม่ได้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพชุมชน และระบบ

การนิเทศหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียนไม่เป็นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เสาวนีย์ เขาวโรจน์ (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มวิชาสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา พบว่า ครูสังคมศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่อง การขาดความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ขาดงบประมาณ ขาดผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร และครูสังคมศึกษาไม่มีเวลาในการดำเนินงานเพราะมีภาระงานสอนมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จันทิมา แสงเลิศอุทัย (2545:บทคัดย่อ) ศึกษา เรื่อง การบริหารจัดการโรงเรียนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น : การศึกษาเฉพาะกรณีของสอง โรงเรียนในบริบทที่ต่างกัน พบว่าปัญหา การบริหารจัดการโรงเรียนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ผู้บริหารโรงเรียนไม่ได้เข้านิเทศตามแผนที่กำหนดไว้ ทำให้งานไม่เป็นอย่างต่อเนื่อง และ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เอกวิทย์ กนกพิชญ์กุล (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การบริหาร หลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด เชียงราย พบว่า ปัญหา อุปสรรคในการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นคือ ขาดความรู้ด้านหลักสูตรท้องถิ่น ขาดงบประมาณในการดำเนินงาน ขาดวัสดุครุภัณฑ์ ในการจัดการเรียนการสอน และ วิทยากรถ่ายทอดความรู้ไม่เป็น

2.6 ผลการวิเคราะห์ ข้อเสนอแนะที่โรงเรียนควรดำเนินการ เรียงตามลำดับ ความสำคัญ คือ ให้โรงเรียนจัดอบรมเชิงปฏิบัติการในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้อง กับสภาพชุมชน ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญและให้การนิเทศ แนะนำติดตามช่วยเหลือ ครูผู้สอนโดยประสานงานกับศึกษานิเทศก์ ในเขตพื้นที่การศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ และจัดประชุมให้กับประชาชนชาวบ้านในชุมชนให้ประชาชนชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำ หลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ โรบิสัน ไมเคิล (1992 : 746) ศึกษาเรื่อง ความเชื่อมโยงระหว่างการศึกษากับการพัฒนาชุมชน พบว่า ในการจัดการศึกษาควรเปิดโอกาสให้ ชุมชนท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เนื่องจากชุมชนจะรู้ความ ต้องการของตนเอง การศึกษาควรต้องให้สอดคล้องกับชุมชนหรือท้องถิ่น เพื่อจะแก้ปัญหาของ ชุมชนและท้องถิ่น ได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพชุมชนหรือท้องถิ่นนั้นๆ สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ แมคเคย์ (1995 :228) ได้ศึกษาเรื่องการแสดงดนตรีพื้นบ้านของเมืองโนวาสกอตตา พบว่า ชาวบ้านในเมืองโนวา สกอตตา มีความซาบซึ้งในภูมิปัญญาด้านดนตรีพื้นบ้านของตนเอง และพยายามที่จะสืบทอดความรู้ให้แก่ลูกหลาน โดยวิธีการถ่ายทอดความรู้ที่ปฏิบัติคือ การไปอยู่ ร่วมกับประชาชนชาวบ้าน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อิศพิยาภรณ์ (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษา เรื่อง บทบาทการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นของหัวหน้าหมวดวิชา โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรม สามัญศึกษา จังหวัดราชบุรี ให้ข้อเสนอแนะที่พบเกี่ยวกับบทบาทการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นของ

หัวหน้าหมวดวิชาว่า ควรส่งเสริมให้หัวหน้าหมวดวิชา ครู ปรชาญชาวบ้านได้รับการอบรมในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น จัดทำแผนการสอน จัดทำตำราเอกสารที่เกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น และติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างจริงจังและต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เอกวิทย์ กนกพิชญ์กุล (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การบริหารหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเชียงราย ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรจัดให้มีการศึกษาคูงานร่วมกันของบุคลากรทุกฝ่าย มีการบริหารหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง จนถึงกระบวนการประเมินผล เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป และประสานงานกับชุมชนองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนให้เข้ามาสนับสนุนในด้านงบประมาณและจัดหาจัดซื้อและผลิตสื่อให้เพียงพอ ตลอดจนมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

3.1.1 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารโรงเรียน

- 1) ผู้บริหารโรงเรียน ควรจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่องการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้แก่ครูผู้สอนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน
- 2) ส่งเสริมสนับสนุนให้ครู ได้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน
- 3) ประสานความร่วมมือกับบุคคลในท้องถิ่น เป็นผู้นำภูมิปัญญาท้องถิ่น ปรชาญชาวบ้าน ผู้ทรงความรู้ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียน
- 4) จัดสรรงบประมาณในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
- 5) ติดตามนิเทศผลการดำเนินงาน ครูผู้สอนอย่างต่อเนื่อง และให้ขวัญและกำลังใจแก่ครูที่ประสบความสำเร็จในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

3.1.2 ข้อเสนอแนะสำหรับครูผู้สอน

- 1) ครูควรศึกษาจุดมุ่งหมาย โครงสร้าง หลักการ ในการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น อย่างถ่องแท้และชัดเจน
- 2) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ แบบบูรณาการ ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3) ในการจัดการเรียนการสอนเรื่องหนึ่งเรื่องใดเป็นการเฉพาะ ครูควรดึงศักยภาพภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาร่วมเป็นวิทยากรหรือเป็นที่ปรึกษา

4) มีการวัดผลประเมินตามสภาพจริงโดยใช้สื่อ จัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย และ แหล่งการเรียนรู้ทางภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่อยู่ในชุมชน

3.1.3 ข้อเสนอแนะสำหรับกรรมการสถานศึกษา

1) มีส่วนร่วมในการจัดทำธรรมนูญโรงเรียน แผนกลยุทธ์ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2) ร่วมพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชน ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน และช่วยกันปลูกฝังค่านิยมให้แก่นักเรียนในภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.1.4 ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานเขตพื้นที่การศึกษา

1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรจัดทำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นไว้เพื่อเป็นแนวทาง ให้กับโรงเรียนต่างๆที่อยู่ในเขตพื้นที่

2) จัดตั้งคณะทำงาน ในการติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา อย่างต่อเนื่อง และควรให้การนิเทศแก่โรงเรียน โดยเฉพาะครูผู้สอนที่เป็นผู้ปฏิบัติ โดยตรงในเรื่องของการพัฒนาและจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

3) จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอแก่โรงเรียนที่มีความพร้อมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อเป็นต้นแบบตัวอย่างให้แก่โรงเรียนอื่นๆ

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อหาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาร่วมกันต่อไป

3.2.2 ศึกษารูปแบบหรือปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ในโรงเรียน และศึกษาเปรียบเทียบ ในระดับภูมิภาค หรือ ระดับประเทศ

3.2.3 ศึกษาวิจัยและพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ รุกขชาติ (2541) “แนวโน้มการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การศึกษานอก โรงเรียนสาย
อาชีพจากภูมิปัญญาชาวบ้านในศตวรรษที่ 21” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร
มหาบัณฑิตภาควิชาการศึกษานอกโรงเรียน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
กมล ภูประเสริฐ (2544) การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร
เมธิปส์
- กรมวิชาการ (2544) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
- _____ (2539) ท้องถิ่นกับการพัฒนาหลักสูตร กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว
- _____ (2542) การพัฒนารายวิชาสังคมศึกษาให้สอดคล้องกับท้องถิ่นในหลักสูตร
มัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533 พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- กรมวิชาการ และ คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ กระทรวงศึกษาธิการ (2544) แนวทาง
การนำมาตรฐานหลักสูตรไปสู่การออกแบบการจัดการเรียนรู้และการประเมินตาม
สภาพจริง กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- กรมสามัญศึกษา (2545) แผนพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) กรุงเทพมหานคร
กระทรวงศึกษาธิการ (2540) แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระยะที่ 8
(พ.ศ.2540 - 2544)
- _____ (2545) เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 แนวทาง
การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ (2541) การให้คนในท้องถิ่นจัดทำหลักสูตรบางวิชา กรุงเทพมหานคร
สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ

- กัลยาณี ปฎิมาพรเทพ (2541) “หลักสูตรท้องถิ่น เครื่องมือการจัดการศึกษาของชุมชน”
วารสารวิชาการ 1,10 (ตุลาคม 2541) : 29-34
- กิตติธัช มะลิวงษ์ (2547) “การศึกษาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่จัดโดยชุมชน : กรณีศึกษา
โรงเรียนชุมชนตำบลบ้านหลวง อำเภอเสนา จังหวัด พระนครศรีอยุธยา”
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- กิติมา ปรีดีดิลก (2532) เอกสารคำสอนการบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น
กรุงเทพมหานคร ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
- เกษสุดา จันดาพันธ์ (2548) “การศึกษาความเป็นไปได้ของการใช้โรงเรียนโรงนาเป็น
ศูนย์กลางการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น” วิทยานิพนธ์ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
(พัฒนาสังคม) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- โกวิทย์ ประवालพฤษย์ (2533) เอกสารแนะนำหลักสูตรฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533
กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- จิรภา ต้นตยานุวัตร (2546) “การศึกษาสภาพและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ใน
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมือง
จังหวัดชัยภูมิ” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
- จิรายุทธ แพงพุทธ (2550) การจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องสารเคมีในท้องถิ่น
กรุงเทพมหานคร ธารอักษร
- จันทรานี สงวนนาม (2545) การบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา กรุงเทพมหานคร
บุ๊คพอยท์
- จันทิมา แสงเลิศอุทัย (2545) “การบริหารจัดการโรงเรียนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น :
การศึกษาเฉพาะกรณีของสองโรงเรียนในบริบทที่ต่างกัน” วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (วิจัยและประเมินผลการศึกษา) ภาควิชาการศึกษา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) *การพัฒนาหลักสูตรหลักการและแนวปฏิบัติ* กรุงเทพมหานคร
อติณเพรส
- ชนากานต์ พูนสวัสดิ์ (2545) “การบริหารงานการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ตามแนวทางปฏิรูป
การศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
- ชัยณรงค์ ช่างเรือ (2545) “การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น รายวิชาปะการังในท้องถิ่นของเรา
สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอกะลันตา จังหวัดกระบี่”
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ชาญชัย อาจินสมาจาร (2540) *ศัพท์บริหารการศึกษา* กรุงเทพมหานคร คอมแพคพรีน
- ชาญศิลป์ สายพิมพ์พงษ์ (2545) “การศึกษาความคาดหวัง และการปฏิบัติจริงของผู้บริหาร
ครูและผู้ปกครอง ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โรงเรียนประถมศึกษาของเขต
ปฏิบัติการทางการศึกษาที่ 2 จังหวัดนครราชสีมา” วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครราชสีมา
- ณริศรา พฤกษ์วัน (2547) “แนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
เรื่องเครื่องปั้นดินเผาโดยการใช้ Discipline-Base Art Education เป็นฐานใน
โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสุโขทัย” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- จูติรัตน์ ปานผู้มีทรัพย์ (2549) “ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษา
ชั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2” วิทยานิพนธ์
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สวนสุนันทา
- ทองสุข รวยสูงเนิน (2543) *ปฏิรูปการเรียนรู้: แนวคิดและแนวทางปฏิบัติให้เกิดผลได้จริง*
ม.ป.ท. รุ่งชนเกียรติออฟเซ็ท

- ทัศนีย์ ศุภเมธี (2532) *หลักสูตรและการจัดการประถมศึกษา* กรุงเทพมหานคร คณะวิชา
ครุศาสตร์ วิทยาลัยครูธนบุรี สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์
- ธีระ รุญเจริญ (2546) *การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา* กรุงเทพมหานคร แอลทีเพรส
ธานีรินทร์ ศิลป์จารุ (2548) *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS* พิมพ์ครั้งที่ 4
กรุงเทพมหานคร วี.อินเตอร์พริ้นท์
- ธีรชัย เนตรนอมศักดิ์ และ ถัดดา ศิลาน้อย (2542) *การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นตามแนว
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542* ขอนแก่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ธารง บัวศรี (2534) *ทฤษฎีหลักสูตรการออกแบบและพัฒนา* พิมพ์ครั้งที่ 2
กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- นิกรณ์ เขียรพิมาย (2545) “การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
- นิคม ชมภูหลง (2545) *วิธีการและขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดทำหลักสูตร
สถานศึกษา* มหาสารคาม อภิชาตการพิมพ์
- นิตยา ภัสสรศิริ และ นรา สมประสงค์ (2549) “การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยทางการ
บริหารการศึกษา” ใน *ประมวลสาระชุดวิชา วิทยานิพนธ์ 2* หน่วยที่ 5
พิมพ์ครั้งที่ 3 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- นิตยา บุตรศรี (2542) “การนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของ
โรงเรียนต้นแบบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดอุบลราชธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชา
บริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- บุญชม ศรีสะอาด (2535) *การวิจัยเบื้องต้น* กรุงเทพมหานคร สุวีริยาสาส์น
- บุญลือ ศรีสุวรรณ (2541) “การบริหารและการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนมัธยมศึกษา
กรมสามัญศึกษา กิ่งอำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา” การศึกษาค้นคว้าอิสระ
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

- บุญเลี้ยง ทุมทอง (2544) “การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในระดับมัธยมศึกษา” วารสาร
วิชาการ 4,9 (กันยายน 2544) : 28-32
- ปรีชา คัมภีร์ปกรณ (2539) การบริหารงานวิชาการ ในเอกสารการสอนชุดวิชาการ
จัดการโรงเรียนประถมศึกษา หน่วยที่ 10 พิมพ์ครั้งที่ 3 นนทบุรี สาขาวิชา
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544) การบริหารงานวิชาการ กรุงเทพมหานคร พิมพ์ดี
ปราณี สังขตะวรรณ (2536) “การพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น”
ใน ประมวลสาระชุดวิชา การพัฒนาหลักสูตรและวิทยวิธีทางการสอน หน่วยที่ 7
เล่มที่ 2 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- ประชุม บุญน้อม (2547) “การศึกษาความเข้มแข็งของชุมชน : กรณีศึกษาการสืบทอดภูมิ
ปัญญาชาวบ้านวงปีพาทย์พื้นเมือง ตำบลชมพู อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง”
(เอกสารอัดสำเนา) โครงการวิจัย
- ประสาธ บัวนุช (2535) การจัดการศึกษาให้สอดคล้องและเกื้อกูลต่อการพัฒนาชีวิตและสังคม
ในท้องถิ่น ม.ป.ท.
- ประไพพรรณ โกศัยสุนทร (2542) การพัฒนารายวิชาสังคมศึกษาให้สอดคล้องกับท้องถิ่น.
กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- ประยูรศรี เลี้ยวก๊ก (2546) “การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของ
โรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดกระบี่”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ปิยะพร ทำบุญ (2546) “การบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ใน
สถานศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต
(บริหารการศึกษา) สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- พัชรินทร์ โตตระกุล (2548) “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของ
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สระแก้ว” วิทยานิพนธ์ปริญญา
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลย
อลงกรณ์ฯ

- พิตร ทองซัน (2536) หน้าที่ 3 การวางแผนการวิจัยและการรวบรวมข้อมูล นนทบุรี
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- พิสมัย ถิณะแก้ว (ม.ป.ป.) หลักสูตรประถมศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร ฝ่าย
เอกสารและตำรา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต
- พลชัย ยาวีราช (2542) “การบริหารหลักสูตรของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงาน
การประถมศึกษาอำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- เพ็ญภัทร สุวรรณโชติ (2546) “สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขการมีส่วนร่วมของโรงเรียน
ประถมศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการพัฒนาหลักสูตร
ท้องถิ่น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาในเขตพัฒนาชายฝั่ง
ทะเลตะวันออก” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา
- ไพบุลย์ แจ่มพงษ์ (2544) “มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวกับสาระการเรียนรู้
ท้องถิ่น” วารสารวิชาการ 4,11 (พฤศจิกายน 2544) : 61-64
- ไพรรินทร์ บุหลัน (2541) “การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นระดับปฐมวัยศึกษาในจังหวัดลำพูน”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ แขนงวิชา
หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- มนัสพงษ์ เต็มอุดมทรัพย์ (2549) “การใช้กระบวนการบริหารในการสนับสนุนการพัฒนา
หลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนบ้านทุ่งเกลี้ยง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย”
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
- มโนพร ศรีทา (2548) “การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนต่อการจัดทำหลักสูตร
ท้องถิ่นในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามูลราชธานี เขต 4”
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

- ยุทธศาสตร์ ลิงห์แก้ว (2545) “การพัฒนานุเคราะห์ในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น
โรงเรียนบ้านโนนสมบูรณ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม
- รัตติกรณ์ ทศนภักดี (2548) “การศึกษาปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตร
และการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
- รัตน์ะ บัวสนธ์ (2535) “การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเพื่อการถ่ายทอดภูมิ
ปัญญาท้องถิ่น : กรณีศึกษาชุมชนแห่งหนึ่งในเขตภาคกลางตอนล่าง” ปริญญา
นิพนธ์ดุขฎิบัณฑิต สาขาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
- _____ (2537) หน่วยที่ 5 การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น : ความหลากหลายทางวัฒนธรรม
และสังคมเศรษฐกิจ นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- รุจิรี ภู่อาระ (2545) การพัฒนาหลักสูตรตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา กรุงเทพมหานคร
บุ๊คพอยท์
- วิชัย วงษ์ใหญ่ (2538) “การบริหารหลักสูตร” ใน เอกสารประกอบการสอน ชุดวิชา
การพัฒนาระบบการสอน หน่วยที่ 4 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- _____ . (2533) การพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจร กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วิจิตร ศรีสอาน (2538) หน่วยที่ 2 ลักษณะทั่วไปของการบริหาร พิมพ์ครั้งที่ 12 นนทบุรี
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- วิเชียร พลดี (2548) “การบริหารหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

- วิมลลักษณ์ ตีระมาศวณิช (2545) “การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นระดับปฐมวัยศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- วีรนุช ปิณฑวณิช (2543) “อนาคตของหลักสูตรท้องถิ่นจะไปทางไหน” *การปฏิรูป 3* (มิถุนายน 2543)
- วัชรีย์ บุรณสิงห์ (2544) *การบริหารหลักสูตร พิมพ์ครั้งที่ 2* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- วิวัฒนา พลอาษา (2546) “การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
- ศักดิ์ชาย สุขม่วง (2546) “การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
- สมพร ทองศรี (2546) “การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการโรงเรียน ครูปฏิบัติการสอนในโรงเรียนเครือข่ายการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จังหวัดนครราชสีมา” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
- สมนึก ธาตุทอง (2548) *เทคนิคการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา* กรุงเทพมหานคร เพชรเกษมการพิมพ์
- สมนึก มณี (2546) “การศึกษาการใช้หลักสูตรท้องถิ่นเมืองพิมาย ในโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

- สนั่น สะอาดถิ่น (2545) “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดชัยภูมิ” รายงาน การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษามหาบัณฑิต สาขา วิชาการประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- สมเกียรติ ดวงจันทร์โชติ (2545) “ความรู้ ความเข้าใจการปฏิรูปการศึกษาด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน โดยเน้นการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของครูในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สัจด์ อุทรานันท์ (2530) *การนิเทศการศึกษา หลักการ ทฤษฎีและการปฏิบัติ* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร มิตรสยาม
- _____ . (2527) *พื้นฐานและหลักการบริหารหลักสูตร* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร เซ็นเตอร์พับลิเคชั่น
- สัจด์ อุทรานันท์ (2532) *พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร* กรุงเทพมหานคร คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- _____ . (2532) *พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร* พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร สยาม
- สวัสดิ์ จงกล (2528) “การพัฒนาชนบทกับการพัฒนาหลักสูตร” *จันทร์เกษม* 187 (พฤศจิกายน - ธันวาคม 2528)
- สิทธิพร เพชรล้ำ (2544) “การดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- สิริวรรณ ศรีพหล และ ปราณี สังขะตะววรรณ (2536) “การออกแบบหลักสูตร” ใน *ประมวลสาระ* หน่วยที่ 2 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สันต์ ธรรมบำรุง (2525) *หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร* กรุงเทพมหานคร เกรียงศักดิ์
การพิมพ์
- _____ . (2532) *พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร* พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร มิตรสยาม
- สุชาดา จักรพิสูทธิ์ (2549) “สู่ความเข้าใจใหม่ในหลักสูตรท้องถิ่น” ค้นคืนวันที่ 25 มีนาคม 2550 จาก The Thailand Research Fund Regional Office.htm

- สุชาติ วงศ์สุวรรณ (2537) *ท้องถิ่นกับการพัฒนาหลักสูตร* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ครู
สภาลาดพร้าว
- สุเพ็ญพร นิลชัย (2547) “การดำเนินการจัดการหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม
ศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของโรงเรียนนาร่อง โครงการกองทุนหมู่บ้านสืบสาน
ด้วยโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด” วิทยานิพนธ์ปริญญา
ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุมน อมรวิวัฒน์ (2535) *ปฏิรูปการศึกษาผู้เรียนสำคัญที่สุด* กรุงเทพมหานคร สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- สุมิตร คุณานุกร (2533) *หลักสูตรประถมศึกษา 2521 ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ* กรุงเทพมหานคร
มวลชน
- เสริม เคนโยธา (2546) “บทบาทการบริหารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้บริหาร
สถานศึกษาในโรงเรียนนาร่องการใช้หลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดร้อยเอ็ด” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษา
ศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- เสาวนีย์ เยาวโรจน์ (2544) “การศึกษาการดำเนินงานและปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
กลุ่มวิชาสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร
มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2540) “ภาวะผู้นำ” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติ
ในการบริหารการศึกษา* หน่วยที่ 5 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- _____ (2536) “การวิจัยเกี่ยวกับผู้บริหาร” ใน *ประมวลสาระชุดวิชา การวิจัย
การบริหารการศึกษา* หน่วยที่ 9 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543) *ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด*
- _____ (2542) รายงานการวิจัยเรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาหลักสูตรและการ
กรุงเทพมหานคร สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

กรุงเทพมหานคร พริกหวานกราฟฟิค

_____ (2539) แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544)

กรุงเทพมหานคร

สำนักงานนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา (2545) ชุดฝึกอบรมการจัดทำหลักสูตร

สถานศึกษา กรุงเทพมหานคร องค์กรรับสินค้าและพัสดุภัณฑ์

สำนักงานนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา (2545) เอกสารเสริมความรู้การจัดทำหลักสูตร

สถานศึกษา กรุงเทพมหานคร องค์กรรับสินค้าและพัสดุภัณฑ์

_____ (2542) รายงานการวิจัยเรื่อง “ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการพัฒนาหลักสูตรและ

การจัดการเรียนการสอน” กรุงเทพมหานคร กองวิจัยทางการศึกษา

สำนักงานนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา (2545) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2544 พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2549) แนวทางการบริหารหลักสูตรและการเรียน

การสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ม.ป.ท.

อิสพิยาภรณ์ ฉายขจร (2544) “บทบาทการบริหารหลักสูตรท้องถิ่นของหัวหน้าหมวดวิชา

โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดราชบุรี” วิทยานิพนธ์

ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

อารีรัตน์ นามวิสัย (2546) “การพัฒนากระบวนการประเมินผลตามสภาพจริงในหลักสูตร

ท้องถิ่นเรื่อง การทอเสื่อกก ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6” วิทยานิพนธ์

ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น

อุไรวรรณ บุญอุรพิภิญโญ (2544) “การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรระดับ

ท้องถิ่นของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดลพบุรี”

วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อุทัย บุญประเสริฐ (2540) หลักสูตรและการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน กรุงเทพมหานคร

เอสดีเพรส

- อุทัย บุญประเสริฐ (2540) *หลักสูตรและการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน กรุงเทพมหานคร เอสดี เพรส*
- อำนาจ จันทร์แป้น (2532) *การพัฒนาหลักสูตรทฤษฎีสู่การปฏิบัติระดับโรงเรียน เชียงใหม่ ส.ทรัพย์การพิมพ์*
- เอกวิทย์ กนกพิชญ์กุล (2544) “การบริหารหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเชียงราย” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
- เอกวิทย์ ณ ถลาง (2538) “ข้อคิดเรื่องหลักสูตร” *ประชาศึกษา* (17 ตุลาคม 2538)
- Ann, Teberg S. (2001). “Identified development needs of teachers in curriculum reform” [Online] ED, Education at a Distance. 7 (May, 2000) : 95-97. Abstract available : *Silverplatter File : ERIC* [Accessed November 17 , 2001].
- Barnard, Chester I. (1972) *The Function of the Executive*. Twenty-second Printing. Cambridge, Massachusettes : Harvard University Press.
- Battison, Sara Bennett (1991). “The connext of delibeation Case studies in Local Curriculum Develoment.” *PHD. Education, curriculum and Instruction*. Ohio : The Ohio State University.
- Beachamp , George A. (1964). *The curriculum of Elementary School*. Boston : allyn and Bacon.
- Doll Ronal C (1970). *Curriculum Improvement : Decision Making and process*. 2 ed. Boston, Mass : Allyn Bacom.
- Dziubek, Daniel R. (1984). “Teachers Opinions of Environmental Education in Pennsylvania” (CD-ROM) ED. Dissertation *Adstracts International* 11(1984) : 3278 -A. Abstract Available: SilverPlatter : ERIC (Accessed Novermber 17 , 2001).
- Good Carter V. (1973). *Dictionary of education* 3 ed. New York : Mc Graw-Hill.
- Gorton ,Richard V. (1983). *School Administration and Supervision*. Dubuque : wm.C. Brown.
- Getzels, Jacob W. and others. (1968) *Educational Administration as a Social Process : Theory, Research and Practice*. New York : Harper and Row Publishers.
- Hersey, Paul and Kenneth H. Blanchard. (1982) *Management of Organizational Behavior :*

- Hersey, Paul and Kenneth H. Blanchard and Dawey E. Johnson. (2001) *Management of Organizational Behavior : Leading Human Resources*. 8 th ed, New Jersey : Prentic.
- Khunji, Farida mohammad Saleh. (1990). "Teachers Participation in Curriculum Development : A Study of Education Chang in A Small country (Bahrain)." PHD. Education, curriculum and Instruction. Kingdom: University of Reading (United Kingdom) .
- Mackey, John Wisdom. (1995). *Country Music Performance in Northern Nova Scotia Canada*. Canada : Memorial University of Newfoundland.
- Mooradian, E.D. (1986). "Curriculum Planning in a Selected School District Thai Lacks of curriculum Staff Works" (CD-ROM) ED. Dissertation Adstracts International 11 May 1986 : 3238-A *Abstract Available: SilverPlatter : ERIC* (Accessed Novermber 17 ,2001).
- Robinson , Micheal. (1992). *Linking Distance Education to Sustainable Community Development*. Canada : n.p.
- Sergiovanni, Thomas J. and others. (1980) *Educational Governance and Administration*. Englewood cliffs, New Jersey : Prentic Hall.
- Simon Herbert Alexander. (1976) *Administrative behavior* : Third Edition. New York : The Free Press, Macmillan.
- Taba , Hilda. (1962). *Curriculum Delevelopment : Theory and Practice*. New York Hacourt, Brace & World.
- Tangard George G. (1974). *Curriculum Improvement An Administrator's Guide*. New York : Parkers Publishing.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ
- หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ
- หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อ

1. ชื่อ ศ.ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์
 สถานที่ทำงาน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 วุฒิการศึกษา ดุษฎีบัณฑิต (บริหารการศึกษา)
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2. ชื่อ รศ.ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่
 สถานที่ทำงาน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 วุฒิการศึกษา ดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3. ชื่อ ศ.ดร.อุดม วโรตม์สถิตยดิลก
 สถานที่ทำงาน ราชบัณฑิตวิทยาลัย
 วุฒิการศึกษา ดุษฎีบัณฑิต / A.M. (บริหารการศึกษา)
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ อธิการบดีวิทยาลัยพุทธศาสนานานาชาติ

4. ชื่อ ผศ.ดร. ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ
 สถานที่ทำงาน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 วุฒิการศึกษา ดุษฎีบัณฑิต (บริหารการศึกษา)
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ อาจารย์พิเศษ บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร

5. ชื่อ ศ.ดร.กาญจนา นาคสกุล
 สถานที่ทำงาน ราชบัณฑิตวิทยาลัย
 วุฒิการศึกษา ดุษฎีบัณฑิต (ภาษาศาสตร์)
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ รองคณบดีฝ่ายวิจัย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย / ประธานคณะกรรมการเผยแพร่ความรู้ภาษาไทย ทางสื่อมวลชนใน
 คณะกรรมการรณรงค์เพื่อภาษาไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ ศธ 0522.16 (บ) / 52

(ตำนาน)

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

วันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2550

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน

เนื่องด้วย นางรุ่งทิพา โพธิ์นอก นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชา
บริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษา ได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวม
ข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ชั้นหนึ่งแล้วแต่เพื่อให้
เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและ
กระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้าน บริหาร
การศึกษา ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของ
นักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน
เป็นอย่างดีจึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

สุจินต์ วิสวธีรานนท์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิสวธีรานนท์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0-2503-2870

ที่ ศธ 0522.16 (บ) /99

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

(สำเนา)

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช

ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด

จังหวัดนนทบุรี 11120

วันที่ 16 มีนาคม 2550

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน

เนื่องด้วย นางรุ่งทิพา โพธิ์นอก นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาการบริหาร การศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยจาก ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือ รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ / ครูผู้สอนสาระท้องถิ่น และ ครูที่เป็นคณะกรรมการ สถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาของท่านได้ตอบแบบสอบถาม ท่านละ 1 ชุด ทั้งนี้ ผลการวิจัยได้จะเป็นประโยชน์แก่งานวิชาการสืบไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษา ดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ตามวันเวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความกรุณาจากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

สุจินต์ วิศวกรรมนท์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิศวกรรมนท์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0 2503 2870

ที่ ศธ 04062 /2180

(สำเนา)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานม.เขต 1

ตำบลหัวทะเล อำเภอเมือง

จังหวัดนครราชสีมา 30000

20 เมษายน 2550

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน.....

อ้างถึง หนังสือมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่ ศธ 0522.16(บ)/99 ลงวันที่ 16 มีนาคม

2550 เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 3 ชุด

ด้วย นางรุ่งทิพา โพธิ์นอก นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชา
 บริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์
 เรื่อง การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงาน
 คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา และได้ขออนุญาตให้นักศึกษา เก็บข้อมูล
 การวิจัย จากผู้บริหารและครู ในโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 1
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 1 พิจารณาแล้วเห็นควรอนุเคราะห์
 ให้ นางรุ่งทิพา โพธิ์นอก นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชา บริหารการศึกษา
 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เก็บข้อมูลงานวิจัยดังกล่าวได้ตามความ
 ประสงค์

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

สมศักดิ์ เผื่อนงูเหลือม

(นายสมศักดิ์ เผื่อนงูเหลือม)

กลุ่มอำนาจการ

รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รักษาราชการแทน

โทร. 0-4422-44975

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 1

ที่ ศธ 04062 /1733

(สำเนา)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานม.เขต 2

ตำบลจักราช อำเภอจักราช

จังหวัดนครราชสีมา 30230

15 พฤษภาคม 2550

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน.....

อ้างถึง หนังสือมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่ ศธ 0522.16(บ)/99 ลงวันที่ 16 มีนาคม

2550 เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 3 ชุด

ด้วย นางรุ่งทิพา โพธิ์นอก นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชา
 บริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์
 เรื่อง การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงาน
 คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา และได้ขออนุญาตให้นักศึกษา เก็บข้อมูล
 การวิจัย จากผู้บริหารและครู ในโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 2
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 2 พิจารณาแล้วเห็นควรอนุเคราะห์
 ให้ นางรุ่งทิพา โพธิ์นอก นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชา บริหารการศึกษา
 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เก็บข้อมูลงานวิจัยดังกล่าวได้ตามความ
 ประสงค์

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

สมศักดิ์ วัชรเสถียร

(นายสมศักดิ์ วัชรเสถียร)

กลุ่มอำนาจการ

รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รักษาราชการแทน

โทร. 0-4439-99055

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 2

ที่ ศธ 04062 /2719

(สำเนา)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานม.เขต 3
ตำบลชะเอม อำเภอกนครบุรี
จังหวัดนครราชสีมา 30250

22 พฤษภาคม 2550

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน.....

อ้างถึง หนังสือมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่ ศธ 0522.16(บ)/99 ลงวันที่ 16 มีนาคม 2550 เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 3 ชุด

ด้วย นางรุ่งทิพา โพธิ์นอก นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชา
บริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา และได้ขออนุญาตให้นักศึกษา เก็บข้อมูล
การวิจัย จากผู้บริหารและครู ในโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 3
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 3 พิจารณาแล้วเห็นควรอนุเคราะห์
ให้ นางรุ่งทิพา โพธิ์นอก นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชา บริหารการศึกษา
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เก็บข้อมูลงานวิจัยดังกล่าวได้ตามความ
ประสงค์

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ดำรงศักดิ์ ตันติเวทย์

(นายดำรงศักดิ์ ตันติเวทย์)

กลุ่มอำนาจการ

รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รักษาราชการแทน

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 3

ที่ ศธ 04062 /1866

(สำเนา)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานม.เขต 7

ตำบลชุมพวง อำเภอชุมพวง

จังหวัดนครราชสีมา 30270

23 เมษายน 2550

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน.....

อ้างถึง หนังสือมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่ ศธ 0522.16(บ)/99 ลงวันที่ 16 มีนาคม

2550 เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 3 ชุด

ด้วย นางรุ่งทิพา โพธิ์นอก นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชา
 บริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์
 เรื่อง การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงาน
 คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา และได้ขออนุญาตให้นักศึกษา เก็บข้อมูล
 การวิจัย จากผู้บริหารและครู ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 7
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 7 พิจารณาแล้วเห็นควรอนุเคราะห์
 ให้ นางรุ่งทิพา โพธิ์นอก นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชา บริหารการศึกษา
 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เก็บข้อมูลงานวิจัยดังกล่าวได้ตามความ
 ประสงค์

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

อำนาจ ศรีแสง

(นายอำนาจ ศรีแสง)

กลุ่มอำนาจการ

รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รักษาราชการแทน

โทร. 0-4447-7014

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 7

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

**การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา
Education School Curriculum Administration Process in Basic
Education Schools under The Office of Basic Education Commission
of Nakhon Ratchasima**

ผู้วิจัย

**นางรุ่งทิพา โพธิ์นอก
นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา**

**อาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย
รศ.ดร. กอล์ฟ ทองขาว
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช**

คำชี้แจง

1. ผู้ตอบแบบสอบถามฉบับนี้ คือ ผู้บริหาร ครูผู้สอนสาระท้องถิ่น และครูที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา
2. แบบสอบถามฉบับนี้มี 3 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 ถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 ถามเกี่ยวกับ การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา
 - ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางเพื่อแก้ปัญหา กระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา
3. คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือรองผู้อำนวยการโรงเรียน ที่รับผิดชอบฝ่ายวิชาการ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา

ครูผู้สอนสาระท้องถิ่น หมายถึง บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลัก ทางด้านการเรียน การสอนรายวิชาเพิ่มเติมหรือสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้วยวิธีการต่างๆ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา

ครูที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษา หมายถึง ตัวแทนคณะครูที่ทำหน้าที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนและมีหน้าที่ในการให้คำแนะนำเห็นชอบ และอนุมัติการใช้หลักสูตร

การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การกำหนดแผนปฏิบัติการที่เป็นรูปธรรม ที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ การวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ การสนับสนุนการใช้หลักสูตร และการตรวจสอบคุณภาพการใช้หลักสูตร

1. การวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ หมายถึง การกำหนดแนวทางการจัดทำหลักสูตรโดยวิเคราะห์ความต้องการของชุมชน ความต้องการของผู้เรียน ศักยภาพของโรงเรียน กำหนดเป้าหมายของหลักสูตรเตรียมงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ การเตรียมความพร้อมของผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำหลักสูตร

2. การสนับสนุนการใช้ หลักสูตร หมายถึง การนำหลักสูตรท้องถิ่นที่สร้างขึ้นไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรโดยการทำแผนการจัดการเรียนรู้ การส่งเสริมสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้
3. การตรวจสอบคุณภาพการใช้หลักสูตร หมายถึง การติดตามประเมินผลก่อนการใช้หลักสูตร การนิเทศระหว่างดำเนินการใช้หลักสูตร การกำกับดูแลหลังการดำเนินการใช้หลักสูตร และมีการประเมินผลการใช้หลักสูตร เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขให้บรรลุผลตามเป้าหมายของหลักสูตรและสอดคล้องกับสถานศึกษา
4. โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ
5. ข้อมูลในแบบสอบถามนี้ ใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้น จึงไม่มีผลกระทบต่อการทำงานและสถานภาพ ทางราชการของท่านแต่ประการใด คำตอบของแต่ละบุคคล ผู้วิจัยจะเก็บรักษาไว้เป็นความลับและนำเสนอในภาพรวมเท่านั้น
6. เมื่อตอบเสร็จขอความกรุณาส่งคืนแบบสอบถามให้ผู้วิจัย ผ่านผู้ประสานงานหรือ โดยพับและเย็บส่งทางไปรษณีย์ตามที่อยู่ที่ปรากฏในด้านหลังของแบบสอบถามที่จัดเตรียมไว้เรียบร้อยแล้ว

ขอขอบคุณที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

นางรุ่งทิพา โพธิ์นอก

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ตอนที่ 1
สภาพทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดให้ ข้อมูลสถานภาพที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน และ โรงเรียนของท่าน โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () ตามสภาพที่เป็นจริง

1. โรงเรียนของท่าน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต

2. โรงเรียนเปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่

- () 1. ช่วงชั้นที่ 1-2 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
 () 2. ช่วงชั้นที่ 1-3 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
 () 3. ช่วงชั้นที่ 3-4 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

3. ขนาดของโรงเรียน

ช่วงชั้นที่ 1-2 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

- () 1. ขนาดใหญ่ จำนวนนักเรียน 301 คนขึ้นไป
 () 2. ขนาด กลาง จำนวนนักเรียน 121-300 คน
 () 3. ขนาดเล็ก จำนวนนักเรียน 1-120 คน

ช่วงชั้นที่ 3-4 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

- () 4. ขนาดใหญ่ จำนวนนักเรียน 1,500 คนขึ้นไป
 () 5. ขนาด กลาง จำนวนนักเรียน 500-1,499 คน
 () 6. ขนาดเล็ก จำนวนนักเรียน 1-499 คน

4. ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง (เลือกเพียงข้อใดข้อหนึ่ง)

- () 1. ผู้อำนวยการโรงเรียน / รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ
 () 2. ครูผู้สอนสาระท้องถิ่น
 () 3. ผู้แทนครูที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษา

5. เพศ

- () 1. ชาย
- () 2. หญิง

6. อายุ

- () 1. น้อยกว่า 30 ปี
- () 2. 30-39 ปี
- () 3. 40-49 ปี
- () 4. 50 ปี หรือมากกว่า

7. วุฒิทางการศึกษา

- () 1. ต่ำกว่าปริญญาตรี
- () 2. ปริญญาตรี
- () 3. ปริญญาโท
- () 4. ปริญญาเอก

8. ประสบการณ์การทำงาน

- () 1. น้อยกว่า 5 ปี
- () 2. 5-9 ปี
- () 3. 10-14 ปี
- () 4. 15-19 ปี
- () 5. 20 ปี หรือมากกว่า

ตอนที่ 2

**แบบสอบถาม เรื่อง การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัด
สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา
คำชี้แจง**

แบบสอบถามนี้เป็นแบบมาตราประมาณค่า มีจุดหมายที่จะศึกษาการปฏิบัติงานตาม
การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัด
นครราชสีมา ได้แก่

1. การวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้
2. การสนับสนุนการใช้หลักสูตร
3. การตรวจสอบคุณภาพการใช้หลักสูตร

ในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้ ขอให้ท่านพิจารณาข้อความที่เป็นการบริหาร
หลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนของท่าน ในแต่ละข้อแล้วใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องใดช่องหนึ่ง
ใน 5 ช่อง ตามระดับการปฏิบัติในโรงเรียนของท่านว่ามีมากน้อยเพียงใด ตามสภาพความเป็น
จริง ดังต่อไปนี้

มีระดับการปฏิบัติ อยู่ในระดับ	มากที่สุด	ให้กา	✓	ในช่อง	5
มีระดับการปฏิบัติ อยู่ในระดับ	มาก	ให้กา	✓	ในช่อง	4
มีระดับการปฏิบัติ อยู่ในระดับ	ปานกลาง	ให้กา	✓	ในช่อง	3
มีระดับการปฏิบัติ อยู่ในระดับ	น้อย	ให้กา	✓	ในช่อง	2
มีระดับการปฏิบัติ อยู่ในระดับ	น้อยที่สุด	ให้กา	✓	ในช่อง	1

ข้อ ที่	ตัวแปรที่ศึกษา	รายการคำถาม	ระดับการปฏิบัติ					
			มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
			(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	
0	การวางแผน การนำ หลักสูตรไปใช้	มีการตรวจสอบ ประสิทธิภาพหลักสูตรตาม หลักการพัฒนาหลักสูตร		✓				

คำอธิบาย

จากตัวอย่างข้อ 0 ท่านพิจารณาแล้ว เห็นว่า ในการบริหารหลักสูตร
สถานศึกษาในโรงเรียนของท่าน มีการปฏิบัติ กล่าวคือ ผู้บริหารมีการตรวจสอบประสิทธิภาพ
หลักสูตรตามหลักการพัฒนาหลักสูตร อยู่ในระดับ มาก ท่านจึงกา ✓ ลงในช่อง 4

ที่	พฤติกรรมปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติ					ช่องนี้ สำหรับ ผู้วิจัย โดยเฉพาะ
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
		(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	
1	การวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ มีการวางแผนการศึกษาหรือการวิจัยนำ ร่องเพื่อหาประสิทธิภาพการใช้หลักสูตร						
2	มีการวางแผนอบรมครู และผู้บริหาร เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรสถานศึกษา						
3	มีการวางแผนการติดตามและการ ประเมินผลการใช้หลักสูตร						
4	มีการวางแผนวิเคราะห์สภาพและความ ต้องการของผู้เรียนมากำหนดจุดหมายของ หลักสูตรสถานศึกษา						
5	มีการวางแผนวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของ โรงเรียนมาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา						
6	มีการวางแผนวิเคราะห์จุดหมายของ หลักสูตรระดับชาติมาจัดทำหลักสูตร ระดับท้องถิ่น						
7	มีการวางแผนการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ ที่เกี่ยวข้องทราบก่อนการใช้หลักสูตร สถานศึกษา						
8	มีการวางแผน กำหนดเป้าหมาย และ วัตถุประสงค์ในการใช้หลักสูตร สถานศึกษา						
9	มีการวางแผน กำหนดคุณลักษณะของ ผู้เรียนที่จบหลักสูตรสถานศึกษา						
10	มีการวางแผนเทียบรายวิชาของหลักสูตร ใหม่แทนที่หลักสูตรเก่า						
11	มีการวางแผนพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยกำหนด เป้าหมาย วิสัยทัศน์ และ ยุทธศาสตร์การพัฒนาล่วงหน้า						

ที่	พฤติกรรมการปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติ					ช่องนี้ สำหรับ ผู้วิจัย โดยเฉพาะ
		มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
		(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	
12	มีการวางแผนจัดทำข้อมูลและ สารสนเทศของการใช้หลักสูตร สถานศึกษา						
13	การสนับสนุนการใช้หลักสูตร จัดประชุม อบรมครูให้มีความรู้ความ เข้าใจในการนำหลักสูตรสถานศึกษา ไปใช้ในการเรียนการสอน						
14	ครู ในกลุ่มสาระการเรียนรู้มีส่วนร่วม ในการกำหนดเป้าหมายของหลักสูตร สถานศึกษา						
15	ครู ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีส่วนร่วม ในการกำหนดเนื้อหาสาระของ หลักสูตรสถานศึกษา						
16	จัดประชุม ปรากฏชาวบ้านในการนำ หลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในการเรียน การสอน						
17	ให้ปรากฏชาวบ้านมีส่วนร่วมใน การกำหนดเป้าหมายของหลักสูตร สถานศึกษา						
18	ให้ปรากฏชาวบ้านมีส่วนร่วมในการ กำหนดเนื้อหาสาระของหลักสูตร สถานศึกษา						
19	สนับสนุนครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตร สถานศึกษา						
20	จัดให้มีคณะทำงานที่ปรึกษาด้านการ จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา						
21	วิเคราะห์สภาพของข้อมูลพื้นฐานของ โรงเรียน ชุมชน และนักเรียน เพื่อ นำมาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา						

ที่	พฤติกรรมกาปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติ					ช่องนี้ สำหรับ ผู้วิจัย โดยเฉพาะ
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
		(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	
22	วิเคราะห์จุดประสงค์และโครงสร้างเนื้อหาวิชาหลักสูตรระดับชาติเพื่อนำมากำหนดเป็นวัตถุประสงค์ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา						
23	จัดทำแผนงาน / โครงการ / กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมและตอบสนองวิสัยทัศน์ ปรัชญาและเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษา						
24	กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในการจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษา						
25	จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา						
26	กำหนดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา						
27	จัดเตรียมหนังสือและตำราที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเพียงพอ						
28	จัดทำคู่มือแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรง						
29	จัดเตรียมงบประมาณเพื่อการผลิตสื่อที่ใช้ในหลักสูตรสถานศึกษา						
30	ส่งเสริมให้จัดเตรียมสื่อและอุปกรณ์เพื่อใช้ในการเรียนการสอนหลักสูตรสถานศึกษา						
31	โรงเรียนกำหนดแนวปฏิบัติในการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของครู						

ที่	พฤติกรรมการปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติ					ช่องนี้ สำหรับ ผู้วิจัย โดยเฉพาะ
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
		(5)	(4)	(3)	(2)	(1)	
32	จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้อันเหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น						
33	ให้ปราชญ์ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียน						
34	จัดประสบการณ์เสริมหลักสูตร โดยจัดกิจกรรมทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น						
	การตรวจสอบคุณภาพการใช้หลักสูตร						
35	มีระบบนิเทศภายในเรื่องหลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง						
36	มีการช่วยเหลือแนะนำการจัดการเรียนการสอนตามเนื้อหาของหลักสูตรสถานศึกษา						
37	โรงเรียนดำเนินการแก้ไขปัญหาในการใช้หลักสูตรสถานศึกษา						
38	มีการประเมินผลการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษา						
39	โรงเรียนมีการรายงานผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต่อผู้ปกครอง						
40	โรงเรียนมีการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา						

ขอขอบคุณในการตอบคำถามได้ครบทุกข้อ

ตอนที่ 3

โปรดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหาและข้อเสนอแนะ การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา
ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
จังหวัดนครราชสีมา ตามประเด็นต่อไปนี้

ประเด็นปัญหา	ข้อเสนอแนะ
<p>1. การวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>2. การสนับสนุนการใช้หลักสูตร</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>3. การตรวจสอบคุณภาพการใช้หลักสูตร</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

ขอขอบคุณสำหรับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา

ภาคผนวก ก

คำสถิติ

Cronbach's Alpha	N of Items
.920	44

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
plan1	180.07	193.822	.530	.918
plan2	179.86	190.330	.541	.918
plan3	180.19	200.556	.287	.920
plan4	180.36	186.365	.616	.917
plan5	180.00	196.098	.387	.919
plan6	180.45	192.457	.460	.919
plan7	180.03	196.176	.365	.920
plan8	180.00	199.087	.263	.920
plan9	180.05	194.530	.483	.918
plan10	179.55	199.086	.383	.919
plan11	180.07	192.808	.525	.918
plan12 ^a	180.12	196.927	.399	.919
sup13	180.41	190.346	.494	.918
sup14	180.33	193.770	.485	.918
sup15	180.41	194.750	.451	.919
sup16	180.17	193.768	.510	.918
sup17	180.10	199.337	.295	.920
sup18	180.24	198.649	.291	.920
sup19	180.10	197.546	.291	.920
sup20	180.10	193.149	.578	.917
sup21	180.17	197.824	.313	.920
sup22	180.14	197.702	.312	.920
sup23	180.07	197.947	.283	.920
sup24	180.22	191.369	.523	.918
sup25	180.05	196.692	.455	.919
sup26	180.10	194.973	.382	.919
sup27	180.07	196.752	.327	.920
sup28	180.10	193.916	.503	.918
sup29	180.03	197.204	.354	.920
sup30	180.12	191.506	.553	.918
sup31	180.17	195.220	.432	.919
sup32	179.95	196.630	.373	.919
sup33	180.33	193.990	.394	.919
sup34	180.05	193.389	.411	.919
check35	180.07	198.101	.275	.920
check36	180.00	194.768	.487	.918
check37	180.12	194.975	.483	.918
check38	180.07	193.092	.487	.918
check39	180.10	197.091	.298	.920
check40	180.38	193.689	.491	.918

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.842	13

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
plan1	50.99	22.702	.609	.823
plan2	50.77	21.945	.527	.829
plan3	51.11	25.605	.293	.842
plan4	51.27	20.248	.644	.820
plan5	50.91	23.788	.404	.837
plan6	51.37	22.052	.527	.829
plan7	50.94	22.877	.525	.828
plan8	50.91	24.272	.386	.837
plan9	50.96	23.030	.543	.827
plan10	50.46	25.337	.325	.840
plan11	50.99	23.275	.447	.834
plan12	51.03	24.213	.405	.836
Sumplan	50.98	22.951	1.000	.813

Item-Total Statistics

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.855	23

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
sup13	91.68	55.391	.399	.851
sup14	91.61	55.865	.507	.846
sup15	91.68	56.633	.450	.848
sup16	91.44	56.126	.509	.846
sup17	91.37	59.310	.278	.854
sup18	91.51	57.892	.388	.851
sup19	91.37	57.922	.308	.853
sup20	91.37	56.396	.515	.846
sup21	91.44	58.831	.257	.855
sup22	91.42	57.289	.408	.850
sup23	91.35	57.194	.395	.850
sup24	91.49	55.320	.476	.847
sup25	91.32	57.033	.545	.846
sup26	91.37	55.979	.445	.849
sup27	91.35	58.773	.225	.857
sup28	91.37	55.833	.540	.845
sup29	91.30	58.030	.348	.852
sup30	91.39	55.127	.530	.845
sup31	91.44	57.707	.349	.852
sup32	91.23	57.357	.404	.850
sup33	91.61	55.550	.442	.849
sup34	91.32	56.962	.317	.854
Sumsupport	91.43	56.544	1.000	.841

Total Statistics**Reliability Statistics**

Cronbach's Alpha	N of Items
.740	7

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
check35	25.07	7.408	.166	.773
check36	25.00	6.283	.563	.684
check37	25.12	6.692	.433	.714
check38	25.07	6.140	.478	.704
check39	25.09	6.632	.341	.738
check40	25.38	6.267	.488	.701
Sumcheck	25.12	6.254	1.000	.636

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางรุ่งทิพา โพธิ์นอก
วัน เดือน ปีเกิด	1 พฤษภาคม 2511
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
ประวัติการศึกษา	พ.ศ.2532 ศิลปศาสตรบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ.2544 ศึกษาศาสตรบัณฑิต (มัธยมศึกษา-สังคมศึกษา) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนจักราชวิทยา อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา
ตำแหน่ง	ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการ
ทุนการศึกษาวิจัย	ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย จากสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จำนวน 10,000 บาท